

ADALET

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

Gündəlik hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 71 (5903) 17 iyul 2021-ci il

Qiyməti 30 qəpik

Sənəd də var, imza da var, icra yoxdur

Bax: səh-3

Aqil Abbas
aqilabbas@rambler.ru

HƏZRƏT ABBAS HAQQI,
O PƏNAH XANIN
SARAYI DEYİL

And olsun Həzrət Abbasın qələm olmuş qollarına, and olsun Seyid Ləzim ağanın, Seyid Yusif ağanın cəddi-cənabi Peyğəmbərə, ay qardaşlar, ay böyük məmurlar, İmarətdə xarici gonaqlara, səfirlərə, jurnalistlərə və nə bilim kimlərə Pənah xanın sarayı kimi təqdim etdiyiniz sərdabədi, saray deyil.

Pənah xan orda dəfn olunan ər-arvad seyidin xatirəsinə o sərdabəni tikdirib. Birri təxminən 12 kv.m.-di, biri də uzağı 16. Balaca da pəncərləri var və Pənah xan o qapıdan girmək üçün gərək başını əyəydi və yanpörtü keçəydi.

Bax: səh.2

- FRANSADA İNQİLAB OLUB!
- GEDƏK, MƏN DƏ GEDİRƏM!

("Dərviş Parisi partladır" filmindən)

İndi məşhur Fidel Castro inqilabının 62-ci ildönümündə Kubada inqilab başlayıb: "Daloy komunizm inqilabı"! Camaat axışış küçələrə. Yəqin ki,

inqilab baş tutacaq. Çünkü day Sovet hökuməti də yoxdu ki, Kastroçulara dəyəq dura.

- Kubada inqilab olub!
- Gedək, mən də gedirəm. İnqilab etməyə yox, sıqar çəkməyə və okeanda çimməyə!

Hind okeanında çimmişəm, niyə Atlantik okeanında da çimmiyim?

Siyavuş Novruzov kənddə çayın kənarı ilə gedir, havalardan da bərk istidi. İsteyir girsin çaya bir az sərinlesin, amma üzə bilmədiyindən qorxur ki, çay birdən dərin olar. Baxır ki, bir uşaq yaxında qoyun otarır, uşaqdan soruşur ki, "Ayə, qaqaş bu çay dərində?"
Uşaq:

- Yox, əmi, dərin

GÜNLÜK

LƏTİFƏSİ

deyil. Siyavuş soyunub özünü suya vurur, görür boğulur, uşağı qışkışırır ki:

- Ayə, bəs deyirdin dərin döyü?

Uşaq:

- Nə bilim ey ay əmi, səndən əvvəl çayda ördəklər üzürdü, su onların heç sinəsinə çatmirdı.

Prezident Ordubad Su Elektrik Stansiyasının tikintisine beş milyon manat ayırdı

Prezident İlham Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikasında elektrik enerjisi təchizatının daha da yaxşılaşdırılması məqsədilə Sərəncam imzalayıb.

Sərəncama əsasən Araz çayı üzərində gücü 36 MWT olan Ordubad Su Elektrik Stansiyasının tikintisinin davam etdirilməsi çərçivəsində tənzimləyici beton bəndin tikintisinin başa çatdırılması məqsədilə:

1. Gücü 36 MWT olan Ordubad Su Elektrik Stansiyasının tikintisinin davam etdirilməsi məqsədilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinin Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət bütçəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan əlavə olaraq 5,0 (beş) milyon manat ayrılsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetini bu Sərəncamdan irəli gelən məsələləri həll etsin.

Ağalar Atamoğlanov Azərbaycanın Qazaxistandakı səfiri təyin edildi

Prezident İlham Əliyev A.R. Atamoğlanovun Azərbaycan Respublikasının Qazaxistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilməsi haqqında Sərəncam verib.

Sərəncamla Ağalar Rahim oğlu Atamoğlanov Azərbaycan Respublikasının Qazaxistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilib.

Dövlət başçısının digər Sərəncamı ilə Rəşad Eynəddin oğlu Məmmədov Azərbaycan Respublikasının Qazaxistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılıb.

Azərbaycanın Belarusa yeni səfiri təyin edildi

Prezident İlham Əliyev Ü.V. Baxşəliyevin Azərbaycan Respublikasının Belarus Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilməsi haqqında Sərəncam verib.

Sərəncamla Ülvi Vaqif oğlu Baxşəliyev Azərbaycan Respublikasının Belarus Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilib.

Prezident İlham Əliyevin digər Sərəncamı ilə Lətif Seyfəddin oğlu Qəndilov Azərbaycan Respublikasının Belarus Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri ve eyni zamanda Azərbaycan Respublikasının Müstəqil Dövlətlər Birliyinin nizamnamə və digər orqanları yanında daimi səlahiyyətli nümayəndəsi vəzifələrindən geri çağırılıb.

Sınaqdan daha güclü çıxan Türkiyə

Beş il bundan önce Türkiyə və Türkiyə ilə bir sırada olan hər kəs çətin bir sınaqla üz-üzə gəldi. Beş il önce Türkiyə tarixində qorxunc bir cəhdin insanları ayağa qaldıran, həmrəy edən anlar yaşandı. Bu 15 iyul - Temmuzu idi.

Bele ki, həmin gecə Türkiyədəki hakimiyyət hərisli qüvvələr dövlət çevrilişi etməyə, özü də bunu silah gücünə həyata keçirməyə qərarlı idi. Bu

məqsədlə, ölkənin hər yerində hazırlıq işləri görülmüş və hakimiyyətə can atan, eksəriyyəti də hərbçilərdən ibarət xain qüvvə hərəkətə keçdi. Məhz həmin gecə Türkiyə öz prezidentinin, öz cumhur başqanının etrafında six birləşərək bu çevrilişin qarşısını aldı. Həmin gecə təkcə Türkiyə deyil, bütün dünya da türk xalqının və xüsusilə Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bir siyasi lider kimi iradəsinin, qətiyyətinin, uzaqqorənlilikinin şahidi oldu.

Cumhur başqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğan dəqiq və xalqın güveninə söykənən qərarı ilə həmin müdafiə gecənin tarixin yaddaşına yazılmışına nail olud. Qan tökülsə de, həmin gecə türk xalqı qalib gəldi. Həmin səhərə Türkiyə daha güclü çıxdı. Bu, şərəfləri tarixin artıq 5 yaşı tamam olur. Bu 5 il ərzində Türkiyə böyük uğurlara imza atdı.

Özünün xarici və daxili siyaseti ilə buna qarşı yönələn güclərin hamısına diz çökdürdü. Necə deyərlər, türkün özünə dönüşü Avropanı da, Amerikanı da, Şərqi də, Qərbi də bu dövlət, bu millət barəsində daha dərindən düşünmək, daha hörmət və saygı ilə yanaşmaq məsələsini gündəmə gətirdi.

Hər kəs bildi ki, Türkiyə bir dövlət olaraq var! Türkiye özünün cumhur başqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğanla birləşdər və bu günün siyasi liderlərinin hamısını qəbul edib, saygı ilə yanaşdırıb, bir türk cumhur başqanı var - bu da Rəcəb Tayyib Ərdoğan!

Arxada qalan 5 ilin hər anı Türkiyə üçün qiymətlidir. Həmin 15 Temmuz gecəsi Türkiyə ilə bir yerde olan bir milletin ikinci dövləti Azərbaycanın prezidenti cənab İlham Əliyev də xalqımız adından cumhur başqanı ilə birlikdə olduğumuzu bəyan etdi. Bu gün türk cümhuriyyəti liderinə təbrik məktubu göndərən cənab İlham Əliyev həmin tarixi anlara və o anlardan bu güne gələn uğurlar barəsində böyük sevgi ilə xatırlatmalar etməklə Azərbaycan-Türk birliliyinin əbədi olduğunu xüsusi vurgulamışdır.

Məktubda qeyd olunmuşdur ki, bir millətin iki dövləti hər zaman və hər bir məsələdə birlikdə olacaqlar. Bir cərgədə dayanıb bir mövqedən çıxış edəcəklər. Çünkü böyük Atatürkün və ümummilli liderimiz Heydər Əliyev cənablarının bir millət üçün açdığı yol birlikdə olmaqdan keçir. Biz birlikdə həmədan güclüyük. Bunu Azərbaycanın 44 günlük böyük vətən müharibəsi də sübut etdi.

Bəli, bu günün Türkiyəsi özünün daha uğurlu strategiya və taktikasını həyata keçirməkdədi. Siyaset və güc meydanında hər kəs Türkiyə ilə hesablaşmağa məcburdur. Türkiyəni bu nöqtəyə getirib çatdırıb da mehz cumhur başqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğan!

Yolun açık olsun, Türkiyə!
Uğurların, zəfərlərin bol olsun, şəhərin cumhur başqanı!

Tanrı türkü qorusun!
Tanrı Türkiyəni və Azərbaycanı qorusun!

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

Agil Abbas

HƏZRƏT ABNAS HAQQI, O PƏNAH XANIN SARAYI DEYİL

And olsun Həzrət Abbasın qələm olmuş qollarına, and olsun Seyid Lazım ağanın, Seyid Yusif ağanın cəddi-cənabi Peyğəmbər, ay qardaşlar, ay böyük məmurlar, İmarətdə xarici qonaqlara, səfirlərə, jurnalistlərə və nə bilim kimlərə Pənah xanın sarayı ki-mi təqdim etdiyiniz sərdabədi, saray deyil.

Pənah xan orda dəfn olunan ər-arravəd seyidin xati-rəsinə o sərdabəni tikdirib. Biri təxminən 12 kv.m.-di, biri də uzağı 16. Balaca da pəncərələri var və Pənah xan o qapıdan girmək üçün gərək başını əyəydi və yanpörtü keçəydi.

Xanlar xanı Pənah xan burdamı yaşayıb? Və və-siyət edəndə də deyib ki, məni o seyidlərin ayağı altında dəfn edərsiniz. Və həmin zamanlarda orda ki-çik qəbiristanlıq da vardı. Pənah xan orda dəfn olunub və ondan sonra gələn nəslidə. Pənah xan özünə

Bayatda bir saray tikdirib, sonra Şahbulaqda qəsr tikdirib, amma onun yeri də saray və qala üçün əlverişsiz olduğuna görə mühəndislər Şuşanı tapıblar. Şuşa da itməmiş də ey, tapıla, ora Qarabağ camaatinin yaylağı idi. Gedib baxıb və görüb Şuşanın özü elə qaladı və Şuşa qalasını tikdirib və orda da özünə möhətəşəm bir saray tikdirib. O möhətəşəm sarayı da əvvəl-əvvəl Sovet hökuməti dağdı, sonra da Sovet hökü-mətinin varisi olan ermənilər.

Möhtərəm Prezident İlham Əliyev də Pənah xanın dağılmış sarayını gəzdirdi və bərpası üçün də göstəriş verdi.

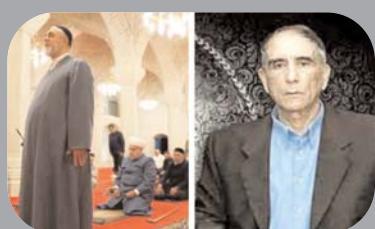
İndi sərdabəni saray kimi təqdim edirsınız, bu xəricdən gələn qonaqlar, səfirlər, nə bilim kimlər de-yirlər ki, xan bu sarayda yaşaymış?

Özü də İmarətdə girəndə sağ tərəf karvansara olub və qalıqları da durur, keçəndə baxa bilərsiniz. Xan karvansaranın yanında yaşayırdı? Ad kişi-nərtisinin, dəvə nərtilisinin yanında, bazar adamlarıyla?

Nə qədər gec deyil, sahvinizi düzəldin.

BİZİMKİLƏR QIRILIB Kİ?...

Qədir Rüstəmov çox maraqlı adamdı, birdən elə bir söz deyirdi ki, bir batman balla yemək olmurdu. Qədir dənən gözlə povesti mən yazmışam, on gözlə müsahibəni də Seyran Səxavət alıb. Seyranın Ağdamda Qədir dənənən alındığı atıştılı müsahibədə belə bir yer var.

Seyran soruşur:

- Qədir, yəqin uşaqlara arvad qohumlarının adını qoymusun?

Qədir:

- Niyə, bizimkilər qırılıb qurtarılıb ki?

Nədənsə din xadimlərimizin Yuxarı Gövhər ağa məscidində namaz qıldıqları şəkili görəndə və məlumatı oxuyan-da yadına Qədir Rüstəmovun həmin fikri düşdü. Niyə düşdü, heç bilmirəm. Amma düşdü də, yaman deyib.

Doğrudan, bizimkilər qırılıb qurtarılıb ki, pişnəməzci İran mollasıdır? Allah sənə rəhmət eləsin, Qədir.

BƏH-BƏH, BAŞLIĞA BAX EY...

Sayılda belə bir başlıqla xəbər gedib: "Yetim Eyvazın oğlu intihar etdi".

Həm də bir-birindən kopyalayır. Açıb oxuyursan, məlum olur ki, yetim Eyvazın oğlu deyir ki, ay dostlar, and əlsən dədənin goruna, mən intihar etməmişəm. Budur bizim jurnalistikə.

ƏDALƏT •

17 iyul 2021-ci il

Qarabağda atəşkəsin pozulması yenidən informasiya lentlorının əsas xəbarinə çevriləkdir. Son günlər bir neçə dəfə Şuşa istiqamətində erməni silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycan ordusunun mövqeləri atəşə tutulub, hətta bir hərbiçimiz yaralanıb. Üstəlik, proses Qarabağın sərhədlərindən da kəmara çıxmışdır. Düşmən Naxçıvanda da eyni toxribatları törədir, orda da yaralanan və xəsarət alan hərbiçilərimiz var.

Rusiya sülməramlılarının məsuliyyət zonasında atəşkəsin pozulması birinci hadisə deyil, atəşkəs haqqında 10 noyabr 2020-ci il bəyanatından sonra dəfələrlə bunun şahidi olmuşdur. Amma bölgəyə məhə atəşkəsin qorunması möqsədilə gəlmış həmin sülməramlıların bunun nəinki qarşısını almağa cəhd göstərmirdi, bu faktları heç özlərinin

Sənəd də var, imza da var, icra yoxdur

Rusiya Müdafiə Nazirliyinin saytında yerləşdirilən gündəlik məlumatlarına da salırdılar. Münaqişə zonasındaki vəziyyətlə bağlı bir neçə cümləlik həmin məlumatlarda, adətən, atəşkəsin pozulmadığı, bölgədə tam "əmin-amanlığın" hökm sürdüyü göstərilirdi. Təxminən on gün əvvəl ermənilər atəşkəsi pozduqları vaxt nazırılıyın saytında yənə de hər gün yalnız tarixi dəyişen eyni şablon cümlələr yerləşdirilmişdi. Ancaq mətbuatda qaldırılan ciddi hay-kükü noticəsində sülməramlıların komandanlığı atəşkəsin pozulduğunu bir neçə gün sonra etiraf eləməyə məcbur olmuşdu.

Düzdür, bu dəfə atəşkəsi qoruyanlar atəşkəsin pozulduğunu vaxtında etiraf edtilər və növbəti dəfə özlərinin güllünc vəziyyətə qoymadılar. Ancaq məlumatdan aydın hiss olunur ki, artıq onlarda "əmin-amanlıq" təfəti ilə yanaşı atəşkəsin pozulduğu hallar üçün nəzərdə tutulan yeni bir "basma-qəlib" metn formalşamadılar. Yəni, ümumi cümlələr, atəşkəsin kim tərəfindən pozulduğu barədə konkret heç nə deyilmir, günakkarlar barədə ölçü götürürlər. Atəşkəsən bağlı Bişkek protokolu imzalandıqdan sonra keçən 27 il ərzindəki siyasiya təkrar olunur, atəşkəsin pozulmasıyla bağlı hər iki tərəfdən qarşılıqlı ittihadlar irəli sürürlər. Həmin 27 ildə bu prosesə nəzarət eləyen neytral bir ölkə və ya təşkilat olmadığı üçün haqılı haqısqı da aydınlaşdırmaq mümkün olmur, əslində, heç buna cəhd de edilmirdi. İndisə bölgədə bu işə həm xüsusi sülməramlı contingent, həm də Türkiye-Rusiya Birgə Monitorinq Mərkəzi məşğul olur, amma günahın kimdə olduğunu heç kim açıqlamır.

İndiye kimi Dağlıq Qarabağdakı silahlı qüvvələrin tərk-silah edilməməsi 10 noyabr razılaşmasının kobud şəkildə pozulmasıdır. Rusiya sülməramlıları nəinki buna cəhd göstərmiş, hətta mətbəər mənbələrdən gələn informasiyalardan, eləcə də bu günlərdə erməni diversantları üzərində keçirilən açıq məhkəmə proseslərində müqəssirlərin etiraflarından da göründüyü kimi Ermənistandan bölgəyə yeni silahlıların getirilməsinə şərait yaranırdı. Bir daha tekrar edirik ki, bu silahlıların tərk-silah edilməsi 10 noyabr bəyanatının tələbidir və həmin bəyanatın altında Rusiya prezidenti Vladimir Putinin imzası var. Sözdən qəçməq, vədi pozmaq siyasetdə normal hal sayılır və siyasetçilər bəzən bu ritorikadan ustalıqla istifadə edirlər. Elə bu yaxınlarda NATO-nu Şərqə doğru genişləndirməkdə Qərbi ittihad edən Putin vaxtılı Yeltsinlə belə bir razılışmanın olduğuna işarə vurarkən Qərbdən "sonən yoxdu", "imza yoxdu" deyə tərs bir şapalaq almışdı.

Sənədə əməl eləmək vəzifə borcu, imzaya sadıqlik isə həm də şərəf məsaləsidi. NATO presidenteindən forqlı olaraq Qarabağla bağlı ortada sənəddə var, imza da. Rusyanın bu gündü dövlət idarəciliyi modelində imzalanan sənədə hörmətsiz münasibət göstərilməsinə heç cür yerdəki icraçıların ayağına yazmaq və ya hansısa səhələnkarlıqla izah eləmək, sadəcə, mümkün deyil.

ADALET.AZ

İradə TUNCAY

Bayram mellim (müəllim)

Bu bayram ki var ha,
adına mətbuat bayramı
deyirsiniz - o, hamı üçün-
dü, ya başı siğallıların?

Hər il belə olurdu, deməli - bir ortaq mal atıldırdı meydana və orfoqrafik qaydaları bilən-bilməyən kütləvi yazı ordusu folklorun ən dərin qatlarından gələn söyüsləri düzərdü səraya. Yəni son illər belə tərbiyə olundu ordu ...ya da tərbiyə deməyək. ...Həmin sözə dəxli yoxdu olanların - əksinə tam əksi nə varsa odur. Kiməsə orden, kiməsə fəxri ad, lap bəxti gətirənlər ev... Əsas imtiyaz isə kapital...

Hər beşillik planın öz davaları və vəndləri... Kimin abrı-həyası yerindədirse (azdi belə adamlar) ona da üç barmaq işarəsi kombinasiyası!!! Bir-iki adamı da araya qatırlar ki, ortaya çıxarılmalı kimsə olsun da. Qəribə sistem qurulub və hər gələn öz dəstəsi ilə hücuma keçir. Bir dəstə qocaları ilə, o biri dəstə cavansıları ilə. Bir dəstənin fiziki gücü çoxdu, o biri dəstənin təcrübəsi. İkisi də toplu halda qüdrət yarada bilir. Amma ziyanlı qüdrət. İslahat sözünü yaxın gedə bilməyən qüdrət. Halbuki bütün narazılıqların kökündə dayanan elə bu amillərdir. Ortaq mövqədə dəyərənən adamlar yoxmu??? Var əlbəttə!!! Onlara isə bütün zərbələri yönəldirirlər. Mərkəzdə durmaq və hər tərəfi, hər boşluğu görmək bacarığı isə iki cinahda da xüsusi nifret yaradır. Cəmiyyət və ictimai mühit varsa - bunların problemləri, aktual məsələləri, müxtəlif yönleri də var. Mətbuat ictimai fikri, baxışları, mərabəq və məqsədləri formalaşdırın, sosial institutların fəaliyyətinə təsir edə biləcək vasitədir, əsas məqsədi yatanları oyatmaq, oyaqları isə səfərbər etməkdir. Həyatın müxtəlif sahələrinə dair problemlər qaldırmaq, cəmiyyətə, xalqa xeyirli işləri təbliğ, zərərləri, nöqsan cəhətləri təqid etməkdir. Mahiyyətini bilmədən ən adı hadisəni nə tərifləmək, nə də pisləmək olar. Belə olan halda jurnalisticin ən ümde vəzifesi toxunduğu məsələlərin ətraflı öyrənməsi və bunu şirin, yiğcam dildə kütləyə çatdırmaqdır.

Müşahidələr isə deyir ki, mətbuat cəmiyyət üçün yox, qruplaşmalar üçün çalışır. Amma paradoksal cəhət budur ki, insanlar bü-

tün instansiyalara şikayət edib usanandan sonra üz tuturlar mətbuata. Sonuncu ümid yerləri yenə söz olur. Biz də yarızıq. Nəticən necə olacağından asılı olmayaraq yazırıq. Olur ki, kiməsə xeyiri də dəyir. Əksər hallarda isə özbaşına məmurların hiddətiyle sonucalanır. Hələ üstəlik bu məmurlar əyalətdəirlərsə, demək, içərində padşahlıq iddiası gəzdirirlər. Hələ bunlardan bu qədər yazırlar belə havaldırlar, gör deyib-danişan olmasa neyleyirlər. Və ümumiyyətlə, çox qəribə tendensiya yaranıb - fikir verirsinizmi nə qədər balaca padşahlar cücmekdədir? Hər hansı balaca bir şirkətin sədr kreslo-sunu qamarlayan kimi şəxsi tərifçilər başlayırlar həmin balaca padşahın aparlığı uğurlu İslahatları mədh eləmeye. Dövlət və dövlətçilik varken, dövlətin aparlığı siyaset varken ayri-ayrı adamlara tərif vurmaq nə anlama gelir? Belə çıxır ki, hər kəs hakimiyyət iddiasındadır. Bütün bunlar niyə diqqətdən kənardə qalır?

Sovet dönməndə, müəyyən bir vaxtda "konfliktzslik" konsepsiyasını ortaya atmışdır. Sovet cəmiyyətində sosial konfliktin mövcud olmadığı iddia olunurdu. Təbii ki, ideologiyaya xidmet edən bütün vasitələrdən də bu şüara xidmət tələb olunurdu. Yaxşı ki, ruslar bu absurd fikrə qarşı döyüşə bildilər, yoxsa kiçik milletlərin ümidi qalsayıdı "ləbbeyk" deyib ötüb keçəcəklər. Ve biz də gül-çiçəkli, cənnət sovetlər ölkəsinin vətəndaşları ətrafımızda baş verənlərin fərqi nə varmadan, aq kağız üzərində yazılmış aq yalanlarla bəxtəvər saymalyıdış özümüzü. Həmin dövrün publisistikası öz bədii keyfiyyətləri ilə də seçilir - güclü senzor baxışlarından setirler arasında fikir gizlətmək və nəsə deyə bilmək bacarığıyla. Həyatın gerçek göruntüsünü təsvir etmək, hadnisələrə real qiymət vermək, edələtlə hökm çıxarıb perspektivləri göstərə biləcək bacarığıyla. İndi sovet tarix olsa da, "ləbbeyk" tarix olmayıb. Daha qorxulu şəkil alıb. Qamarlamaq, aq yalanlar şəkil dəyişib. Sovet yoxdu, okeanın o tayandan gələn ideologiya var. Bir qərar versinlər bəlkə - o sistemə keçmişikse bütünlükə olmalı deyilmi?

Bütünlükə - yeni məhkəməsiylə, ədliyyəsiylə, təhsililə, səhiyyəsiylə və sairə? Və en vacibi mətbu sözüylə? Tezisələ olmaz bu iş. Əgər mətbu söz dəstə ilə idarə olunacaqsa (necə ki olunur), "konflikt" sözüne münasibət də sosial şəbəkələrdə söyüslə idarə olunacaq!!! Əgər bunu ağılla yaza biləcək söz adamları yenə dişanırsa - nəyin bayramıdır? Zətən heç bir mərabəq qalmayıb. Yəni qoymayıblar qalsın. Biz yenə də partiyalı mətbuat prinzipindən çox da uzağa gedə biləmirik. Partiyalı mətbuat "oliqarx xozeyin" mətbuati vəziyyətinə gəlib. Daha piş... Və bu savaşın içinde nələri itirdiyimizin fərqində də deyilik. Əsas savaş isə içimizlə olası savaşıdı. Sadəcə, sabit "hava şəraiti" lazımdır...

Müstəqilliye yeni qədəm qoymuş bu gənc ölkədə, ancaq mətbuat tarixi 146 ili ötmüş bu ölkədə ixtisaslaşmış jurnalistləriyle, xarici ölkələrdəki müxbirləriyle qəzet niyə olmasın? Ona görə ki, "ləbbeyk" deyənlər azalacaq? Prinsip etibarilə mümkünsüz deyil. Həm iqtidar, həm müxalifət, həm də mərkezci mətbuatda nə qədər gözəl jurnalistlər çalışır. Bəlkə eksperiment kimi belə bir qəzet buraxmaq olar?! İqtisadiyyatdan yaranan öz yazısını yazsın, siyasetdən yaranan özünüküñü, mədəniyyətdən yaranan özünüküñü, ədəbiyyatdan, idmandan, təsərrüfatdan yaranan da özünüküñü yazsın. Bu gün bizim düşməncilik cərəyanına yox, maarifçilik cərəyanına böyük ehtiyacımız var. Və belə bir

qəzət tələb olunurdu. Yaxşı ki, ruslar bu absurd fikrə qarşı döyüşə bildilər, yoxsa kiçik milletlərin ümidi qalsayıdı "ləbbeyk" deyib ötüb keçəcəklər. Ve biz də gül-çiçəkli, cənnət sovetlər ölkəsinin vətəndaşları ətrafımızda baş verənlərin fərqi nə varmadan, aq kağız üzərində yazılmış aq yalanlarla bəxtəvər saymalyıdış özümüzü. Həmin dövrün publisistikası öz bədii keyfiyyətləri ilə də seçilir - güclü senzor baxışlarından setirler arasında fikir gizlətmək və nəsə deyə bilmək bacarığıyla. Həyatın gerçek göruntüsünü təsvir etmək, hadnisələrə real qiymət vermək, edələtlə hökm çıxarıb perspektivləri göstərə biləcək bacarığıyla. İndi sovet tarix olsa da, "ləbbeyk" tarix olmayıb. Daha qorxulu şəkil alıb. Qamarlamaq, aq yalanlar şəkil dəyişib. Sovet yoxdu, okeanın o tayandan gələn ideologiya var. Bir qərar versinlər bəlkə - o sistemə keçmişikse bütünlükə olmalı deyilmi?

Mirzə Fətəli Axundov "Kamalüddövlə məktubları"nda Nadir şahdan yanan tarixçi Mirzə Mehdi Əstərəbadidən misal getirir: "Elə bir padşah ki, əgər döyüş meydanında onun irade sərkərdəsi dənizin sükütu-

na işarə edərsə, dalğa tufanın ləngərcisi olar və ağır dağın hərəkətine ferman verərsə, sıldırım qayaların qum kimi axışır gedər. Əgər qaranlıq gecədə od yandırmağı qadağan edərsə, ildirim şimşek çaxmağını vurmağı cəsərat etməz və əger səhər-səhər susmaq əmrini verərsə, sübh nəfəs çəkməyə cəsərət edə bilməz". Bunun dəlincə Axundov öz şərhini yazır: "Yalancının evi yixilsin! Deyən ola ki, ay axmaq tarixçi, sən ki zəhmət çəkib bu qədər sözü yazırsan, bari bu zəhməti elə bir mətləb üçün sərf et ki, içindən bir xeyir çıxsın. Nə üçün ancaq cəfəngiyat yazırsan?". Bunu Axundov XIX əsrde yazır, ancaq bu gün də nə qədər bele cəfəngiyatlar yazılır. Faktlar qalır qırqaqda, boş-boş söz yığını, boş-boş təriflər... Ağlılı təhlil yoxdur sa nə inanın olacaq, nə də üreyindən keçirən. Bunlar da məlumatlılıqdan, səvadlılıqdan doğan nəticələrdir. Günüümüz mətbuatında bu da var. Dövrün təzadları, ağrıları ona görə narahatlıqla yazılırlar ki, vaxtında həll olunsun, gələcək nəsillərin işi yüngülləşsin. Deyək ki, bu gün biz kəndi, orada yaşayan insanları əməlli-başlı unutmuşuq. Siyasi davalardan, oliqarx savaşlarından gözümüz açılmışdır. O insanların qayğıları nədi, nəylə nəfəs alırlar? İrəliləyiş, tərəqqi hardadı, nə çöküb? Vallah, mən şəhərdə doğulub böyümüşüm, kəndi bilmirəm, amma bilənlər var axı, yazmaq olar. Milçəyi fil eləmədən, qaraya ağ demədən.

Publisistika sosial həyatın ən müxtəlif olaylarını özündə əks etdirir. Buna görə həm də tarixi mənbə ictimai-siyasi mühitin salnaməsi sayılır. Bizdən əvvəlki nəsillər bugünkü mətbuatı yaratdı. Biz kimləri yetirəcəyik? Oliqarx sözçülərini?

Dünən oxudum ki, yeni binaya köçüb yeni agentliyim. Yeni bina yeni düşüncə sayılacaq? Köhnə hara gedib ki? Təsirindən çıxmınız köhnə sahiblərin? Köhnə sahib mətbuatı gözəl bilirdi və təniyirdi. Sadəcə sevmirdi müstəqil adamları. Siz guya sevrisiniz? Yox tabii... Üstəlik də... Nə isə, özünüz bildiniz nə deyirəm. Evi mübarək bayram məllimin (müəllimin)!!!

MƏN ABŞ SƏFİRLİYİNİN TƏDBİRLƏRİNƏ NIYƏ QATILMIRAM?!

Təbii ki, ABŞ səfirliyi bundan heç nə itirmir və məndən ötəri də gözü ucumur. Mənim də ABŞ səfirliliyinin tədbirləri üçün gözüm ucumur.

Biri vardi ey, Ann Dersi, bu xanım azərbaycanca bizim sabiq xarici işlər naziri Elmar Məmmədyarovdan bir az yaxşı danışındı.

İli yadimdən çıxıb, ABŞ-in müstəqillik günü ilə əlaqədar səfirliyin həyətində ayaq üstə yeyib-icmək məclisi keçirildi. Mən də getmişdim. Bizim həm iqtidár partiyasının, həm də müxalif partiyaların rəhbərləri və ya rəhbərlilikdə təmsil olunanları yığışmışdır xanımın başına və xanım da hamiya demokratiya dərsi keçirdi. Çox danışdı, mən də bir qədər kənardan qulaq asırdım ki, görüm bu demokratiya nə olan şeydi?

Axırda dözmədim, yanlışdım, söz aldım və dedim:

- Hörmətli səfir, bayaqdan qulaq asıram çox gözəl danışırsınız, amma ABŞ demokratik ölkə deyil. ABŞ hansı ölkələrə demokratiya ixrac edir, həmin ölkələrdə qan su yeriñ axır, ölkələr də dağılır.

Xanım tutuldı. Məni bir tərs-tərs süzdü. Xanım cəhənnəm, xanımın ətrafindakı YAP-in və müxalif partiyaların təmsilçiləri də mənə Ann Dersidən dəha tərs baxdılar.

Nə isə... O gün-bu gün bir daha ABŞ səfirliliyinin tədbirlərinə qatılmadım.

Başqa bir məsələyə də toxunum. ABŞ səfirliyi gəndərdiyi dəvətnamələrdə ingiliscə yazar. İngilis dili bilməyənlər gərək bir tərcüməçi tapalar ki, gərsünələr bu dəvətnamədə onlara söyüş söyüblər, yoxsa xoş sözlər yazıblar.

Bu barədə parlamentdə də bir çıxışım oldu, buna etirazımı bildirdim. Həm də görən bizim ABŞ-dakı səfirliyimiz də öz dəvətnamələrini amerikalılara Azərbaycan dilində göndərirler? Təbii ki, yox. Heç olmasa ABŞ səfirliyi də dəvətnamələri iki dildə göndərsinlər, dilimizə hörmət etsinlər.

ABŞ səfirlinin Şuşaya niyə getmədiyi barədə açıqlamasını oxudum. Vaciib işi varmış. Müxbir sual verir ki, bəs Almaniya və Fransa səfirləri niyə Şuşaya getməyib?

Cavab:

- Gedin onu da Almaniya və Fransa səfirlərindən soruşun.

Təbii ki, hər hansı bir ölkənin səfirinə dəvətdən imtina etdiyinə görə ittihad irəli sürmək olmaz. Amma qinamaq olar, biz də qinadıq.

Yaxşı ki, müxbirə deməyib:

- Bəs, türk qardaşlarımız olan Özbəkistan, Qırğızstan, Türkmenistan səfirləri niyə getməyib?

Sonda. Soruşurlar ki, niyə ABŞ-da inqilab olmur?

Cavab:

- Çünkü ABŞ-da ABŞ səfirliyi yoxdur.

PROFESSOR, SƏN HƏZRƏT

ABBAS HAQQI, QOY NƏFƏSİMİZİ DƏRƏK

Hansi saytı açırsan, hansi qəzeti açırsan, sosial şəbəkəyə girirsən orda da professor Adil Qeybullanın açıqlamaları ilə rastlaşırsan. Operativ Qərargah yalan olub professorun yanında. Ay ikinci dalğa gəlir, ay üçüncü dalğa gəlir, ay delta gəlir, ay melta gəlir, ay nə bilim sərt karantin rejiminə qayıtlımlıdır...

Professorun açıqlamalarını oxuyanda belə çıxır ki, həmmiz qurulacaq.

Professor, sən Həzrət Abbasın qələm olmuş qolları, açıqlamalarına bir az ara ver. Yazğıq, qoy bir az biz də nəfəsimizi dərək.

MƏRZİLIDƏKİ MONİTORİNQ QRUPU NƏ İLƏ MƏŞĞULDUR?

Neçə aydır Mərzilidə Rusiya-Türkiyə birgə monitorinq qrupu fəaliyyət göstərir. Fəaliyyətlərinin nədən ibarət olduğunu deyəsən heç özləri də bilmirlər.

Əgər tez-tez Azərbaycan ordusunun mövqeləri erməni silahlı qüvvələri tərəfindən atəşə tutulursa və

hələ Qarabağda ermənilərin silahlı qüvvələri öz iş-

lərindədirse, onda bu monitorinq qrupu nəyə nəzarət edir?

Bəlkə nəzarət edirlər ki, birdən biz də ermənilərə cavab atəsi açarıq?

Bildiklərimi yazıram, amma birini qeyd edirəm. Ağdamda, Şelli,

Gülablı kəndlərində bizimlə ermənilərin postları üzbaüz idi. Həmin postdakı hərbçilərdən biri ağriyağrıya dedi:

- Məllim, ermənilər gelib çənəmizin altında durub bizi küçə söyleşləri ilə təhqir edirlər. Üstümüze silah çəkirlər, biz isə dodağımızı dışımızla sıxıb qanını soruruq. Cavab verə bilmirik.

Belə-bələ işlər, monitorinq qrupu.

AĞ GÜL, QIRMIZI GÜL, SARI GÜL, YANINDA DA İTBURNU ÇİÇƏYİ

Fransa da onun kimi. Rusiya da bu 30 ildə Ermə-

nistana azı 200 milyard dollarlıq silah-sursat gö-

dərib. Ona görə xəcalət çəkib Şuşaya getməyiblər. Bəs, Almaniya səfiri niyə getməyib? Görən, Almaniyanın bu məsələdə nə zibili var? Yoxsa, sadəcə olaraq başının ağası məsləhət görməyib.

Almaniyanın hərkəti yadına bir mahni saldı:

Ağ gül,
qırmızımızı gül,
bir də sarımı gül...
Yanında da itburnu
çıçəyi.

Biz belə cinayətə dözə bilmərik.

O cüyürleri ermənilər yeyə bilər, biz yox. Bari heç olmasa qaban yesəydi-lər dərə yarlı idi.

Mejduproçim, Sovet dönməmində rus hərbçiləri Salyandakı qoruqda ceyranları vertolyotdan avtomatla qırıb aparılmışlar. Hələ bəzən də poliqon kimi istifadə edirmişlər.

LAÇINDA CÜYÜR YEYƏNLƏR GÜLLƏLNƏNMƏLİDİR

Cox təessüf edirəm ki, Azərbaycanda güllənmə hökmü ləğv edilib. Elə olmasa Laçında cüyür yeyən adamları güllələyərdik. Nə yaxşı ki, ömürlük həbs cəzası var. Qoq qayıdır gəlsinlər onlara ömürlük həbs cəzası verərik.

Cüyür yemək öz yerində, yəqin utanmayıb bir araqla da içiblər. Ayıb olsun, onsun da məsuliyyətdən qaça bilməyəcəklər, şəkilləri var. Hələ onu da bilmirik ki, onlar Laçına icazəli gediblər, yoxsa icazəsiz. Sağ olsun ictimaiyyətimiz Vətən mühərabə-

sində ermənilərə qarşı necə birləşmişdikəs, indi də ayağa qalxıb cüyür yeyən soydaşlarımıza qarşı birləşmişik.

Hüquq-mühafizə orqanları yaxşı olar ki, onları vaxtında həbs etsin, yoxsa xalqımız bu cüyür yeyənləri linç edib öldürəcəklər.

CƏNABLAR, HAKİMLƏR ÖZ ADLARINDAN ÇIXARMILAR HÖKMÜ, QƏTNAMƏNİ, QƏRARDADI, QƏRARI ÖZ ADLARINDAN ÇIXARMILAR

Bizə tez-tez müraciət olunur məhkəmənin çıxardığı qərar və qətnamələrin yerinə yetirilməməsi ilə bağlı. Bəzən icra məmurları bu qərar və qətnamələri icra edə bilmirlər, təzyiqlərlə üzləşirlər. Xüsusilə də uduzan tərəf yüksək vəzifəli məmurdursa və ya arxasında hansısa qüvvələr vəsa.

Nə hökmü, nə qətnaməni, nə qərarı, nə də qərardadı hakimlər Əlinin, Vəlinin, yəni öz adlarından çıxarmırlar: Azərbaycan Respublikasının adından çıxarırlar. Və necə olur ki, Azərbaycan Respublikasının adından çıxarılan qərar və ya qətnamə havadan asılı qalır?

Bugünkü nömrəmizdə Nəsimi rayon məhkəməsi-

nin I qrup mühərabə əlilinin xeyirinə çıxardığı qətnaməni cavabdeh olan Azərbaycan Dövlət Sığorta Komissiyası Şirkəti dörd yadır yerinə yetirmir.

Yaxşı olar ki, Nəsimi rayon məhkəməsi qətnaməni yerinə yetirmədiyinə görə, həmin şirkəti qanuna uyğun olaraq məsuliyyətə cəlb etsin.

VOLSKI RÜSTƏM MURADOVUN YANINDA TOYA GETMƏLİYDİ

O vaxt Dağlıq Qarabağda bir Volski hakimiyyəti yaratdılar, beləcə Dağlıq Qarabağı Azərbaycandan qopardılar.

Amma heç olmasa Volskinin vaxtında bizlər hərbçilərin nəzareti altında da olşa Şuşaya, Xocalıya, Malibeyliye, Kərkicahana, Xocavənde, Ağdərədəki kəndlərimizə rahat gedib-golə bi-

lirdik. Onda da ermənilər qudlurluq edirdilər, amma cəzalarını da az-çox alırlılar.

Rüstəm Muradovun indiki hakimiyyəti dövründə ermənilər yenə Qarabağda at oynadı, bizlər isə öz kənd-kəsəyimizə yaxın gedə bilmirik. 10 noyabr Bəyannaməsinə görə, qacqınlar yurd-yuvalarına qayıtmalı-

dir. Amma hələ də Dağlıq Qarabağdan qaçqın düşən bir azerbaycanlı, uzaqdan da olsa, kəndini-kəsəyini görə bilmir. Rüstəm Muradov vurhavur ermənilərə qəsəbələr salıb evlər tikir. Bir bunun yaxasından yapışmaq lazımdır ki, ay nəmes oğlu nemes, bəs Malibeyliyi niyə tikmirsən, Kərkicahani niyə tikmirsən, Quşçuları niyə tikmirsən, Meşəlini, Cəmillini niyə tikmirsən?

Deyəsən, Dəmir Yumruqsuz iş keçməyəcək.

Yaxın günlərdə evin təmirinə başlanılacaqdır

Ağcabədi rayon Qaraxanlı kənd sakinləri Fərzeliyev Cabbar Fətən oğlu, Quliyev Aqil Ramazan oğlu Vətən mühəribəsi zamanı artilleria zərbələri nəticəsində evlərinə ziyan dəydiyi, lakin fərdi yaşayış evlərinin indiyədək bərpa olunmadığını qeyd edirlər.

Vətən mühəribəsi zamanı artilleria zərbələri nəticəsində fərdi yaşayış evlərinə ziyan dəyməsi ilə bağlı, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 11 noyabr 2020-ci il tarixli 612s nömrəli sərəncamı əsasında yaradılmış Ağcabədi rayonu üzrə işçi qrupunun üzvləri rayon ərazisində fəaliyyət göstərdikləri zaman (12 noyabr - 5 dekabr) həmin fərdi yaşayış evlərinə baxış keçirmiş, dəymış

ziyan müyyənlenşdirilərək 1 nömrəli forma tərtib edilmişdir. Qaraxanlı kəndində sıfariçi təşkilat olan Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin, FHN-nin və aidiyəti qurumların iştirakı ilə həmin evlərə de təkrar baxış keçirilmiş, Quliyev Aqil Ramazan oğlunun fərdi yaşayış evinə komissiyanın təkrar baxışı zamanı ilkin akt qüvvədə qalmış və vətəndaşın fərdi yaşayış evi yaxın günlərdə bərpa olunacaqdır, kənd sakini

dən qurulmasını tələb etmişlər. 18-24 may 2021-ci il tarixlərində Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin, FHN-nin və aidiyəti qurumların iştirakı ilə həmin evlərə de təkrar baxış keçirilmiş, Quliyev Aqil Ramazan oğlunun fərdi yaşayış evinə komissiyanın təkrar baxışı zamanı ilkin akt qüvvədə qalmış və vətəndaşın fərdi yaşayış evi yaxın günlərdə bərpa olunacaqdır, kənd sakini

Fərzeliyev Cabbar Fətən oğluna məxsus fərdi yaşayış evine də təkrar baxış keçirilmiş, ilkin akt qüvvədə qalmış və yaxın günlərdə evin təmirinə başlanılacaqdır.

Ağcabədi rayon ərazi vahidində yerləşən yaşayış məntəqələrinə Ermənistən silahlı qüvvələri tərəfindən atılmış mərmilər nəticəsində ziyan dəymış 494 fərdi yaşayış evlərinin təmir, bərpa və yenidənqurulması ilə bağlı 388 fərdi yaşayış evinə dəymış ziyan aradan qaldırılmış, 65 fərdi yaşayış evinin icrasına başlanılmışdır. O cümlədən Qaraxanlı kəndində 56 fərdi yaşayış evinə dəymış ziyan aradan 37 fərdi yaşayış evinə dəymış ziyan aradan qaldırılmış, 12 fərdi yaşayış evinin icrasına başlanılmışdır.

Aqil Abbas

KÖNLÜMDƏN XANKƏNDİNDƏ BORŞ YEMƏK KEÇİR

Şuşaya hər səfərdən sonra ora gedənləri sosial şəbəkələrdə və saytlarda gedə bilməyənlər topa tuturlar, xüsusiylə də jurnalistləri və ziyanları. Və topa tutanlar da elə jurnalistlər və ziyanlıları.

Növbəti topa tutulan ATV-nin əməkdaşı Zaur Baxşəliyevdi. Və uzun bir siyahı yazarlar ki, niyə filan şuşalılar (söhbət şuşalı jurnalistlərdən və ziyanlardan gedir) dura-dura Zaur Baxşəliyevi Şuşaya aparıblar.

Əvvələ, Zaur Baxşəliyev də Şuşada doğulub, şuşalı və bütün Qarabağın ağrı-acısını da yaşıyanlardan biridi. Bunu da verilişlərində həmişə izləmək olur. Yəni Şuşaya getmək onun da haqqıdır.

Və təbii ki, Zaur Baxşəliyev kimi digər şuşalı jurnalistlərin və ziyanlarının da Şuşaya getmək haqqı var. İkinci, həmin jurnalistlərin təmsil olunduğu media orqanlarının rəhbərləri bu barədə Prezident Aparatına müraciət edibmi? Etməyiblərə, şikayət etməyə haqları yoxdu. Ediblərə, nə cavab alıblar?

Üçüncüsü, az qalib. Şuşaya çəkilən yol tezliklə bittəcək, ondan sonra Şuşanı su yoluna döndərəcəyik. Dördüncüsü, tezliklə Ağdam-Şuşa yolu da açıla-caq, Ağdamdan 20-25 dəqiqə sonra Şuşadasan. Bu yol 37 kilometrdir.

Ağdamın Ağdam vaxtı yarış gedirdi - kim bu yolu daha tez gedər? Yadımdadr, rekord rəhmətlik rejissor Aydin Dadaşovun qardaşı Ayaz Dadaşova məxsus idi: 18 dəqiqə.

O da yadımdadr ki, Qarabağın böyük ziyanı, Xankəndi Pedaqoji Universitetin dekanı rəhmətlik Süleyman Zeynalovun oğlu Rafiq Zeynalov bu rekord təzələmək istəyəndə maşını ilə dərəzə yuvarlanmışdı və Allahın mözücsəsi baş vermişdi. Daşaltı çayına gedib düşən avtomobildən sağ-salamat çıxmışdı, yalnız bir qolu qırılmışdı.

Darıxmayıñ, həmin yarışların yenə şahidi olacaqıq.

Və dostlar, siz də darıxmayıñ. Allah qoysa siz də tezliklə nə vaxt ürəyiniz istədi Şuşaya gedə biləcəksiniz.

Ağdamlılar borş yemək istəyəndə Xankəndinə gedərdilər və on yaxşı borşu da Avtovağzalda yemək-xanada verərdilər.

Və mənim də könlümdən İsa bulağından su içməkdən çox Xankəndindəki Avtovağzalda borş yemək keçir.

Bəs sizin?

GÜRCÜSTANIN VƏ LATVIYANIN ƏRAZİSİ BOYDA YER YANIR

Artıq bir həftədən çoxdur ki, Sibirdə meşə yanğınları davam edir. Təxminən 1.300.000 hektar meşə ərazisi külə dönüb. Və təbii ki, bu ərazidə yaşayan saysız-hesabsız heyvan növləri də bu yanığının qurbanı olub. Əslində yanana təkcə Rusiya deyil, dünyanın ağ ciyəridi. Yanğını söndürməyə eyni zamanda təyyarolər, helikopterlər cəlb edilsə də, hələ ki heç bir nəticə yoxdur.

Və dünya da öz ağ ciyərinin yanmasına tamaşa edir. Bəlkə sevinənlər də var. Deyəsən, yanana dünyamın ağ ciyəri deyil, insanlığın özüdü.

Faiq QISMETOGLU,
faiqqismetoglu@box.az

Reket, yoxsa dilənci?

Bir neçə gündür ki, mətbuatda "reket jurnalistikası" ilə bağlı geniş müzakirələr gedir. Hətta bu mövzu ilə bağlı Az.TV-nin "Çıxişa doğru" programında ekspertlərin və tanınmış jurnalistlərin fikirlərini də dinlədik. Bir daha yəqin etdi ki, həqiqətən bu gün mətbuatın və böyük jurnalistikənin adına ləkə getirən bu sənətdən, bu peşədən xəbəri olmayan bir qrup dələduz məməkətimizdə at oynadır. Onlar ayrı-ayrı vəzifəli şəxsləri və hətta adı insanları şantaj edərək, hədə-qorxu yolu ilə müxtəlif məbləğdə pul istəyirlər. Ən qəribəsi odur ki, onların "toruna" düşən çoxlu sayda məmurlar və vəzifəli şəxslər də var. Görəsən, bu vəzifəli şəxslər nə yə görə həmin adamlara istədikləri o pulu verirlər? Məgər onlar öz hüquq və vəzifələrini bilmirlərmi? Görünür, belələri gözü kölgəli olduğuna görə ya susur, ya da heç bir şey demir.

Ağızlarında şirə yeri qalan dələduzlar isə "o qapı sənin, bu qapı mənim" deyib, rayonları, kəndləri gezir və öz əməllərini davam etdirirlər. Hətta onlar şəhid ailələrindən belə pul almaqdan çəkinmirlər. Şəhidə pul verərlər, kömək göstərərlər, arxa duralar, onlardan alınan pul balıq sümüyü kimi həmin adamların boğazlarında ilışib qalaq. Lent.az-in yaydığı məlumatə görə, bir neçə "reket jurnalist" həmin şəhid ailələrindən pul alıblar ki, sizdən sujet hazırlayıraq. 40 manat, 60 manat ciyərində bu şəhid ailələrindən hansısa dırnaqarası Tv-lərin aparıcısı pul alıb. O pulun da səsi artıq ölkəni ağızına götürüb.

Bu gün yerindən duran deyir ki, jurnalistəm. Ay balam, heç bir mətbuatda jurnalist vəzifəsi yoxdur, jurnalist bir sənətdir və bu sənətə yiylənmək üçün Bakı Dövlət Universitetini bitirməlisən. Qəzetdə, saytda, televiziyyada müxbir, şöbə müdürü, redaktör, prodüsser, baş redaktör

vəzifələri var. Adını, soyadını düzgün belə yazmayan, yoldan keçən biri vəsiqəni alıb cibinə qoyan kimi elə bilir ki, alçaq dağları o yaradıb. Nə yerə sığır, nə göye. Çünkü o adamın heç orta təhsili belə yoxdur. Türmədən çıxan, qəssab, kababçı, sürücü, nəbilim, daha nə mənə adamlar bu gün ciblərində o vəsiqəni gəzdirlərlər. Elə təsəvvür edirlər ki, hamının bunlara borcu var və hamı da onlara pul verməlidir.

Gedin rayonlara, görün qapı-qapı gəzən adamların əlindən məmurlar, vəzifəli şəxslər nə müsibət çekirlər. Biri deyir ki, ad günümdür, biri deyir ki, benzim qurtarıb, biri de deyir ki, çörək yeməye pulumuz yoxdur. Təbii ki, bu sözleri eşidən bəzi məmurların üzəyi yumşalır və onlara dediyi məbləği verməsə də, benzin pulu, çörək pulu ödəyir. Bunlar jurnalist deyil, bunlar qapı-qarşı gəzən diləncidir. Jurnalist heç vaxt qapıları gəzmir. Yaxşı jurnalisti xalq özü axtarır tapır və dərdini ona deyir, o da təmənnasız olaraq o yazını qələmə alır və problemin həllinə kömək göstərir.

Qapı-qapı gəzən elə adamlar bəzən 1 manat, 2 manat pul alanda sevinirlər. Sevinirlər ki, on qapıya getdi, 2 manatdan gün ərzində 20 manat pul qazandı. Siz deyin, belə hərəkətlərin mətbuatla heç dəxli varmı? Onlar nə jurnalistdi, nə müxbirdi, nə də yazardı. Onlar sadəcə olaraq ata-bala seyid kim qapı-qapı düşüb nəzir-niyaz dilənən cəmiyyətin ən aşağı adamlarıdır. O adamlar nə şəhid ailəsi haqda düşünər, nə də şəhidlər barəsində. Çünkü evdən çıxanda yazı yazmaq barəsində deyil, 5-10 manat pul qoparmaq haqqında fikirləşirlər.

İndi də belələri şəhidlərimizin ailəsi və ruhları ilə zarafatlaşırlar. Tərbiyəsi, qanacağı, səviyyəsi və savadı olan hər adam bu müqəddəs varlıq qarşısında həmişə özünü borclu sayır və o

borcu da zaman-zaman ödəməyə can atır. Bir hadisə danişəcam, tükləriniz biz-biz olacaq. Mənim bir gənc bibim nəvəsi vardi. Toyundan üç gün sonra çayda çiməndə boğulub ölmüşdü. Mən də bir qohum kimi bu dərdi yüngülləşdirən bir yazı yazdım. Bibim qızının və yeznəmizin dərdini düşündüm ki, bir qədər yüngülləşdirdim. Onlar da o yazını elə yas yerində stolun üstünə qoyub bir təselli təpirmiş. Rəhmətiyin yeddisi günü Bəhmənliyə yas yerinə iki nəfər gəlir, deyir ki, biz jurnalistik. İstəyirik sizin oğlunuzdan bir yazı yazaq. Qohumum deyir ki, ehtiyac yoxdu, yazılıb. Onlar inad edir, deyirlər ki, yox ey, mütləq yazı yazmaliyiq. Rəhmətiyin şəklini gətirin, bir də tərcümə halını. Deyiləni gətirirlər və verirlər həmin adamlara. Onlar durub baxır və atasına çox qəribə bir söz deyirlər: "İndi 20 şirvan ver, məsələni həll edək və yazı yazaq". Bu sözü eşidəndə elə bil ki, mənim qohumumun başına bir qazan qaynar su töküür. O, şəkli və tərcümə hali alır və deyir ki, çıxın gedin! Sizin yazınız mənə lazmı deyil.

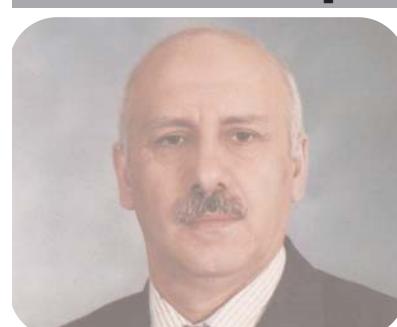
Görürsünüz mü, dərdli atanın dərdini yüngülləşdirmək əvəzinə bu "jurnalistlər" onun yarasının qaysağını qopardır. Bir müddət mənim qohumum şok anlar yaşayır. Belələrinə nə ad verəsən, reket, yoxsa dilənci?! Qoy bu adı hörmətli oxular müəyyənləşdirsin. Biz deyərik, bir qədər yaxşı çıxmaz. Amma görünən odur ki, bu gün Azərbaycan mətbuatına ac qurd ki mi darişan bu "jurnalistlərdən" canımızı tezliklə xilas etməliyik. Çünkü mətbuat maarifçilik, vətənpərvərlik və dövlətçilik misiyasını təbliğ edir. Onlar isə Azərbaycan mətbuatına qara ləkədir. O qara ləkədən cəmiyyətin, ziyanlıların və ictimaiyyətin köməkliyi ilə çıxiş yolu tapmalıyıq və inşallah tezliklə tapaçağıq da!

Bizim xristianlıq dövrü ədəbiyyatımızın böyük bir qismi erməni və gürcü əlifbaları ilə yazıya alınmışdır. Hətta "Koroğlu" dastanının Şuşa variantı vardır. Gürcülər İveriyadakı Şuşa şəhərini Şuşəti, daha sonra Şavşeti adlandırmışla uzun müddət diqqəti yayındırdılar.

*Çıxbıqlarda qəzarsen,
Dertli baqrımı ezarsen.
Beyaz kağıza benzarsen,
Kalem tutmaz yazam seni.
Bu misralar dastandakı
Salam verdim, salam almas,*

İlhəmi Cəfərsoy: Ancaq AMEA-da maraqlanan yoxdur...

*Görüm kəssin salam səni.
Axçasız, pulsuz aşığam,
Pulum yoxdu alam səni*

bəndi ilə başlayan qoşmanın Şuşa vətənindədir. Mən 10 ildən artıqdır ki, bu istiqamətdə tədqiqat aparıram. Ancaq AMEA-da maraqlanan yoxdur ki, sən nə yazar-san?

ALMANİYA DOĞRUDAN DA DAĞILIR

Sel-su ölkəni altı ağızına aparıb tökür Polşaya, nə bilim İsvəçrəyə, Çexiya, Hətta elə qəsəbələr var ki, xəritədən silinib. Elə bıl İkinci Dünya Müharibəsi. Amma bu dəfə fəlakət Rusiyadan gəlmir, Tanrıdan.

TƏK NEVSKI KÜÇƏSİNDE ƏLLİ QIZIN QOXUSU VAR CANIMDA

Rəhmətlik Şamaxı Rüstəm Leninqrada bir şeir həsr etmişdi. Təessüf ki, o şeiri çap etmək mümkün deyil.

*Leningrad, qərib evim-əşiyim,
Leningrad, qızlarını sevəyim...*

..... deyən şair şeiri də belə bitirirdi ki:

*Tək Nevski küçəsində
əlli qızın qoxusu var canimda...*

İndi Leninqradı sel-su nə təhər ağızına alıbsa, qızların qoxusunu yuyub aparıb.

Hansı psixoloji problem insanı narkotikə sürükleyir?

Son günlər gündəmdə olan mövzu kakos, el arasında "pati" deyilən metamfetamin və bu kimi narkotik vasitələrin satışı, istifadəsidir. DİN hərkətə keçib, bu narkotik vasitələri satanlara qarşı əməliyyatlar keçirir, vətəndaşların bu yöndə şikayətləri maraqlanır.

Adətən olaraq bu mövzu ilə bağlı psixoloq Aygün Ağabaleyeva ilə əlaqə saxlaşdı.

Aygün Ağabaleyeva problemin haradan qaynaqlanması ilə bağlı bildirdi ki, azyaşlı uşaqlar müəyyən çevrələrə düşürlər. Düzdür, bir çox hallarda problemlə ailələrin övladları bu kimi vəziyyətlərə düşürlər. Məsələn, valideyin xəbəri olanda müdaxilə edə bilir. Yəni problemi ailə olub-olmaması əslində fərq etmir. Sadəcə uşaq səhv çevrəyə düşə bilər. Amma daha olğun yaşlıarda ola bilər ki, insanların müəyyən psixoloji problemləri olur və çıxış yolunu belə şəylerde görürler. Özlərinin diliyələ desək, başqa aləmdə olurlar, rahatlıq tapırlar. Amma bunu her adam kontrolda saxlaya bilmir axı. Müəyyənen müddədən sonra asılılığı əvərilir.

Bu kimi vasitələrdən, xüsusilə kakov, "pati" bildiyimi şübhədir, bunlar birbaşa beynin təsir edir. Marijuana istifadəcisinin müəyyən müalicelerle normal hala qaytarmaq olursa da, bu, şübhədə mümkün deyil. Çünkü sinir sisteminə necə fəsadlar verdiyini hamımız bilirik. Onu bərpa etmək mümkün deyil, çox çətindir.

- Aygün xanım, hansı problem olmalıdır ki, insan narkotik vasitələrə meyl etməlidir? Pasientlərinizlə konsultasiyalarda onlar bu baradə nə deyirlər?

- Bu tip pasientlərin normal həyata qaytarılmasın həkimlərin öz rolu var. Bəs bir psixoloq kimi sizin rolunuz nədir?

- Psixoloq məsləhət verən deyil. Biz bir ailəni hərtərəflə şəkilədə araşdırırıq. Aile durumunu, ailədaxili münasibətlərini. Bu insanın boşluğunun nədə olduğunu axtarır tapırıq. Bu gün işlədiyim gənc dedi ki, Aygün xanım, boşluqdur, heç nə maraqlı deyil, heç nə ilə məşğul olmuram. Ona görə də, gənclərə valideyn nəzarəti olmalıdır, amma bunu hiss etməlidir. O, hiss etməlidir ki, valideynləri artıq ona inanır, etibar etmir. Bu nəzarət təzyiq formasında olmamalıdır. Valideynlər övladlarında nələrə maraqlı oyatmalıdır, onların gizli qalan yönələrini üzə çıxartmalıdır. Neqativ düşüncələrə qapılan uşaqları o düşüncələrdən azad etmek lazımdır. Bilirsiniz, yəni psixoloji texnikalar çoxdur, fərdlərə görə dəyişir. Bizim psixoloq olaraq ismiz valideynlərin bacarmadıqları bu işi öhdəməzə götürüb bu cür pasientlərlə bu yönədə məşğul olmaqdır.

Eminqey

ƏDALƏT •

17 iyul 2021-ci il

URRA! MİLYONER OLDUM!

Ağcabədinin Hacılar kəndində (bu kənd Batın 4 para kəndindən biridi) qızıl yatağı təpiləb. Hacıları da qobu iki yerə bölür: Kolanı ve Eyvazlı. Kolanılar daha davakar və varlı olduqlarından Eyvazlınlı da 50 faizini "işğal" ediblər.

Bu kəndi Xan qızı Natəvan atamın babası Kolanı qaçağı Kərbəlayı Abbasa hədiyyə edib. Və bizim nəsil də Kəlbəcər dağlarından yenib Bayata.

Vaxtım olanda Xan qızının bu kəndi niyə ulu babama bağışladığını yazacam. Uzaq keçmişdə bir dəfə yazmışam, qoy təkrar biliyin anası olsun.

Özü də qızıl yatağı Kolanıda - qohumlarımın birinin həyatından təpiləb. Qızılı aşkar edən qohumlarım da dərhal rayon icra hakimiyyətinə və polisə xəbər veriblər. Qanuna görə qızılı 25 faizi bizim nəsilə düşür.

Beləliklə, mən də milyoner oldum. Birinci işim Londonun bahalı bölgəsindən bir villa almaq olacaq. İkinci işim də burdakı evimin üstünən dəmirini dəyişmək. Yağış yağanda damır.

Mirmahmud Mirəlioğlu: "Öz torpaqlarımıza həftənin cüt günləri gedə bilirik"

Dünən Ermənistan XİN-i Şuşaya səfər etmiş səfirlərin təmsil etdikləri ölkələrin İrəvandakı elçilərinə nota verib. Notada qeyd olunur ki, guya səfirlər qanunsuz olaraq qondarma "Artsax" a daxil olub.

KXC-nin sədri Mirmahmud Mirəlioğlu bu nota ilə bağlı Adalet.az-a danışub.

- Döyüş hər bir sahədə aparılmalıdır, amma biz bunu qura bilmirik. Biz indi burdan ora o diplomatik hərəkəti topa da tutsaq, bunun heç bir təsiri olmayıcaq. İslərimizi daha doğru, daha dürüst etməliyik. ATƏT-in Minsk qrupuna həmsədrlik edən ölkələrin diplomatları, hətta bildiyiniz kimi, Böyük Britaniyanın, Almaniyanın səfirləri də iştirak etməyiblər. Deməli, biz İslərimizi normal qurmayıq və onlara cavab verməli deyilik. Onlar çalışmalıdır ki, bize cavab versinlər. Necə ki bu addım atılıb. Səfirlərin Şuşa səfəri çox gözəl səfərdir, amma tam uğurlu deyil. Diğerlərdən də soruştımlıq ki, niyə getməmisiniz?

Onlar düşməndirlər, öz münasibətlərini bildirməlidirlər. Bizim diplomatik gedişlərimiz də ordumuzun qələbəsinə uyğun olmalıdır. Necə ki ordumosələni bitirdi, diplomatiya da bu məsələni bitirməlidir. "Ədalət" qəzeti də, biz siyasetçilər də, diplomatlar da artıq başqa məsələləri müzakirə etməliyik.

Mirmahmud Mirəlioğlu'dan erməni silahlılarının atəşkəsi pozması ilə bağlı da mövqeyini öyrəndik.

- Dünən axşam saatlarında erməni silahlıları tərəfindən Şuşaya atəş açılıb. Hatta "Reuters" agentliyi 1 erməni əsgərinin öldürüünü də yazdı. Bu gün isə Naxçıvan mövqelərimizi atəşə tutublar. Xatırlayırsınızsa, keçən il də iyulun 14-də eyənən bu cür olmuşdu. Polad Həsimov və digər döyüşçülərimiz şəhid olmuşdu. Size, budəfəki erməni təxribatının sonu necə bitəcək?

- Bu xatırlatmaya görə təşəkkür edirəm. Polad Həsimovun qisasını əsgərlərimiz aldı. Şəxsən Cəbrayıl gənc əsgər olaraq özü aldı. Amma digər şəhidlərimiz - məsələn, yaxın zamanlarda şəhid olan, minaya düşənlərin qisası tam alınmayıb. Məraqlı bir detal qeyd etdiniz, "Reuters"

yazır ki, bir erməni əsgəri ölüb. Yaxşı olub. Erməni əsgərinin orda nə işi var ki? Biz axırıncı erməni terrorçusunu məhv edənə qədər işlərimizi davam etdirməliyik.

İndi "siyasetçi", "diplomat", "siyasi ekspert", "politoloq"larımız çıxıb deyəcək ki, bu, təxribatdır. Ay qardaş, ne təxribat? Düşmən öz işini görür, sən də öz işini görməlisən. Ya düşmənlən məsələni birdəfəlik həll etməlisən, bütün sahələrdə - diplomatik, hərbi, siyasi, ya da beləcə azərbaycansıağ gözləməlisən, onlar atəş açacaq, sən də gözləyəcəksən ki kimsə gələcək, nəsə edəcək. Belə olmaz. Bütün bu məsələlər düşmənin olmədiyini, siyasetinin davam etdiridiyini və bize olan düşmən mövqeyini saxladığı göstərir.

Rusdan sülhməramlı olar? Gətirib yerləşdirmişik Qarabağa. Biz icazə vermişik də, biz imza qoymuşuq da, biz dəvət etmişik də.

Bilirsiniz də, torpaqlarımıza rusların icazəsi ilə, özü də qrafiklə gedirik. Həftənin cüt günləri gedə bilirik, tək günləri gedə bilmirik. Həftə yeddi gündən ibarətdir, yeddi günün üç günü öz torpaqlarımıza rusun buraxılış vərəqəsilə gedə bilirik. Belə olmaz. Bu məsələ birdəfəlik bitməlidir. Yoxsa hələ bu xəmir çox su aparaq.

Eminquey

Türkiye ilə ABŞ arasında mühüm telefon danışığı

Türkiyə Prezident Administrasiyasının sözçüsü İbrahim Kalın ABŞ Prezidentinin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri Ceyk Sullivanla telefon danışığı aparıb.

Telefon danışığında tərəflər ikitərəfi əlaqələrin gedışatını, Suriya, Şərqi Aralıq dənizi və Kiprde, xüsusiələ də Əfqanistan-

dakı regional vəziyyəti müzakirə edib.

Türkiyənin regional və global məsələlərdə sülh və sabitliyi təmin etmək üçün beynəlxalq ictimaiyyətlə əməkdaşlıq çərçivəsində səylərini davam etdirməkdə qərarlı olduğu vurğulanıb.

MEHRİBAN

Haqqı nahaqqa qurban verməsə idik

Haqqı nahaqqa qurban verməsə idik. Əgər biz zamanında - Orta məktəbdə övladımıza pulla, hədiyyə ilə qiymət yazardırsa idik.

- Övladımıza ali məktəblərə pulla düzəltməsə idik,
- Ali məktəbdə imtahanları pulla yazardırasa idik,
- Övladımıza pulla işə düzəldib, ömə çıxdırdı haqq edənin yolunu bağlama idik,
- Yalıqları deyil, haqq edənləri irəli çəksə idik,
- Milləti, dövləti çapib talayanlara deyil, zəhməti ilə çörəkpulu qazananlara hörmət etsə idik,
- Bizdən oğurlayaraq zəngin olanları görəndə qabağına qəçməsə idik,
- Yalıqlara deyil, düz bildiyini deyənlərə hörmət etsə idik,
- ***
- Haqqı nahaqqa qurban verməsə idik

Hər şey fərqli ola bilərdi. Bütün narazı olduğumuz məqamların əksəriyyətinin səbəbkər özümüzük; mən, sən, o, bir sözə, biz. Çox sevdiyim və dəfələrlə burada paylaşıdım bir deyimi yenidən paylaşram.

Bayron: "Topladığım böyükənələrin hamisini mən öz əlimlə yeqidirmişəm. Onları yüksəkən, əkdiyim böyükənələr əllərimi yaraları və qanımı axırdılar. Mən əvvəldən bilsərdim ki, əkdiyim bu ağac hansı meyvəni verəcək."

P.S. Təbii ki, hamiya aid deyil, ancaq aid olmayanlarımın sayı azdır.

Qələbəmizə kölgə salmayın!

Çox qəribə təbliğatla üz-üzəyik. Qəribə dedimsə, bir xalqın zəhmətini, qanını, zəhmət tərini yerə vuracaq təbliğat. Qulağa xoş gəlsə də qələcəkdə mənfi tendensiyalara səbəb olacaq bir gedişə.

Həm Azərbaycan ordusunun zəhmətini yerə endirəcək, həm də qələbəyə kölgə salacaq. Ermənillərin hər yerdə qədidiq obrazı... Bu obraz niyə lazımdır, məhz indi də təbliğatı aparılması kimlərə sərf edir?

Bəli, mühəharibə vaxtı bu əla mexanizm idir və bu cür təbliğat istər daxildə ruh yüksəklikliyinə səbəb olur, istərsə düşməndə psixoloji üşünlük üçün əla vasitə idir. Bəs, indi? Mühəharibə olmayan vaxtda bu cür təbliğat lazımdır? Hansısa şəhid anası deməzmi oğlum necə şəhid oldu?

Ya bir mühəharibə iştirakçısı deməzmi kiminlə döyüşürdüm?

Ən azından hərbçilərin çəkdiyi bəzi video epizodları görmüsünüz. Elə XTQ-nin, Həmlə, digər bölmələrin hücum, birbaşa üzbüüz atış kadrlarını da. Elə aviasiyanın da işini də ara-sıra izləmisiniz.

Onların düşmən mövqeyində azərbaycanlı oğullarını öldürməkçün qurduğu tələləri də, mövqelərindəki fəaliyyəti də...

Mən hələ düşmən videolarından danışmiram...

Ermənillərin gecə-gündüz demədən mövqelər üzərində uçurduğu dronlar, onların kadrları vasitəsiylə endirdiyi aviasiya və artilleriya zərbələri... Ya snayper kimi vurduları minaatan zərbələri?

Erməninin qorxaq, qaçan obraz kimi təsvir etməklə Azərbaycan Ordusunun qəhrəmanlığını kiçiltmiş olur-lar.

Bəlkə də düşünürələr ki, bununla yaxşı iş görürərlər. Amma bu cür ideoloji xətt aparmaq çox yanlışdır. Əgər bu, bədii yaradıcılığa da bu cür sırayot edəcəksə, biz ədəbiyyatda da uduzacaqıq. Elə filmlərdə də, incəsənətdə də, qələcəkdə bizi lazım olan digər təbliğat mexanizmlərində də...

Ermənillər qaça-qaca Azərbaycan öz torpaqlarını azad edirdisə, bəs, onda mühəharibə niyə 44 gün çəkdi?

Niyə 3 rayonu müqavilə, kapitulyasiya ilə aldıq?

Niyə minlərlə şəhid və yaralılarımız oldu??

Demək ki, Azərbaycan ordusu döyüşüb. Təbii ki, bəzi mövqelərdə ermənilər mübarizə apara bilməyəcəklərini anlayaraq geri çəkiliblər. Amma xüsusən, Füzuli, Cəbrayıl, Xocavənd cəbhələrindəki vəziyyəti nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan ordusu hansı vəziyyətlərədə necə döyüslərdən keçib. Mühəharibədən öncəki pafosdan əl çəkməsək bir çox durumlarda uduza bilərik.

Heç nə yox, qəhrəmanlıqlarından ağız dolusu bəhs etdiyimiz, yüzlərlə şəhid verən XTQ-nin zabit, gizirləri ni hansı döyüş itkisinə yazaq?

Yadına düşmüskən, indi xoş gülüslə xatırladığım bir qeydimi deyim. İlk gün iddi, ermənilər dörd tərəfi minnamış, toplar və sərəmətə tutub. Biri rabiə ilə əlaqəyə çıxdı ki, bunlar bizi artilleriya ilə vurur, yarızrafatsa bəs, bizi görəndə qaçacaqdır?

Cavab ardiyca gəldi. Erməni sizə mərmi yerinə çiyələkli çay göndərəcəkdir? Onlar vurur, siz də vurun...

Bəzə...

HƏFTƏ SƏKKİZ, MƏN DOQQUZ SAYĞAC DƏYİŞİRLƏR

İndi oxudum ki, qəttə saygıcılar gətiriblər, adı da ağıllı saygıcıcları. Bundan əvvəlki saygıcılar dəliydisə, iplamayıdisə niyə pul töküb alırdınız?

Bir yəhudi həmisi şəhərələr alır-almış. Soruşurlar ki, sən niyə bahalı şəyələr alırsan?

- Mən milyoner deyiləm ki, ucuz şəyələr alırmı.

Amma biz deyəsən, milyonerik.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglu@mail.ru

Qurban bayramı

Təkcə bayramlarda yox, mən hər gün qurbanınam

İnanclar, inamlar...minillikləri aşib-gəlib adət-ənənələrdir eləcə. Doğrudur, bizim milli kimliyimizə atəş-pərəstlikdən sonra müəyyən inanclar, inamlar da daxil olub. Bəziləri qılınc gücünə, bəziləri də xalqın fəhmi ilə. Bu mənada qurban kəsmək, qurban demək, qurban getmək dinimizlə bağlıdır. Atəş-pərəstlikdən sonrakı dinimizlə. Və zaman-zaman biz qurban kəsməyin, qurban deməyin girovuna da əvvəlmişik, onu sevgi və sayqı ilə həyatımızda gerçəkləşdirən Allah bəndəsinə də...

Yəqin ki, bu fikirləri oxuyanda siz də müəyyən inanclarla öz daxiliinizdə münasibət bildirəksiniz. Mövzunun müsbət və sizi qane etməyən çalarları yaddaşında təzəleyəcəksiz. Bu, təbii bir haldır. Mənim üçün həmin kəsilən qurbanın bir anlamında qurban payının 7 ünvana çatdırılmasıdı. Bax, o 7 üvan bir qurban payı ilə ailəsinə sevdirirsə, bu artıq xoş niyyətdir, xoş məramdır. İnsanların bir-birinə açıq şəkildə dəstək olmasına. Və həmin məqamda səslənən dualar da məcburi deyil, insanın öz iç dünyasından gələn səsin dua formasıdır. Deməli, biz kəsdiyimiz qurbanlarla müəyyən əvvəlmişik sevindirir və bu adamlarla Tanrı arasında bir dua körpüsü yaradırıq. Bu da saflaşmağa, inamlı olmağa, inanlı olmağa bir vəsilədi, bir dəstəkdi.

Bütün hallarda isə bu xoş niyyət, xoş məramdı.

Təki qurbanlarımız da bütün zamanlarda xoş niyyətlərin, xoş arzuların, həm də gerçəkləşən istəklərin adına kəsilsin!..

Bütün bu yazdıqlarının məram və məqsədi təbii ki, artıq qapımızın önünde olan Qurban bayramını hər kəsin diqqətinə yönəltmək deyil. Onsuz da Azə-

baycan insanı, onun içərisində də "Ədalət" in oxucuları Qurban bayramından kifayət qədər xəbərdardır, zamanını da bilir, imkanı daxilində qurban kəsəcək insanlarımız da öncədən öz seçimini edibdir. Məni düşündürən isə önce Şuşada qurban kəsilməsi məsələsidir, özdə təkcə Şuşada yox, işgaldən azad edilmiş Ağdamda, Xocavənddə, Kəlbəcərdə, Füzulidə, Cəbrayılda, Zəngilanda, Qubadlıda və Laçında da qurbanların kəsilməsi 30 illik bir həsrətin vüsali na şadlığımızın həm ifadəsi, həm görüntüsü, həm də onun bizi sevən və sevməyənlər qarşısında coşqu ilə təqdimatı olar. Yəni, artıq azan səsləri eşidilən Ağdamda, Şuşada, Cəbrayılda, Zəngilanda, Qubadlıda, Laçında, Kəlbəcərdə, Füzulidə qurbanların da kəsilməsi böyük qayıdır. Bu "qurban olmaq" heç də fiziki anlamda anlaşılmır.

Əksinə, bu, bütövlükdə ananın övladı üçün qurban getməyə hazır olmasının dilə getirilməsidir. Ele bir sevgi, elə bir canıyananlıqdır ki, onun qarşılığı ancaq qurban olmaqdır, qurban getməkdə tapılır. Bax, ananın da bütövlükdə özünü qurban deyən hər kəsin də niyyəti, məramı o içindəki sevgini, o canıyananlığı diqqətə çatdırmaq, təqdim etmək, göstərməkdir. Başqa bir məqam da var. O da qurban deyənin içindəki niyyətdən, məqsəddən, məramdan asılıdır. Bəzən xəsteliklə, ağrı-acı ilə, həsrətlə, bəzən də ailə və yaxud fərdi problemlə bağlı da qurbanlar deyilir.

Onlar bəzən adlı qurbanlar olur. Hansısa müqəddəs ünvanda kəsiləcəyi dilə getirilir. Tutaq ki, kimsə qurbanı Mir Mövsün Ağanın ziyarətgahına, kimsə Cərgis peyğəmbərin ocağına, kimsə Seyid Ləzim Ağanın və yaxud Seyid Əşrəf Ağanın ocağına, türbəsinə qurban deyir.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanda müqəddəs

qurbanların seçimine və bu inancın gerçekləşməsinə elə bu andan, bu dəqiqədən həzirlaşmaq heç də gec olmazdı. Çünkü vaxt az qalsa da, amma hələ ki, qalır...

Xalqın milli dəyərlərindən biri də övlada, soykökə, nəsilə, ümumiyyətlə, öz kimliyinə sayqısı və sevgisidir. Onlar da ifadəsini folklorumuzda, məişətimzdə, ədəbiyyatımızda, bütövlükdə, həyat tərzimizdə tapır. Bu mənada övlad boyu sevmək, əzizləmək da ha çox anaların istəyidir.

Onlar öz istəklərini "balama qurban olum!"

deməklə və yaxud "boyuna qurban!" və digər ifadələrlə dili getirirler. Bu "qurban olmaq" heç də fiziki anlamda anlaşılmır.

Ünvanlar kifayət qədərdir.

Onların arasında Gəncə İmamzadəsi, Naxçıvan İmamzadələri, Beşbarmaq ziyarətgahı və digərlərini göstərə bilərik. İnancı insanlarımız da bu ünvanlara ziyarəti də qurban deməyə hər zaman öz iç sevgiləri ilə dile getiriblər.

Mən də bir Allah bəndəsi olaraq ziyarət etdiyim yerlərin hamisində səslənən dualara öz duamı da qatmağa çalışmışam. O dualar da Allahımı, sənə və bütövlükdə iç dünyama bəllidir. Və bir də onu da qeyd edim ki, həmin duaların Allaha və sənə bəlli olan bir nüansi da var - O da Qurban Olmaqdır. Amma təkcə Qurban bayramında yox.

Axi mən hər an qurban oluram və belə də olacaqdır...

...Fikrimin, duyğularımın bir-birinə sarmaşıq olduğu bu məqamda yenə xəyallandım, yenə Haqdan gelən səsin izinə düşüb çıxıb getdim buralardan... getdim ki, ruhum ruhunla qarşılaşın və ona desin ki:

*Bir az yaxında otur,
Oxu, ruhun duasın...
Bu vida piçiltına -
Ruhumla qulaq asım.*

*Sən göylərə çox yaxın,
Mən də yerin tərkinə.
Ruhumu səngidəcək -
Gözdən axan hər gilə...*

*Oxu, bütün duyğunla,
Ruhum görüsün içini...
Sevgini gizlətmənin -
Səndə olan gücünü...*

*...Hamidan yaxın otur,
Candan oxu duanı.
Üzümdəkini götür -
Göre bilim, bu ani...*

Hə, bəlkə də bu şeirin Qurban bayramına heç dəxli yoxdu! Bəlkə də... bəlkəsiz deyim ki, mən hər an qurban olduğum ünvana ruhumun piçiltisinin bayramda da, seyranda da çatdırmağa həmişə tələsmişəm.

Bu günlərdə Rusiya prezidenti Vladimir Putin Ukrayna ilə münasibətlərə həsr edən böyük bir məqalə ilə bütün diqqətləri özünə cəlb edib. Məqalədə Rusiya prezidenti bir çox maraqlı məqamlara toxunub. Diqqətimizi cəlb edən nüanslardan biri keçmiş sovet ölkələrinə SSRİ-dən çıxmış hüququnun olmasına yolverilməz hesab etməsidir.

Putin SSRİ respublikaları arasında sərhədlərə de toxunub: "SSRİ-də respublikalar arasında sərhədlər dövlət sorhədləri kimi qobul edilmirdi. Bu sərhədlər vahid dövlət çərçivəsində şərti xarakter daşıyır. Amma 1991-ci ildə bu erazilər, əsasən orada yaşayan insanlar bir dəqiqliğin içinde xaricdə qaldılar, tarixi vətənlərindən qoparıldılar".

Putin əlavə edib ki, zamanla hər şey dəyişir: "Öz dövlətinizi yaratmaq istəyirsiniz? Buyurun! Amma hansı şərtlərlə? Burada Rusiyanın parlaq siyasi xadimlərindən sayılan, Sankt Peterburqun ilk meri Sobçakın verdiyi bir qiyməti xatırlatmaq istərdim. Peşəkar hüquqşunas kimi o hesab edirdi ki, istənilən qərar legitim olmalıdır. 1992-ci ildə o deyirdi: "İttifaqın təsis-

Sülhəddin Əkbər: "Qərbi Zəngəzurdan "Demokl qılinci" kimi istifadə etmək olar"

ci-respublikaları 1922-ci ildə imzalanmış Müqaviləni ləğv etdikdən sonra SSRİ tərkibinə daxil olarkən malik olduqları sərhədlərinə qayitmalıdırlar. Qalan digər orazilər müzakirə və danışqlar predmetidir. Başqa sözənə ilə gəlmişdən, onunla da gedin". Bu mənətiqə mübahisə etmək çətindir. Əlavə edim ki, bolşeviklərin özbaşına sərhəd çizmələri və manipulyasiyaları voluntarist xarakter daşıyıb və adamların rəyini nəzərə almayıb.

Putinin bu cümlələri Azərbaycanın Zəngəzur vilayətini Ermənistandan geri tələb etməsi üçün böyük səbəb ola bilər. Prezident İlham dənən Xocən qəsəbəsində şəhid ailələri və mühəharibə əllilləri ilə görüşündə dediyi sözlər də təsadüfi deyil:

"İyulun 7-də imzalandığım Fərman əsasında Qarabağ iqtisadi zonası yaradıldı, vəssalam. Bütün Qarabağ'a aid olan rayonlar orada birləşib. Şərqi Zəngəzur iqtisadi zonası yaradıldı. İndi Ermənistanda bu məsələ ilə bağlı isterikaya qapılırlar. Bu na ehtiyac yoxdur, Şərqi Zəngəzur bizim tarixi torpağımızdır, Qərbi Zəngəzur bizim tarixi torpağımızdır. Biz tarixi unuda bilmərik. Kiminse siyasi maraqlarının girovuna əvvələr bilmərik. Gələnlər, aćınlar tarixi sənədləri, xəritələri, baxınlara, sovet hökuməti Zəngəzuru nə vaxt Azərbaycandan qoparıb Ermənistana verib. Bu, yaxın tarixdir - 101 il bundan əvvəl."

Əgər Rusiya Putinin "Rusya imperiyası dağıldıqdan sonra, 1918-ci ildə onun ərazisində yaranan milli dövlətlər" adlandırdığı keçmiş sovet respublikalarından SSRİ dövründə Rusiyadan qoparılb həmin suveren respublikara verilən torpaqları tələb edərsə, Azərbaycan da bu yolu gedə bilərmi? Hər halda 1991-ci il avqustun 30-da Ali Sovetinin növbədənəkar sessiyasında "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyyinin bərpası haqqında" qəbul olunan Bəyannamədə müasir Azərbaycan Respublikası 1918-ci ildə yaradılan Azərbaycan Demokratik Cumhuriyyətinin siyasi elan edilib. Bu gün Ermənistən ərazisindəki Qərbə Zəngəzur da o dövrdə Azərbaycanın ərazisi idi.

Məsələyə münasibət bildirən Azad Demokratlar Partiyasının sədri, o dövrdə sözügedən Bəyannaməni imzalayan istiqlalçı deputatlardan olan Süleyman Əkbər Azərbaycanın həmişə qoşu dövlətlərinə ərazi bütöblüyünü tanıdığını qeyd etdi: "BMT istər Azərbaycanı, istərsə də Ermənistəni indiki sərhədlərinə görə tanıyıb. Həm də Azərbaycan həmişə qoşu dövlətlərinə əraziində görünün olmadığını bəyan edib. Amma Ermənistənla bağlı siz dediyiniz məsələni həmişə ermənilərin başında bir "Demokl qılinci" kimi təhlükət məqsədi istifadə etmək olar. Azərbaycan Prezidentinin iqtisadi rayonların bölgüsü barədə imzaladığı formanda Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunun yaradılması da təqdirə layiq hadisədir. Yəni ermənilərə rəsmi şəkildə başa salıq ki, Şərqi Zəngəzur kimi Qərbi Zəngəzur da vaxtilə bizim olub, unutma, yənə bizim ola bilər. Bu yalnız bilirsinizmi nə vaxt ola bilər? Dünyanın güc mərkəzləri yenilənir və Türkiyə artıq yeni düzəndə dünyada əsas söz sahiblərindən birinə çevrilir. Biz Zəngəzur dəhlizi məsələsində qətiyyət göstərsək, Türkiyə bölgəyə girsə, Qərbə Zəngəzur məsələsinə də yaşlı işq yana bilər."

İLTİFAT

MÜDAFİƏ NAZIRLIYİNİN MENYUSUNA

1949-cu il təvəllüdü, 7 uşaq anası Məmmədova Sənubər Zeynal qızı Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputati Aqil Abbasov müraciət edib.

Müraciətdə bildirilir ki, oğlanları I Qarabağ Müharibəsində iştirak edib. 6 növəsindən ikisi, 44 günlük Qarabağ müharibəsinin iştirakçısı olub və qazi adını qazanıb. Dövlət tərəfindən onlara lazımi qayğı və köməklik göstərilib.

Lakin nəvələrimdən biri, Əliyev Orxan Kamal oğlu Füzuli uğrunda gedən döyüşlərdə mərmi partlayışı nəticəsində ağır xəsarət alıb, bədənin qurşaqdan aşağı hissəsindən qəlpə yaraları alıb, quşağından qan gəlir, 6 dəfə əməliyyat olunub. Hazırda Respublika Travmatologiya İnstitutunda müalicə alması tövsiyə edilir. Lakin maddi imkansızlıqla bağlı bu xərcəri qarşılaya bilmir. Əllillik dərəcəsi almaq üçün müvafiq təşkilatlara müraciət etməsinə baxmayaraq, Əliyev Orxan Kamal oğluna əllillik dərəcəsi verilməkdən imtina edilib. Hərbi komissiya onun hərbi xidmətə yararlı olduğunu bildirməsinə baxmayaraq, ona hərbi tibbi arayışın verilməsindən imtina edir. Müvafiq dövlət təşkilatlarının və müdafiə nazirliyinin belə etinəsiz münasibəti bizi daha çox sarsıdır.

Cənab deputat Xahiş edirəm, qazi Əliyev Orxan Kamal oğluna əllillik dərəcəsinin verilməsi və sosial müaviniyat təyin edilməsi üçün bizi öz köməyinizi əsirgəməyəsiniz.

Sənubər Məmmədovanın deputata ünvanlanmış müraciətinin rəsmi qaydada müvafiq dövlət qurumlarına göndərməklə yanaşı istərdik ki, aidiyyatı orqanlar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 günlük Zəfər Qələbəsi calmış ordunun əsgər və zabitlərinin müraciətlərinə diqqət və qayğı ilə yanaşın. Qanunvericiliyə uyğun olaraq onların müraciətlərinin qanuni həllini tapmasına çalışımlar. Vətəndaşa, müharibə iştirakçılara lazımi qaydada izah verilsə, vətəndaşlar qapılara düşüb ədalət axtarmazlar. İnanıraq ki, Müdafiə Nazirliyi və digər aidiyyatı qurumlar da Sənubər Məmmədovanın bu müraciətinə diqqət və qayğı ilə yanaşacaqlar.

Rüstəm Hacıyev

Səxayət Məmməd

Mühərribə, qələbə ölkədə çox şeyin dəyişəcəyini deyirdisə də, hər keçən gün bunun əksini müşahidə etməkdə, yaşamaqdıq.

Mühərribənin bitişili ilə hərbçilərin maaş problemi yaşandı. Hərbçilərin maaşı gözlənilmədən bir qata endirildi. Bu çox ciddi gərginliyə səbəb oldu. İster hərbçilər, ister ictimayət bu qərarın doğru olmadığını vurguladı və nəticədə yalnız işgaldən azad edilmiş torpaqlarda xidmət edən hərbçilərin vəzifə maaşında artım oldu. Təbii ki, bu əvvəlki maaş demək deyildi...

Maaşların bir qata endirildiyi zaman çox sayıda hərbçinin ordu sıralarından getmək üçün müraciət etdiyi hər kəsə bəlli idi. Maaş artımı bunun qarşısını bir qədər alsı da, narahatlılıq, gərginlik qalmaqdadır. Qarabağdan kənarda hərbçilərin maaşı demək olar ki, 500-600 manat civarındadır. Bu isə o çətinliyə

Hərbçilərin tükənməyən PROBLEMLƏRİ

dözmək üçün cəlbedici deyil. Bu səbəbdən də, xüsusən çox sayıda MAXE ordu sıralarından çıxmış üçün müraciət edir. Döyüş görmüş, peşəkarlaşmış hərbçilərin ordu sıralarından getmek istəməsi çox acı nəticələr doğura bilər...

Hərbçilərin problemi tək maaş deyil. Qarabağda xidmət edən hərbçilərin problemi saysız-hesabsızdır. Məişət şəraitinin pisliyi, çətin şəraitde xidmət heç problem də sameylər. Psixoloji cəhətdən o qədər insanların beyninə hərbçi həyatı ağır, çətin, keçməkəşlidir fikrini yeridiblər ki, buna normal yanaşırılar. Normal olmasa da, qəbul edək.

Bəs yol? Yol məsələsi son dərəcə ciddi, tez bir zamanda aradan qaldırılmalı məsələdir.

Təsəvvür edin, xidmətdə olan hərbçi məzuniyyətə, naryatdan çıxdıqdan sonra istirahət üçün evinə getmək istədikdə, qalır yolda. Hərbçinin evə gəlməsi üçün ya hansısa bölmənin avtomobilinin getməsi, ya da hansısa şirkət maşının keçməsi lazımdır.

Hərbçilərlə söhbət zamanı bildi-

Yasamal rayon prokrorluğuna şikayət ərizəsi

Bildirirəm ki, mən Cəlilova Rozaliya İsmayılovna qızının qardaşı Cəlilov Ramiz İsmayılov oğlu 26 may 2021-ci il tarixində Mərkəzi Gömrük Hospitalında vəfat etmişdir. Ölüm səbəbi kimi Covid19 xəstəliyi göstərmişdir. Halbuki iki həftə öncə təcili yardım maşını ilə xəstəxanaya

aparıklärən "Covid-19" virusuna yoluxma-dan iki tərəflə pnevmoniya" diaqnozu qoyulmuşdur.

Qeyd edim ki, son dönməldə qardaşım Cəlilov Ramiz İsmayıloğlu səhəbtəşərkən həyat yoldaşı Təranə Muradova Hüseyn qızı ilə münasibətlərinin yaxşı olmadığını, onunla tez-tez mübahisə etdiyini və onun istifadəsində olan nəqliyyat vasitəsinin Təranə Muradova Hüseyn qızı tərəfindən satılmışının tələb olunduğunu bildirirdi. Həmçinin bildirim ki, onlar arasında münasibət heç vaxt yaxşı olmayışdır. Evdə Müalicə edən Kamal həkim Cəlilov Ramiz İsmayılov oğlunun xəstəxanaya yerləşdirilməsinə ehtiyac yoxdur və səhəheti yaxşılaşmağa doğru gedir. Lakin həyat yoldaşı Təranə Muradova Hüseyn qızı Təcili tibbi yardım çağıraraq qardaşının ölümüne gətirib çıxaraq həkim məsləhətindən kenar özbaşınlıq etmişdir.

Əger Cəlilov Ramiz İsmayılov oğlu "Covid-19" virusuna yoluxmadan ikitərəfli pnevmoniya" diaqnozu ilə xəstəxanaya aparılrısa, Covid-19 virusuna yoluxma səbəbi ilə vəfat etməsi ağlabatan deyildir. On azından Covid-19 virus əlamətləri olsayıdı, 14 gün müddətində biruza verməli idi. Lakin xəstəxanaya daxil olan kimi xəstəliyinin səbəbi araşdırılmadan reanemsiya şöbəsinə salırlar və müəyyən müddət sonra vəfat edir. Bütün xəstəlik tarixçisi, müalicə sənədləri, daqoноz, ölüm səbəbi, həkim röyleri araşdırılmalı, məsul həkimlər dindirilməli və obyektiv qərar qəbul edilməlidir.

Hesab edirəm ki, Cəlilov Ramiz İsmayılov oğlu suiqəst nəticəsində öldürülə bilərdi. Çünkü indiyə qədər səhətli ilə hər-hansı bir problem olmamışdır. Qəfil olaraq xəstələnməsi və yoldaşı tərəfindən təcili tibbi yardım çağırılması, fərqli diaqnoz qoyularaq komada saxlanılması nəticəsində vəfat etmişsi bəzi şübhələr yaradır. Qəbul edilən hal aşaslırmalı və ölüm səbəbini müəyyən olunmalı, müvafiq şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunma məsələsi araşdırılmalıdır.

Sığorta şirkəti prezidentin sərəncamını saymır

Vəsiqə № 027245 *

Soyadı Kazimov
Adı Bəxtiyar
Atasının adı Aleks

Birinci qrup əsil, Qarabağ müharibəsi qazisi Kazimov Bəxtiyar Abış oğlu Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputati Aqil Abbasov müraciət edib. Bəxtiyar Kazimov müraciətində bildirir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə təsdiq olunmuş Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı birinci qrup əsil kimi ona veriləcək 8800 manat məbləğində sığorta pulunu ala bilmir.

Kazimov Bəxtiyar Abış oğlu bununla bağlı dəfələrlə sığorta şirkətinə və aidiyatı qurumlara müraciət etməsinə baxmayaraq qanuni hüququn icra olunmasına nail ola bilməyib. Əlacı kəsilen Kazimov Bakı şəhəri, Nəsimi Rayon Məhkəməsinə iddia ərizəsi ilə müraciət edib.

Bakı şəhəri, Nəsimi Rayon Məhkəməsi, hakim Ceyhun Tağıyevin sədrliyi ilə 29 aprel 2021-ci il tarixdə keçirilən məhkəmə iclasında cavabdeh Azərbaycan Respublikası Dövlət Sığorta Komissiya Şirkətindən 8800 (səkkiz min səkkiz yüz) manat məbləğində pul tutularaq iddiaçı Kazimov Bəxtiyar Abış oğluna ödənilməsi barədə qətnamə çıxarıb.

Lakin Dövlət Sığorta Komissiya Şirkəti Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamını və Bakı şəhər, Nəsimi Rayon Məhkəməsinin qətnaməsini bugündəkəy saymamaqdə davam edir.

Bəxtiyar Kazimovun deputata müraciəti araşdırılması üçün aidiyatı orqanlara göndəriləcək. Sadəcə, prezidentin sərəncamını və məhkəmə qətnaməsini icra etməkdən imtina edən sığorta şirkətinin kimə və nəyə arxayın olmağı çox maraqlıdır.

Dövlət Sığorta Komissiya Şirkətinin nəzərinə çatdıraraq xatırladırıq ki, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə görə, məhkəmə qətnaməsinin yeri yətirilməməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.

Qarşı tərəfi dinləməyə hazırlıq.

Rüstəm Hacıyev

dövlət büdcəsindən maaş verilmir. Bu problem həll edilməyəcək məsələ deyil.

Məmurlara bu barədə müraciət edəndə, beynəlxalq vəziyyətdən, gərginlikdən, Rusiyadan, siyasetdən elə danışrlar ki, sanki hər gün Şuşaya şəkil çəkdirməyə, diplomata yavan çörək yedirməyə aparan yadplanetlilərdir. Diplomata yavan çörək yedirmək asan olur, hərbçinin evinə, ailəsinin yanına gəlməsinə şərait yaratmaq çətin? Məmurlar elə davranır ki, sanki hər birinin stolunun üstündəki vazkeçilmez alətə çevrilmiş kalkulyatorla atom parçalarıylar.

Mühərribə hələ bitməyib. Mühərribədən sonrakı gərginlikləri saymağa həvəs yoxdur. Hər birimizin məlumatı var. Hər gün anti-terror əməliyyatının keçiriləcəyi barədə informasiyalar dəlaşir. Belə olan halda, onuzda mühərribə psixoloji zərba almış hərbçini bezdirmək heç kimə lazımdır. Onlar o şəxslərdir ki, mühərribə vaxtı hər o formada olan birini görəndə qarşılarda başa gələn dərəcədən qarşılıqlı olaraq tətbiq etməyəcək.

Nə? Bağda ərik var idi,

Salam-əleyk var idi,

Bağda ərik qurtardı,

Salam-əleyk qurtardı?

"Mediasiya tərəflərin maraqlarının ən səmərəli şəkildə həllinə yol açacaq"

Bu günlərdə Milli Məclisə "Mediasiya haqqında" qanun layihəsi qəbul olundu. Mediasiya nadir, cəmiyyətə hansı faydalari var, insanlar bundan necə yararlara bilər?

Bu barədə Mediasiya Şurasının üzvü, mediator İlham Fərzəliyevlə səhbatlaşdır.

-Mediasiya nadir? Onun əhəmiyyəti, cəmiyyətə verdiyi faydalari nadən ibarətdir?

-Cəmiyyətlər daim mübahisələrin həlli üçün öz istek və ehtiyaclarına uyğun müxtəlif mexanizmlər tapmağa və onlardan istifadə etməyə çalışır. Demək olar ki, bütün mübahisə və konfliktlər diplomatiya, danışqlar və razılığa əsaslanan digər metodlarda öz həllini tapır. Belə metodlardan biri də mediasiyadır. Dəqiq desək, mediasiya ictimai münasibətləri tənzimleyən, tərəflər arasında yaranmış mübahisələrin qarşılıqlı razılıq əsasında həlli üçün alternativ üsullardan biri, qanuna tənzimlənən prosesdir.

-Mediasianın tətbiq dairəsi nələrlə məhdudlaşdır? Kimlər bu prosesdə iştirak edə bilər?

-Mediasianın tətbiq dairəsi mülki işlər, xarici elementli mübahisələr də daxil olmaqla bütün kommersiya mübahisələrini, ailə, əmək və inzibati-hüquq münasibətlərindən irəli gələn mübahisələri əhatə edir.

Mediasiya prosesinin iştirakçıları mediator və mübahisə tərəfləridir. Tərəflər dedikdə, hüquqi və fiziki şəxslər, o cümlədən hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxslər, habelə mediasiya prosesinin tətbiqinə razılıq vermiş inzibati orqanlar nəzərdə tutulur. Mediasiya prosesində tərəflərə yanaşı, onların vəkiləri, nümayəndələri, tərcüməçiləri, ekspert və mütəxəssisləri də iştirak edə bilərlər.

-Alternativ məhkəmə deyə bilərik-mi?

-İlk baxışdan bənzəsə də, əslində tamamilə fərqli proseslərdir. Məhkəmədə mübahisə tərəfləri tətbiq olunan qanunlara, faktiki, sübutedicə əsaslarla diqqət yetirir, problemin görünən aspektlərinə fokuslanırlar və bununla da hüquqi mövqelərini formalasdırırlar. Bu halda mübahisənin əsl səbəbləri, həmçinin onun duygular, qorxu və qarvayışlar, ehtiyaclar, dəyərlər və ya maraqlar ilə müəyyən edilən subyektiv tərəfləri nəzərdən qaçır. Mediasiya prosesində isə mübahisələrin əsl səbəbləri araşdırılacaq və tərəflərin maraqlarına, ehtiyaclarına uyğun, ən səmərəli şəkildə həllinə yol açılacaq.

-Mediator kimdir və onun vəzifələri (və ya fəaliyyəti) nadən ibarətdir?

-Mediator mediasiya prosesinin həyata keçirilməsi üçün tərəflərin cəlb etdiyi və ya mediasiya təşkilatı tərəfindən təyin olunmuş peşəkar şəxsdir. Mediasiya həzirlığı üzrə telim keçirək müvafiq sertifikat alan və Mediasiya Şurasına üzv olan şəxslər mediator fəaliyyəti ilə məşğul ola bilərlər.

-Mediasiyada tərəflərin hüquq və vəzifələri nadən ibarətdir?

-Qeyd edim ki, mediasiya könüllü xarakter daşıyır. 2021-ci ilin iyul ayından etibarən iqtisadi, həmçinin ailə və əmək münasibətlərindən irəli gələn mübahisələr icbari xarakter daşıyır. Yəni, tərəflər bu mübahisələr üzrə məhkəməye müraciət etməmişdən əvvəl ilkin mediasiya sessiyasına qatılmadırlar. Tərəflər mediasiya zamanı bütün məsələlərdə, o cümlədən mediatorun seçilməsində bərabər hüquqa malikdirlər və bərabər vəzifələr daşıyırlar.

Mediasiya tərəflərin qarşılıqlı razılığı ilə bağlanan "Mediasiya prosesinin tətbiqi barədə müqavilə" əsasında həyata keçirilir. Mediasiya zamanı tərəflər öz müləhizələrinə əsasən maddi və prosessual hü-

quqlarından istifadə edirlər. Onların həbələ tələblərinin həcmini artırmaq və ya azaltmaq, istenilən mərhələdə mediasiya etmənə imtina etmək hüquqları var.

Tərəflər qarşılıqlı razılışma əsasında mediasiya prosesinin tətbiqinin, onun həyata keçirilməsinin və başa çatdırılmasının bütün şərtlərini sərbəst şəkildə müəyyənləşdirməli, bununla yanaşı, barışq sazişinin icrasını təmin etmeli və mediasiya prosesinin konfidensiallığını qorumamalıdır.

Mediator tərəfsiz və qərəzsiz olmalıdır

-Mediatorla vəkilin fərqi nadir?

-Vəkilin əsas vəzifəsi ona müraciət edən fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarının, azadlıqlarının, qanunla qorunan mənəfətlərinin müdafiəsindən, habelə onlara digər hüquqi yardımçıların göstərilməsindən ibarətdir.

Mediator isə mübahisə tərəflərinin qarşılıqlı razılışma əsasında müraciət etdiyi və ya "Mediasiya haqqında qanun"un tələblərinə müvafiq şəkildə mediasiya təşkilatının təyin etdiyi tərəfsiz peşəkar şəxsdir. Mediatorun vəzifəsi tərəflərin razılığı çərçivəsində onların ünsiyyət kommunikasiyasının yaxşılaşdırılmasına vəsitiçilik etmək, mübahisələrinin həllinə kömək göstərməkdir. Mediator tərəfsiz və qərəzsiz olduğu üçün mediasiya zamanı hər iki tərəfə tələblərinə təqdim etmək üçün bərabər imkanlar yaradır. Bu da mübahisə predmetinin düzgün təhlil olunaraq, optimal həllinə yol açır.

-Mediasianın xərcləri, ödənişləri, maliyyə mənbələri barədə geniş məlumat verərdiniz.

-Mediasiya ödənişli əsaslarla həyata keçirilir. Ancaq mediator və ya mediasiya təşkilatı öz razılığı ilə mediasiyani ödənişsiz həyata keçirə bilər. Mediasiya prosesində dair xərclər "Mediasiya haqqında" qanunla təsbit olunub. Mediasiya xərclərinə mediatora və ya mediasiya təşkilatına ödənilən haqq, o cümlədən mübahisə mediasiya vəsatisilə müsbət həll olunduqda mediatora və ya mediasiya təşkilatına verilən mükafat, mediasiyanın keçirilməsi ilə əlaqədar mediatorun və ya mediasiya təşkilatının çəkdiyi xərclər, o cümlədən mübahisənin baxıldıgi yero getmək üçün yol, yaşayış və yemək xərcləri aiddir.

Bu xərcləri ödəmək üçün kifayət qədər vəsaiti olmayan hər hansı tərəfin mediasiya xərcləri dövlət büdcəsi vəsaiti həsabına ödənilir və bu qayda müvafiq qanuna müəyyən edilir.

-Kimi mediator ola bilər?

-Yaşı 25-dən yuxarı, ali təhsilli, ən azı 3 il iş stajı olan, mediatorların ilkin hazırlanlığı üzrə telimi bitirərək müvafiq sertifikat alan şəxslər mediator ola bilərlər.

Məhkəmə tərəfindən fəaliyyət qabiliyyəti olmayan və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətli hesab edilmiş, barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinə dair məhkəmənin qanuni qüvvəyə min-

miş qərarı olan, məhkumluğunu ödənilməmiş və ya götürülməmiş şəxslər mediator ola bilənlər.

Bu tələblərə cavab verən şəxslər Mediasiya Şurasının üzvlüyüne qəbul edildiyi andan mediator fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüquq əldə edirlər.

-Məhkəmənin hökm vermək və qəti qərar qəbul edib icra etdirmək hüququ var. Bəs mediator ona müraciət edən tərəfləri hansı üsulla razılığa gətirəcək və yekun qərarda onun rolu necə olacaq?

-Qeyd etdiyimiz kimi, mediasiyanın təmol prinsipi danışqlar yolu ilə tərəfləri uzlaşdırmaqdır. Buna nail olmaq üçün isə mediatorun təcrübəsi, vəziyyəti qiymətləndirmə, düzgün hədəfi müəyyən etmə və səmərəli strategiyadan istifadə bacarığı olmalıdır.

Mediasiya prosesinin yekun sənədi barışq sazişidir. Əgər sazişdə ayrı şərt nəzərdə tutulmayıbsa, tərəflər üçün imzalandığı gündən məcburi xarakter daşıyır. Barışq sazişində tərəflər arasında ayrı müddət müəyyən edilməyib, sənəd imzalandıqdan sonra 10 gün ərzində könlüllü şəkildə icra olunmalıdır.

Sazişin könüllü icrasından boyun qəçirən Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq barışq sazişində müəyyən edilən məsuliyyətə səbəb olur.

Əgər barışq sazişinin könüllü icrasından imtina olunsa, tərifə barışq sazişinin məcburi icrası üçün məhkəməyə və ya notarius məraciət edə bilər. Saziş məcburi icra edilməsi üçün məhkəmə və ya notarius tərəfindən müvafiq qaydada təsdiq olunur.

-Əgər konfliktin təhlili məhkəmə prosesi kimi müdaxilələrin daha uyğun və ya effektiv olacağına əsas verirsə, tərəflər yenə də mediasiyaya getməlidirlərmi?

-Mövcud qanunvericiliyə görə ailə, əmək və kommersiya mübahisələri icbari mediasiya prosesindən keçməsə, məhkəmə iddianı icraata qəbul etmər. Ona görə də hətta tərəflər istəməsələr də, bu mübahisələr üzrə mediasiyaya məraciət etməlidirlər. Mediator məraciətə baxıdından sonra tərəflərin qarşılıqlı razılışması ilə mübahisənin həllinin mümkünsüzlüyü qənaətinə gələsə, mediasiya prosesindən istəməsələr də, bu mübahisələr üzrə mediasiyaya müvafiq qaydada hazırlanın sənədi tərəflərlərə təqdim edir. Bundan sonra tərəflər istədikləri instansiya məraciət edə bilərlər.

Azərbaycanda İtalya və Türkiyə təcrübəsinə əsaslanan mediasiya tətbiq olunur

-Azərbaycanda əsasən hansı ölkələrin təcrübəsi tətbiq olunur? Və nə üçün?

Mediasiya Amerika və Avropa ölkələrindən geniş yayılıb. Buna səbəb həmin dövlətlərdə məhkəmə rüsumlarının və vəkil xidmətlərinin bahalı olmasıdır.

Azərbaycanda isə həm könüllü, həm də İtalya və Türkiyə təcrübəsinə əsaslanıncabarı mediasiya tətbiq olunur.

-Azərbaycanda mediasiya institutunun formallaşması hansı mərhələdədir?

-Hələki ilkin mərhələdədir. "Mediasiya haqqında" qanun 2019-cu ildə qəbul olunsa da, onun tətbiqi bəzi obyektiv və subyektiv səbəblərdən təxirə salınırdı. Artıq o səbəblər aradan qaldırıldıqına görə yaxın günlərdə mediasiya proseslərinə start veriləcək. İnanıram ki, bu mülki, inzibati-hüquq, ailə, kommersiya və əmək mübahisələrinin həllində çox səmərəli və faydalı olacaq.

Söhbətləşdi:
Emin Piri

Ermənistanın sühə sazişindən imtina etməsi sühədən və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tənimaqdan imtina etmək deməkdir. Bu isə Ermənistanın özü üçün ciddi təhlükədir. Bu ölkə unutmamalıdır ki, bugünkü Ermənistan tarixi Azərbaycan torpaqlarında yaradılıb. Zəngəzur, Göyçə mahali, İravan tarixi Azərbaycan torpaqlarıdır. Azərbaycanın tarixi, hüquqi və siyasi baxımdan tarixi ədaləti bərpa etməyə tam hüquqı çatır. Çünkü 10 noyabr 2020-ci il tarixli Üçtərəfli bəyanatda da qəçqınların öz yurd-yuvalarına qayıtmamasına dair bənd var. Artıq yeni yaranmış

"Hətta Minsk Qrupunun həmsədrlərinin belə Azərbaycanın suveren əraziləri barədə..."

reallıqlar fonunda bundan sonra bütün münasibətlər Azərbaycan Konstitusiyası və qanunları əsasında həll ediləcək. Hər hansı üçüncü tərəfə Azərbaycanın suveren əraziləri barədə hökmət dənışmaq hüququ verilməyib. Hətta ATƏT-in Minsk Qrupunun da belə bir mandatı yoxdur.

Bu fikirləri deputat Kənül Nurullayeva bildirib. O qeyd edib ki, son günlər Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədində baş vermiş hadisələrə, eləcə də Qarabağda atəş səslərinin eşidilməsine gəlincə, bu, Ermənistanın qəsdən vəziyyəti gərginləşdirmək cəhdidir.

İşləçi ölkə bu davranışlarla Azərbaycanı təxribata çəkir, ölkəmizi cavab addımlarına tehrif edir. Vəziyyətdən istifadə edərək, Azərbaycanı günahlandırmaya çalışır. Məlumudur ki, yaxın vaxtlarda Avropa İttifaqı Komissiyasının Prezidenti Şarl Mişelin regiona səfəri gözlənilir. Bu, əslində cənab Mişelin səfəri öncəsi sünə gərginlik yaratmaq niyyətidir.

Amma Ermənistan bu təxribatlarını sonsuzda qəder davam edə bilməz. Ermənistan mührəbədən sonra həyata keçirdiyi təxribatların nəticələrini unutmamalıdır. 2020-ci ilin dekabrında ordumuzun həyata keçirdiyi anti-terror əməliyyatını yaxşı xatırlamalıdır.

Burada təbii ki, sühəmərəmlilərə qarşı yönəlmüş addım da diqqətdən kənardə qala bilməz.

Cünki bölgədə baş verən istənilən incident diqqəti sühəmərəmlilərin üzərinə yönəldir. Cünki bölgədə sabitliyi qoruyub saxlamaq birbaşa sühəmərəmlilərin vəzifəsidir. Bu mənada açıq görünür ki, Ermənistanın təxribatları eyni zamanda Rusiya sühəmərəmlilərinə qarşı yönəlib. İnsidentlər yaratmaq sühəmərəmlilərin missiyasının uğursuz olduğunu göstərməyə çalışır. Amma təbii ki, Ermənistan bu cür destruktiv yanaşma ilə uzağa gedə bilməyəcək. Azərbaycan Prezidentinin çox ciddi xəbərdarlığı var - Ermənistan-Azərbaycan münaqışının həll edilib.

Bu gün münaqışının həll olunmadığı deyənlər və ya Dağlıq Qarabağ münaqışının ifadəsini işlədənlər regionu yeni təhlükələrə sürükləyirlər. Odur ki, Paşinyan hakimiyyəti real vəziyyəti düzgün qiymətləndirməlidir.

Anlamalıdır ki, belə təxribatlar Ermənistanın özü üçün yaxşı heç nə vəd etmir. Ermənistan alət kimi istifadə olunduğunu, revansizmə verilən dəstəyin aqressiv separatizmə yönəltmək cəhdini olduğunu dərk etməlidir.

ERMƏNİNİN ƏCƏLİ ÇATANDA BAŞINI DƏMİR YUMRUĞA SÜRTƏR

Qarabağda Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin bizi mövqeləri atəş tutmayı artıq adı hala çevirilib.

İndi də Naxçıvandakı mövqelərimizi atəş tutublar, bir hərbçimiz də yaralanıb.

Gedin, gedin, bir gün bu divar qurtaracaq.

10 ƏDALƏT •

Ruhu sevindi

Mənim yaxın dostum və qardaşım, filologiya elmləri doktoru, professor Məhəmmədəli Mustafayev ölümündən bir neçə gün öncə demisdir ki, ali məktəblər üçün dərs vəsaiti hazırlamışam və o bir neçə gündən sonra çap ediləcək. Kitabım çıxanda sənə verərəm baxarsan, xoxun gəlsə, bir şey yazarsan. Ancaq o kitabının çap olunmağını görə bilmədi və mənim özüm də həmin günlər sıxıntılı anlar yaşadı.

Ötən cümlə axşamı onun yas məclisine getmişdik. Qardaşı Azər müəllim kövrək kövrək dedi ki, Məhəmmədəli müəllimin dediyi o kitab çapdan çıxbı. Masadan qalxıb eve girdi və bize - Asif Talıboğluna və mənə onun yenice çapdan çıxmış kitabını təqdim eledi. Sözün düzü, gözlərimiz doldu, amma bir az da sevindik. Ən azından ona görə ki, yaxın dostumuz və qardaşımız professor Məhəmmədəli Mustafayevin kitabı bizim əlimizdə idi. Sanki o kitabdan onun nəfəsinə, onun səsini, onun gülüşünü və onun bu dünyaya olan sevgisini hiss edirdik. Bu sevgi

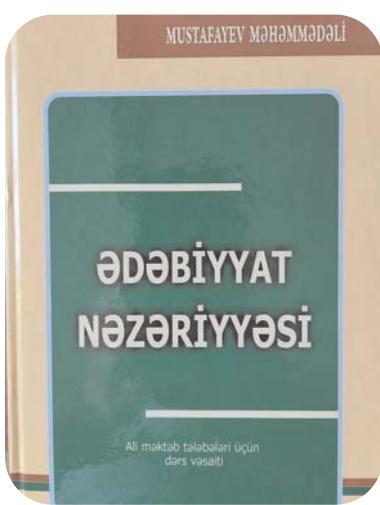
əbedi bir dost sevgisi idi, dünən sevgisi idi, vətən sevgisi idi.

Həmin günü kitabı evə gələndən sonra vərəqlədim və yadına bir vaxtlar bize dərs demiş böyük ziyanı, böyük alim və böyük müəllim Mir Cəlal Paşayevin "Ədəbiyyatşunaslığın əsasları" kitabı düşdü. Həmin kitabın biz hər bir səhifəsini ezber bilirdik. Ona görə də böyük Mir Cəlalın götürdüyü imtahandan qrupumuzun ekser tələbeləri "əla" və "yaxşı" qiymətlər aldıq. Və bir də Mir Cəlal müəllim heç kimə "iki" yazmadı. Ağzını açsan belə bir "üç" vardi. Amma bizdə "üç" alan da olmadı. Həmimiz yüksək qiymət aldıq.

Məhəmmədəli dostumuzun da yeni çapdan çıxmış "Ədəbiyyat nəzəriyyəsi" elmi kitabında da elə həmin nəfəsi duyduq. Əlbette, ədəbiyyatşunas alim olmaq, axtarışlar aparmaq, aylarla, illərlə kitabxanalarда əyləşib arxivlərde yeni nəsə tapmaq elə də asan məsələ deyil. Bunu ancaq elm yolunda çarpışan, mübarizə və mücadilə aparan, halal zəhməti ilə gözünün nurunu ax-

dib ortaya fundamental kitab qoynan Məhəmmədəli Mustafayev kimi alımlər bacara bilirlər.

O, sözün həqiqi mənasında

elm adamı idi. Axtarışlar aparmağı, ortaya yeni bir kitab qoymağı bacaran bir alim idi. Çünkü ömrünün çox hissəsini bu cür arxivlərdə, kitabxanalarda keçirərək, çox qaranlıq məsələlərə işq salaraq əsl elmi həqiqətləri araya-ərsəyə gətirmişdi. Kitabın elmi redaktoru filologiya elmləri doktoru, professor İsrafil Məmmədov, rəyçilər akademik Nizami Cəfərov, filologiya elmləri dokto-

ru, professor Rafiq Əliyev və filologiya elmləri doktoru, professor Yaqub Babayevdir. Kitab dərs vəsaiti ali məktəblərin, bakalavriat səviyyəsində Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimliyi, Filologiya (Azərbaycan dili və ədəbiyyatı) ixtisasları üzrə tədris olunan Ədəbiyyat nəzəriyyəsi fənninin programı əsasında tərtib olunmuşdur. Həmin ixtisaslar üzrə təhsil alan tələbələr üçün nəzərdə tutulmuşdu. Vəsaitdə ədəbi növlər və janrlar, ədəbi cərəyanlar, bədii sənətkarlıq məsələləri, ədəbi-nəzəri fikirdə milli ideyalar öz əksini tapmışdır. Onu da qeyd edək ki, kitab 7 bölmədən ibarətdir. Birinci bölmə sənət və ədəbiyyatın məqsəd və vəzifələri, ikinci bölmə ədəbi növlər və janrları. Lirik növ, üçüncü bölmə Epik növ, epos, əsatir və mif, dördüncü bölmə dramatik əsərlər: Komediya. Fəciə. Dram, beşinci bölmə bədii sənətkarlıq məsələləri, altıncı bölmə ədəbi cərəyanlar, yedinci bölmə Ədəbi-nəzəri fikirdə milli ideyalar adlanır. Təbii ki, elmi kitablarda hər bir müəllifin mövzuya orijinal və yaradıcı yanaşması vacib şer-

tlərdən və elementlərdəndir. Tam səmimiyyətlə deyə bilərik ki, Məhəmmədəli Mustafayev uzun illər üzərində çalışdığını və araya-ərsəyə gətirdiyi bu elmi - "Ədəbiyyat nəzəriyyəsi" kitabında bütün mövzulara tam fərqli kontekstdən yanaşır, öz orijinal və qeyri-adi axtarışları ilə yeni bir mənzərə yaradır. Onun elmi üslubunda, mövzulara yanaşma tərzində tam fərqli bir mövqə özünü əks etdirir. Başqa sözə demis olsaq, o hər bir mövzuya tam yaradıcı bir formada, yeni bir üslubda və yeni bir düşüncədə yanaşır.

Məhz bu yanaşmalar da onun uzun illər əziziyət çəkdiyi kitabının daha uzun ömürlü və yadda qalan olmasına getirib çıxarıb.

Biz inanırıq ki, filologiya elmləri doktoru, professor Məhəmmədəli Mustafayevin "Ədəbiyyat nəzəriyyəsi" kitabı həm elmi ictimaiyyət tərəfindən, həm də dərs vəsaiti kimi istifadə edilərkən, tələbələr arasında böyük nüfuz qazanacaq və yeni iz qoyacaqdır. Hər halda, Məhəmmədəli Mustafayev həmişə çalışıb ki, kiməsə bənzəməsin. Onun həm elmdə, həm də jurnalistikada öz yolu, öz üslubu və öz yanaşma tərzi olub.

Faiq QISMƏTOĞLU

Maska taxmir, telefonla danışırlar

Covid-19 ilə əlaqədar olaraq bütün insanlar kərəntin qaydalarına əməl etməlidilər. Yəni, maska taxmalı, ara məsafəsi saxlamalı, dezinfeksiyadıcı məhlullardan istifadə

şrutda əksər sürücülər maska taxmirələr. Çox nadir halda onlar maskadan istifadə edirlər. Elə ki, avtobus Yeni Gənəşlidəki poliklinikanın yanına çatır, orda duran və avtobusun hərəkətə nəzərət edən dispeser sürücülərə deyir ki, mas-kalarınızı təx in. Çünki "Bəlli Mərkət" in yanında polislər maska taxmayanları cərimə edir. Bax, onda sürücülər tələm-tələsik maskanı ağızlarına keçirirlər.

Ümumiyyətə, bu marşrutun sürücüləri tez-tez yol hərəkəti qaydalarını pozur, avtobusu harda gəldi saxlayır, mobil telefonla danışır, sükan arxasında siqaret çəkir. Üzümüzü Bakı Nəqliyyat Agentliyinə və eləcə də həmin avtobusların məxsus olduğu şirkətin sahibinə tutub deyirik ki, bu qanunsuzluqların qarşısı tezliklə alınmalıdır. Əks təqdirdə bu marşrutdan istifadə edən sərnişinlərin narazılığı günbegün artacaq.

Emil FAİQOĞLU

olunmalıdır. Bu üç qızıl şərt karonovirusdan qorunmağın en gözel yolu-dur. Amma indi baxırıq ki, həm avtobuslarda, həm də metro qatarlarında bir çoxları ya maska taxmir, ya da maskanı çənesinə sarı sallayırlar. Qəribə olsa da, biz bu hallarla demək olar ki, hər gün üzləşirik. Amma heç kim heç kəsə də iradını bildirmək istəmir.

Ən təəccübülsü odur ki, avtobus sürücüləri özləri karantin qaydalarına əməl etmir və bir çox halda maska taxmirələr. Məsələn, metronun "Neftçilər" stansiyasından Yeni Gənəşliyə hərəkət edən 50 nömrəli mar-

şrutda əksər sürücülərə deyir ki, mas-kalarınızı təx in. Çünki "Bəlli Mərkət" in yanında polislər maska taxmayanları cərimə edir. Bax, onda sürücülər tələm-tələsik maskanı ağızlarına keçirirlər.

Ümumiyyətə, bu marşrutun sürücüləri tez-tez yol hərəkəti qaydalarını pozur, avtobusu harda gəldi saxlayır, mobil telefonla danışır, sükan arxasında siqaret çəkir. Üzümüzü Bakı Nəqliyyat Agentliyinə və eləcə də həmin avtobusların məxsus olduğu şirkətin sahibinə tutub deyirik ki, bu qanunsuzluqların qarşısı tezliklə alınmalıdır. Əks təqdirdə bu marşrutdan istifadə edən sərnişinlərin narazılığı günbegün artacaq.

Ermənilərin son günlər atəşkəsi tez-tez pozması və sülhməramlıların buna göz yumması açıq-aydın 2020-ci il 10 noyabr tarixində Azərbaycan, Ermənistən və Rusiya prezidentləri tərafından imzalanın üçtərəfli atəşkəs bəyanatının müddəalarının yalnız Azərbaycan tərafından yerinə yetirildiyinin şahidi olur.

Görünən budur ki, Ermənistən bu addımlarına Rusiya sülhməramlılarının göz yumması istər Nikol Paşinyann, istərsə də Vladimir Putinin 10 noyabr razılaşmasının altına atdıqları imzani hörmətdən salır. Azərbaycan cəmiyyətində də ermənilərin atəşkəsi pozması müzakirələrə səbəb olur və haqlı narazılıqlar yaradır, ictimaiyyət rəzil durumdan çıxmaga çalışır. Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının sədri

AMİP sədri: Xankəndində Abxaziya ilə Osetyanın qoxusu galır

Arzuxan Əlizadə də Adalet.az saytına verdiyi açıqamada Rusiya sülhməramlılarının 10 noyabr razılaşmasına ümumiyyətə əməl etmədiyini bildirdi: "Aclınaqlı vəziyyət yaranıb, rus hərbçiləri Putinin ötən ilin noyabrında razılaşmanın altına atdıqları imzani hörmətdən salır. Əslində bu elə əvvəldə bəlli idi. Çünkü 10 noyabr razılaşmasının 4-cü bəndində bildirilir ki, sülhməramlılar Qarabağda daxil olan kimi Ermənisi-

tan silahlıları orani dərhal tərk etməliyidər. Bu müqavilənin imzalanmasından bəri 8 ay keçib, hələ də Qarabağda ermənilərin özlərinin dediyinə görə, 20 mindən çox silahlı qalıb. Bu yaxınlarda Xankəndində və ermənilərin yaşadığı digər məkanlarda çoxlu tankların, BTR və iri çəgli topların olmasına barədə faktlar paylaşıldı. Rusiya niyə buna göz yumur?"

A.Əlizadənin sözlərinə görə, Rusiya sülhməramlıları Qarabağda başqa missiya ilə giriblər.

"Əgər erməni silahlıları rahat şəkildə atəşkəsi pozursa və rus sülhməramlıları buan göz yumasra onların Qarabağdan çıxmamasını tələb etməlidir", - deyə partiya sədri əlavə etdi.

ILTIFAT

Dünyadakı F-35-lərin 15 faizi havaya qalxa bilmir

Hazırda F-35 təyyarələrinin 46-sının mühərriki işlək vəziyyətdə deyil.

Bunun əsas səbəbi kimi mühərrikin qoruyucu örtüyündəki problemdir.

Bu barədə "Drayv" (The Drive) jurnalının dərc etdiyi məqalədə qeyd olunub.

Bildirilib ki, sözügedən problem mühərrik qısa mü-

dətdə yararsız hala gətirir. ABŞ ordusunun istifadə etdiyi 43, digər ölkələrin sərəncamında olan 3 F-35 təyyarəsi mühərrik problemi səbəbindən havaya qalxa bilmir. Mühərrik problemi olan 46 təyyarə dünyadakı F-35-lərin 15 faizi təşkil edir.

MEHRİBAN

Taliban Rusiyaya keçəcəkmi?

Talibançılar yavaş-yavaş Öfqanistanı ələ keçirməyə başlayıblar. Vəziyyətin ciddi ləşdini hiss edən Rusiya 2003-cü ildən bəri terror təşkilatı hesab etdiyi Taliban hərəkatı ilə bu günlərdə danışqlar aparır. Moskvada Rusya Prezidenti Vladimir Putinin Öfqanistan üzrə Xüsusi Elçisi Zamir Kabulovun iştirak etdiyi iki günlük görüşlərdə "Taliban" Orta Asiya respublikalarına hücum edilməcəyinə vər verib.

Artıq Rusiya da, Amerika da "Taliban"ı faktiki olaraq Öfqanistanın hakimiyyəti kimi tanıyıb. Bunu üzdə etiraf etməsələr də gizli çəkildə danışqlar aparırlar.

Katıldırdaq ki, keçən il fevralın 29-da Qəterin paytaxtı Doha'da ABŞ hökumətiyle Talib-

20 ildir ABŞ Öfqanistana girib, amma hələ də ölkənin 70 faizi fakti olaraq taliblərin nəzarətindədir. ABŞ bu ölkədən çıxmışla yenidən Rusyanı Öfqanistan girdabına sürükləməyi düşünür. Tebii ki, bu gün "Taliban" rəhbərliyinin Rusiya ilə danışqlarda Orta Asiya dövlətlərinə təsir etməyəcəyinə söz verib. Amma onların bu vədi nə qədər davam edəcək. Geopolitikada atılan addımlar bu güne deyil 5-10 il sonra üçün nəzərdə tutulur. İnşallah ki, "Taliban" Rusiyaya keçər və onlar üçün baş ağrısına çevrilər.", - deyə politoloq qeyd etdi.

Beynəlxalq münasibətlər üzrə ekspert Sahil İsgəndərov Tacikstan prezidenti Imoməli Rəhmonun Azərbaycanın dövlət başçısına zəng vurub yar-

ban arasında imzalanmış sazişə əsasən Öfqanistandakı xərici həbi qüvvələr 14 ay ərzində ölkədən çıxarılmışdı. Həmin tarixi sənədi NATO-nun Baş katibi Y. Soltenberq, ABŞ dövlət katibi Mark Pompeo və Rusya prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Zamur Kabulovun iştirakiyla Amerikanın Öfqanistan üzrə xüsusi nümayəndəsi Zalmay Xəlilzad və Taliban hərəkatı liderinin müavini Abdulla Qəni Bəradə imzaladılar. Belə bir mühüm sənəd nəinki digər tərəfin - Öfqanistan hökumətinin nümayəndəsi imzalanmamışdı, imza törenində, ümumiyyətə, həmin hökumətin heç bir təmsilçisi iştirak etməmişdi. Maraqlısı budur ki, istər Rusiya istərsə də, ABŞ Talibanı hələ də terrorcu teşkilat hesab edir. Belə olan surətdə ABŞ-ı və Rusyanı nə məcbur edir ki, Talibanla razılığa gəlsin? Üstəlik ABŞ Öfqanistan hökumətini xəbərdar etmədən bir gecənin içinde hərbçilərini bu ölkədən çıxardı.

Məsələyə münasibət bildirən politoloq Mehman İsmayılovun sözlərinə görə, Öfqanistan ümumiyyətlə dünyada yeganə ölkədir ki, bütün imperiyalar bu ərazini işğal etmək istəsələr de fiasko uğrayırlar. "Öfqanistanı boş yera imperiyaların məzarlığı adlandırmırlar ki? istər İngiltəre, istər SSRİ, istərsə də ABŞ-ın Öfqanistan siyasəti, konkret olaraq bu ölkəni işğal etməsi gözündə qaldı. Görün,

dəm istəməsinin o bölgədə vəziyyətin daha da təhlükeli həddə çatdığını bildirdi. Taliblərin Orta Asiyaya keçəcəyinə Rusyanın heç bxaxt imkan verməyəcəyini qeyd edən A. İsgəndərov Rusyanın onsuza da günü-gündən əziflədiyini və bu təhlükənin qarşısında duruş gətire bilməyəcəyini vurğuladı: "Ruslar taliblərin gücünü bilirlər. Hətta bir vaxtlar onlara gizli silah da ötürürdülər. Bu aşkar faktdır. Rusiya bununla "Taliban" təhlükəsindən özünü sığortalamağa çalışır. Rusiya anlayır ki, ABŞ Öfqanistandan çıxmışla "Taliban" təhlükəsi ilə onu üz-üzə qoyur. Burada hadisələrin hansı məcra da davam edəcəyi barədə konkret fikir bildirmək çətindir. Məni narahat edən məsələnin Türkiyənin bu oyuna salınmasıdır. Türkiyə hələ 20 il əvvəl yerli əhaliyə qarşı heç bir döyüsdə iştirak etməyəcəyini deyib ABŞ-ın Öfqanəstan hərəkatına qoşulmuşdu. Həm də Türkiyənin Pakistanla çıx yaxın münasibətdə olması "Taliban"ı qıcıqlandırır. Bilirsiz ki, taliblər bir zamanlar Pakistanın Vəziristan vilayətini demək olar ki ələ keçirmişdilər. Lakin Pakistan onlara bu şansı tanımadı, hətta Üsəmə Bin Laden Vəziristanda öldürdü. Bu səbəbdən bu günlərdə "Taliban" bütün xarici ölkə hərbçilərinin, o cümlədən Türkiyənin şəxsi heyətinin Öfqanistani tərk etməsini tələb etdi. İnanıram ki, Türkiye bu oyuna girməz".

İLTİFAT

Hazırda Finlandiyada yaşayan tanınmış müsiqiçi Nikita Yujanin 1939-cu ildə Bakı şəhərində anadan olub. O, fortepiano ixtisası üzrə ilk müsiqi təhsilini Bakıda alıb. Sonradan Azərbaycan Dövlət Konservatoriyanın (Bakı Musiqi Akademiyası-İ.H.) fortepiano səbəsindən daxil olan həmyerlimiz sonradan ali müsiqi təhsilini Leningrad (Sankt-Peterburg-İ.H.) Konservatoriyanın davam etdirib. Musiqi ifaçılığı üzrə doktor, fəlsəfə doktoru elmi dərəcələrinə yiyələnən professor N.Yujanin 20 ildən artıq Sankt-Peterburg Konservatoriyanın kafedra müdürü, fortepiano fakültəsinin dekanı vəzifəsində çalışıb. Bundan başqa uzun illər Qnessinlər adına Moskva Musiqi Akademiyasında, habelə Finlandiya, Yaponiya və Almaniyanın konservatoriya və universitetlərində dərs

şam, o, sanki ayrıca bir planet idi. O dövrde Bakı uşaqları özlərini millətə görə ayırmışdır, biz sadəcə "bakılı" idik.

- Uşaqlıq dostlarınıza əlaqə saxlayırsınız, onların arasında bu günün məşhurları var mı?

- Paris Universitetinin professoru Marek Drabenski, Zöhrab Adigözələzadə, Leonid Qusman mənim möhələ uşaqları olublar. Bundan başqa daha bir nəfərin adını çəkmək istəyirəm. Vaqif Mustafazadə ilə eyni müsiqi məktəbində oxumuşuq və konservatoryada ikimiz də məşhur müsiqiçi Şaroyevin kursunda təhsil almışıq. O da Sankt Peterburqdan qəcib gələnlərdən idi. Professor Şaroyev istedadlı pianoçı idi. Vaqif çox vaxt dərsə gəlməz, evdə gecəgündüz pianoda caz çalırdı. Professor Şaroyev də onun xətrini çox isəyirdi, dərsə gəlməyəndə göz yu-

isteyirəm. O, məni öz Allahı sayır... O bilir ki, mən müsiqi sahəsində hər şeyi biliyəm. Mən Azərbaycan müsiqisini ona başa salanda, görürəm ki, yaxşı başa düşmür. Çünkü bu müsiqi onun ürəyindən gəlmir, onun üçün yaddır. Amma Bakıya gəlib Azərbaycanı tanıyanдан sonra görürəm ki, yaxşılığı doğru dəyişiklik var. Azərbaycan müsiqisini başa düşmək üçün mütləq Azərbaycanı görmək lazımdır.

Milliyətcə fin olsam da özümü azərbaycanlı sayıram...

- Azərbaycan müğəminin dünyanın hər tərəfində digər canlar simfonik müsiqi, pop, rep kimi insanlar tərəfindən qəbul edilməsi, sevilməsi üçün nə etmək lazımdır.

Nikita Yujanin:

"Biz sadəcə "bakılı" idik"...

Azərbaycan müğamlarını həm bilir, həm də tədris edirəm

deyib. Həmyerlimiz eyni zamanda bir sıra nüfuzlu beynəlxalq müsbəqələrin münsiflər heyətinin üzvü olub. Onun tələbələri sırasında 20-dən artıq Beynəlxalq müsabiqə laureatları, ABŞ, Rusiya, Fransa və s. ölkələrin konservatoriya və universitetlərində çalışan professor və yüksək fəxri adlara layiq görürlər (həmcinin YUNESKO-nun "Sühl namına inçəsənət xadimi") müsiqiçilər var.

N.Yujanin dünyanın bir sıra ölkələrində, o cümlədən ABŞ, Yaponiya, Rusiya, Almaniya, Finlandiya, İtalya, Cin, Asiya ölkələri, Şərqi Avropa, Latin Amerikası, Afrikada simfonik orkestrlərlə çıxış edərək solo konsertləri verib, ustad dörsələri, simpozium, festival və müsabiqələr təşkil edib. N.Yujanin bir sıra beynəlxalq müsabiqə və festivalların, o cümlədən "S.Raçhma-nin International Competitions and Festivals USA Los Angeles" bəddi rəhbəridir.

Onun bir təsədüf nəticəsində tanış oldum. Adam köhnə Bakı unvanı ensiklopediyasındır. Uzun illərdür xaricidə yaşamaqına baxma-yaraq köhnə Bakıntı çox yaxşı tanrıyr və xatpləyir. Söhbətimiz maraqlı alındı, ümidi edirəm ki, oxucularımıza da maraqlı olacaq...

Mən özümü əsl "bakılı balası" sayıram...

Mənim babamla nənəm bolşeviklərdən qaçış etən əsrin 20-ci illərində Bakıya köçüb. Qohumlarımızın bəziləri hətta Şanxaya da gedib çıxbı. Atam Aleksey Maxovekski filosof, SSRİ Elmlər Akademiyasının heqiqi üzvü olub. Onu dəfələrlə Moskavaya yüksək vezifələrə dəvət etsələr də, atam Bakıda qalmağa üstünlük verib. Əslində doğru addım atıb, çünki onun Moskvadakı dostlarının əksəriyyətinin Stalin axırına çıxdı. Atam yeganə akademik idi ki, komunist partiyasının üzvü olmayı. Mən 20 yaşına qədər Bakıda yaşamışam. Rəşid Behbudov "Akademiklər binası"nda qonşumuz olub. Akademik ailəsində böyükəməmədən məhəlləmizin uşaqları ilə aram yaxşı olub. Mən özümü əsl "bakılı balası" sayıram. Bakı künccəsində böyümək uşağı motinleşdirir, mübariz edir. Bir məsələ də var ki, o dövrün Bakısı tamam başqa aləm idi. Mən demək olar ki, 30 ildir, dünyadan bütün şəhərlərində olmuşam. Mən o dövrün Bakısı kimi şəhərlər heç yerdə rastlaşmamışam.

- Bayaq dediniz ki, dünyanın böyük-böyük şəhərlərində fortepiano ifaçılığını tədris edirsiniz. Dörsələrinizdə Azərbaycan müsələdən istifadə edirsinizmi?

- Bu gün çox sevindirici haldır ki, Azərbaycan müsiqi dünyada səslənir. Mən Azərbaycan deyəndə yalnız şimali nəzərdə tutmuram. Azərbaycan xalqının özünəməxsus müsiqi var. Saçı adlı yaponiyalı tələbəm var və mən ona Qara Qarayevin, Fikret Əmirovun əsərlərini öymərkələk Azərbaycan müsiqisini anlatmağı çalışıram. Mən klassik Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərini çox gözəl bilirəm. Bundan başqa onu da deyim ki, nəinki klassik bəstəkarlar, hətta Azərbaycan müğamları həm gözəl bilir, həm də dörsələrdə tədris edirəm. 10 il biz Buzovnada yaşamış və mən oranın toylarında müğəm eşidib onu yaddaşma yazmışam.

- Azərbaycan müsiqisinə xəricdə münasibət necədir, ona ekzotik müsiqi kimi yanaşır, yoxsa professional?

- Mən yenə də Saçidən danışmaq

murdu, deyirdi ki, oşu eybi yoxdur, onsuza da o çox istedadlıdır, qoy gedib cazini çalsın... O dövrə həq kəs cazla maraqlanırdı. Amma onunla bir çox tələbə gecələrində "geam-session" a çıxmışam. İnsanlar

mə-

nı klassik müsiqinin ifaçısı kimi tənqidlərindən hərdən Vaqifin əsərlərini çalanda təccübənləirlər. Mən bir məsələni xüsusi vurgulamaq istəyirəm. O dövrə Bakı incəsənət sahəsində SSRİ-də çox irəli getmişdi. Müxtəli sahələrdə yeniliklərlə burada yaxından tanış olmaq imkanı vardi. Misal üçün, Moskvada heç kəs Bakıdakı kimi rahatlıqla caz və dodekafoniya çala bilməzdi, bu canarda osor bəstələməyə imkan yox idi. Yeniliyə həvəsi olanlar burada istədiklərini edə bilirdilər. Uzun zamandan sonra yenidən Bakıya qayıdında həmin atmosferlər qarşılaşdırıb, heç ne dəyişməyib.

- Bayaq dediniz ki, dünyanın böyük-böyük şəhərlərində fortepiano ifaçılığını tədris edirsiniz. Dörsələrinizdə Azərbaycan müsələdən istifadə edirsinizmi?

- Bu gün çox sevindirici haldır ki, Azərbaycan müsiqi dünyada səslənir. Mən Azərbaycan deyəndə yalnız şimali nəzərdə tutmuram. Azərbaycan xalqının özünəməxsus müsiqi var. Saçı adlı yaponiyalı tələbəm var və mən ona Qara Qarayevin, Fikret Əmirovun əsərlərini öymərkələk Azərbaycan müsiqisini anlatmağı çalışıram. Mən klassik Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərini çox gözəl bilirəm. Bundan başqa onu da deyim ki, nəinki klassik bəstəkarlar, hətta Azərbaycan müğamları həm gözəl bilir, həm də dörsələrdə tədris edirəm. 10 il biz Buzovnada yaşamış və mən oranın toylarında müğəm eşidib onu yaddaşma yazmışam.

- Azərbaycan müsələdən istifadə edirsinizmi?

- Demək olar ki, hamisini.

- Ən çox hənsi müğəm xoşla-

yırsınız?

- Yaxşı ifa olunan bütün müsiqi-

lərə qulaq asmağı xoşlayıram. Am-

ma "Cahargah" a günlərlə qulaq as-

ram amma yenə də doymaram.

- Bakıda qohumlarınız varmı?

- Bacım Bakıda yaşıyır. Ona görə də, mən Bakıya uzun illərdən sonra qayıtsam da, özümü yad deyil, buranın insanı kimi hiss etdim. Mənim babamın, nənəmin, valideynlərimin, ümumiyyətlə bütün qohumlarımın məzarları buradadır. Bu səbəbdən milliyətcə fin olsam da özü-

Söhbətləşdi:

İltifat HACIXANOĞLU

Politoloq Nəzakət Məmmədova: "Şuşa 27 dəqiqə atəşə

tutulur və Rusiya sülhməramlıları müdaxilə etmir! NİYƏ?"

"Şuşa ətrafında atəşkəsin ard-arda pozulmasında ermənilərin bir günahı varsa, Rusiya sülhməramlılarının günahı bunun on qatı qədərdi".

Adalet.az-a bu sözleri politoloq Nəzakət Məmmədova iyulun 15-i gecə saatlarında Azərbaycan Ordusunun Şuşa şəhəri ətrafındaki mövqeləri atıcı silahlardan atəşə tutulması və Rusiya sülhməramlılarının müveqqəti yerləşdirildiyi Azərbaycan ərazisindəki qanunsuz erməni silahlı dəstələri tərəfindən təxribatların töredilməsi ilə bağlı suallarını şərh edərkən bildirib.

Politoloq deyib ki, Rusiya sülhməramlılarının rəsmi məlumatına görə Şuşa 27 dəqiqə atəşə tutulub." Bu o deməkdir ki, 10 noyabr bəyanatını razılışdırın və üç tərəfdən biri olan Ermənistən Bəyanatın şərtlərini köbdəkən pozur.

Bildiyiniz kimi, Bəyanatın şərtlərinin və tələblərinin həyata keçirilməsinə nəzarət edən Rusiya sülhməramlılarının susqunluğu və hərəkət-

sizliyi təəccüb doğurur.. Belə olan halda onların gözü qarşısında hələ de Azərbaycan ərazilərində qalan erməni silahlıları təxribatlar töredir, atəşkəs pozur, sabitliyi qəsdən təhlükə altına alır.

Onda belə bir qənaətə gəlinir ki, Rusiya sülhməramlıları ya öhdələrinə düşən vəzifəni yerinə yetirmek qabiliyyətində deyillər. Əlbətdə bu inandırıcı variant deyil. Çünkü Rusiya kimi supergüt, kosmosu fəth edən, dünya ölkələrinə meydan oxuyan, hərb-texniki və hərbi kontingenti dünya üzrə ən qüdrətlilər sırasındadır. Qarabağda bir ovuc erməninin öhdəsindən gələ bilməmək kimi bir problemi ola bilməz! Bu

mümkünsüzdür. O zaman ikinci variant ağıllara sual işarəsi gətirir: Rusiya sülhməramlıları qəsdən şərtləri yerine yetirmirlər?

Bele düşünməyə haqqımız da var. 10 noyabr sazişindən artıq 8 ay keçməsine baxmayaraq hələ də? Rusiya sülhməramlılarının nəzarət etdiyi ərazilərdə erməni silahlıları niyə qalmalıdır ki? Rusiya Müdafiə Nazirliyi bu suala cavab verməlidir. Yox əger orada erməni silahlı qruplar yoxdursa, bəs onda atəş açan kimlerdi?

İkinci bir tərəfdən sizində bildiyiniz kimi, Ermənistən hökuməti, eledəcə ATƏT-in Minsk qrupunun üzvü olan ölkələrini yenidən adıgedən qrupun fəaliyyətini dirçəltmək istəyir ve istəklərini zaman-zaman dil-lərinə getirirlər. Azərbaycan Prezidentinin bu fikrə kəskin münasibətini gördükdən sonra məqsədlərini başqa yolla gerçəkləşdirməyi planlaşdırırlar.

Düşünürəm ki, ABŞ və Fransanın Ermənistana isti münasibəti do-

layısı ile dəstəyi erməni silahlılarının Qarabağda təxribatlar törməyə həvəsləndirib. Bununla dünya ictimaiyyətinə onu sərgiləməyə çalışırlar ki, sühl heç de Rusiya sülhməramlılarının deyil, ATƏT-in Minsk qrupunun üzvü olan ölkələrin birgə səyi ilə bərqərar ola bilər. Təbii ki, Qarabağ hərbi kontingenti yerləşdirmiş Rusiya da bu plan sərf edir.

Düşünürəm ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan müzəffər ordusunun Şuşanı ermənilərdən geri almasını nə Ermənistən nə də onun havadarları həzm edə bilmir. Bunu ötən həftə Şuşa səfərindən imtina edən ATƏT-in Minsk qrupunun üzvü olan ölkələrin səfirləri də öz hərəkətləri ilə təsdiq etdi. Zənimcə, dərhal Şuşa şəhərinin əhalisi yurdunda yerləşdirilməli ve möhtəşəm "Şuşa Bəyannaməsi"ndən sonra orda Türkiyə qarnizonu da mütləqdir.

Əntiqə Rəşid

Kurdəmir Zəfərinin 103-cü ildönümünə həsr olunmuş elmi vebinar keçirildi

13 iyul 2021-ci il tarixdə Kurdəmirin Tədqiqi və Təbliğinə Dəstək İctimai Birliyinin və Kurdəmir Rayon Təhsil Şöbəsinin birgə təşkilatlığı ilə Kurdəmir Zəfərinin 103-cü ildönümünə həsr olunmuş elmi vebinar keçirilmişdir.

Elmi Vebinari KTTD İB-nin sədri, tarix elmləri doktoru, professor Habil Məmmədov açaraq onlayn tədbir iştirakçılarından soyqırıım qurbanlarının, Vətən uğrunda canlarını fəda etmiş qəhrəman şəhidlərimizin əziz xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsini rica etdi.

Şəhidlər və soyqırıım qurbanlarının xatirəsi anıldıqdan sonra moderator H. Məmmədov Elmi Vebinarin Azərbaycan dövlətçiliyi tarixində mühüm hadisələrdən birinə həsr olunduğunu bildirdi. O, Qafqaz İslam ordusunun şanlı qələbələri arasında mühüm yer tutan Kurdəmir Zəfərinin əhəmiyyətindən bəhs etdi və sözü AMEA Tarix İnstitutun aparıcı elmi işçisi, t.ü.f.doktoru, dosent Vasif Qafarov verdi.

Vasif Qafarov 1918-ci ilin mart-aprel aylarından erməni quldurlarının Bakıda, Qubada, Şamaxıda, Kürdəmirde, Salayanda və digər yerlərdə töredikləri qətlərdən, da-

şintildən bəhs etdi. O, Azərbaycanın müxtəlif bölgələrindən, o cümlədən Kurdəmir mahalından Osmanlı hökumətinə yardım müraciətləri barədə Türkiye arxivlərində çoxlu sənədlərin aşkar olduğunu bildirərək, erməni daşnak-bolşevik alyansının Gəncəyə hərbi yürüşünü, Qafqaz İdlam Ordusunun bu hückumun qarşısını almasını və eks-hückum əməliyyatlarında Kurdəmir Zəfərinin mühüm yer tutduğunu tarixi faktlar əsasında dinləyicilərin nəzərinə çatdırıldı.

Daha sonra Türkiyə və Azərbaycanda tanınan məşhur ermənişunas alim, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Qafar Çaxmaqlı çıxış edərək 1918-ci il soyqırımı, Qafqaz İslam ordusun hərbi uğurları, Kurdəmir döyüşləri, armenizm, erməni faşizmi, uydurma "erməni soyqırımı" və digər məsələlər haqqında ətraflı məlumat verdi.

Məruzəçi, eyni zamanda, İrəvan Türk Cümhuriyyətinin qurulması zərurətindən və fəaliyyətdən bəhs etdi.

Məruzəçilər vebinar iştirakçılara suallarını cavablandırıldılar.

Məruzələr ətrafında Yaqut Bahadırqızı, Rəfail Məmmədov, Ceyran Yəhyayeva və digərləri çıxış edərək, Kurdəmir döyüşləri haqqında yaşlı nəsillərdən eşitidləri əlavə faktları səsləndirdilər.

Elmi Vebinarda Kurdəmir döyüşlərində, ümumiyyətlə, Qafqaz İslam Ordusunun bütün döyüşlərində həlak olmuş şəhidlərin xatirəsinin əbədiləşdirilməsinin, uğurlu döyük əməliyyatlarının baş verdiyi yerlərə xatirə lövhələrinin vurulmasının vacibliyini bildirdilər.

Əntiqə Rəşid

Əzrayılın gəlisi

Günlərin bir günü bir kəndə xəbər çatır ki, bəs Əzrayıl kəndə qonaq gəlir. Gəlib bütün evlərə bala paylaşıcaq.

Xəbər kənd camatına çatan kimi çaxnaşma düşür, mərəkə qopur. Deməli, hər kəs sağın aparıb bir yerdə gizlətməyə çalışır. Ot tayasında, ağacın başında, çarpayının altında, evin damında, harda bir örtülü yer var balaların basırlar ora, gizlədirirlər.

Bir cavan, subay oğlan da bu çaxnaşmanı, qoyma-haqomani kənardan müşahidə edmiş. Maraq ona üstün gəlir, balasını hay-həşirlə gizlədən kisinin yanına gəlir və soruşur:

-Ay insan, niyə təlaş edirsiniz? İndi nolsun Əzrayıl gəlir, can almağa gəlmir ki... Bala paylamağa gəlir də...

Kişi həyəcanla, təlaşa cavani başa salmağa çalışır:

-Ey cavan gələn Əzrayıldı. Ömrü boyu can alb, ev yixib, ocaq söndürüb, bədbəxtlik, gətirib. İndi bilmirik, məqsədi nədir ki, "bala paylamaq" adıyla gəlir. İslə-pəşəsi bala öldürmək olan Əzrayılın payladığı bala başına dəysin, balasın istəmirik, amma bizim balamızla da işi olmasın.

Ela belə çəkmirəm ee bu misali

Deməli, Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə təşkil olunan, Azərbaycan hökumətinin dəvəti ilə, iyulun 9-da və 10-da Füzulyə, oradan isə Şuşaya səfər olub. Qarabağ ölkəmizdə fəaliyyət göstərən bir çox xarici ölkə səfirləri gedib. Ammaaa

Səfərə çıxanların arasında ABŞ, Rusiya və Fransa səfirləri olmayıb. Düzdür, bu 3 ölkənin səfirləri Azərbaycan hökumətinin dəvəti qəbul etsələr də Şuşaya getməkdən imtina ediblər.

Maraqlıdır ki, diplomatik korpusun nümayəndələri artıq yedinci dəfədir ki, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı, Laçın və Ağdamə səfər edirlər. Amma Minsk Qrupunun həmsətri olan bu üç ölkəsi hələ ki, ayagini Qarabağ qoymaq fikrində deyillər. Bəlkə də elə bilirlər ki, Azərbaycan hökuməti onları Qarabağ aparmaq üçün mütləq "Minsk Qrupu" səhərəti dirlətməlidir.

Uzaq tarixi demirəm, son 30 ildir hər 3 ölkənin biziñ haqq işimizə qarşı ikili standartlara səykənmış mənasibətini dəfələrlə gördük! Ona görə də o balasını əzrayıldan gizlədən kisinin söyüb olmasın" "Ömrü boyu can alb, ev yixib, ocaq söndürüb, bədbəxtlik gətirən" "əzrayıllar"ın Qarabağ gəlməməsi məsləhətdi. Siyasetləri özlərinə qalsın, bizim siyasetimizlə də işləri olmasın...

Rusiyada restoranlara QR kodlu döymələrlə girmək mümkün olacaq

Rusiya paytaxtında restoranlara girmək üçün QR kodlu döymələr təklif olunur.

Bu barədə "RİA Novosti" xəbər yayıb. Bildirilir ki, layihənin müəllifləri "Delivery Club" yemək çatdırılma xidməti və "Everbik Tattoo" onlayn mağazasıdır. Hazırda QR kodların dizaynı üçün altı variant hazırlanıb. İstifadəçilərin hər biri özləri üçün eskiz seçmə imkanına malikdir.

"Layihənin köməyi ilə iaşa müəssisələrinə diqqət çəkmək, peyvəndin əhəmiyyətini xatırlatmaq istəyirik. Müvəqqəti döymələrimizlə mövcud vəziyyəti bir az yumşatmaq, eyni zamanda QR kodlarının təqdimetmə prosesini müxtəlifləşdirmək və daha maraqlı etmək istəyirik", - deyə açıqlamada bildirilib.

Tatuvəxminən iki həftə qahr.

Xatırladaq ki, 28 iyul tarixində etibarən Moskvada və Moskva vilayətində restoran və kafelərə yalnız QR kod ilə daxil olmaq mümkündür. Bu kod ancaq peyvənd olmuş vətəndaşlara, koronovirus keçirənlərə və PCR testində mənfi cavabı olanlara verilir.

MEHRİBAN

ƏDALƏT •

17 iyul 2021-ci il

Fəridə RƏHİMLİ

15 Temmuz qardaş
Türkiyənin qəhrəmanlıq
dastanının - növbəti zə-
fərinin beş ili. Xalq, mil-
lət olaraq bu günün dirə-
nişi tarixlərə yazıldı.
Türkiyə xarici düşmən-
lərlə yanaşı içindəki sat-
qınlara qarşı da eyni təp-
kini göstərdi. Artıq düş-
mənlərini sərhəddindən
uzaqlaşdırın Türkə
həmişə olduğu kimi, ye-
nə nankor qonşularla,
inkışafını, birliyini gözü-
götürməyənlərlə sonsuz
mübarizədədir. Düşmən
azalmasa da, yorulmasa
da, usanmasa da, Türk-
yə də pəs etmir, daha da
güclənir. Çünkü arxasında
xalqı duran dövlət heç
bir güc qarşısında əyil-
məz. Nə gözəl deyilib:
"Türk olmaq çətindir,
çünkü dünyaya qarşı sa-
vaşırsan. Türk olmamaq
daha çətindir, çünki tür-
klərlə savaşırsan...".

Zaman-zaman qardaş dediklərimiz bizə qənim kəsilib. Varidatımızı talaşa da, dinimizə, dilimizə əl uzatsa da yenə "böyük qardaş" deyib susmuşuq. Amma ən böyük düşmənimiz olduğunu çox gec anlamışıq. Anlamışıqmı, o da hələ məlum devil...

Türkiyə isə dini, dili, adət-ənənəsi, adları, yeməkləri, ağısı, layası, dərdi, kədəri eyni, yaxud bənzər olan əsl qardaş dövlətdir. Dərdimizə kədərlənib, sevincimizə sevinən, inkişafımızla fəxr edən, Böyük qələbəmizdə payı olan qardaş! Türkiyənin coğrafi olaraq hər tərəfi gözəldir, amma Qaradəniz bölgəsi təbiətinin füsunkarlılığı ilə fərqlənir. Dənizi, çayı, meşəsi, dağları, çəməni ilə bütünlük yaranan bu bölgə bir təbiət möcüzəsidir. Bir gündə dörd fəsil yaşaya bilərsən Trabzonda. Dəniz səviyyəsindən yüksəklərə qalxdıqca, al-əlvan çiçəkdən başlamış ağappaq qara qədər görə bilirsən. İnsanları isə bir başqa aləmdir. Əgər düzgün həyat tərzi sürürsənsə, bura yaşamaq üçün ən doğru yerdir. Kimsə kimsənin malına, canına, geyiminə, namusuna... kəm baxmaz, baxa bilməz - linc edərlər. Bağ-

Xarı Bülbül Trabzonda

bağçalara hasar çekildiyinə, evlərin ətrafının üç metr daşlarla qala halına gətirildiyinə burda heç rast gəlmədim. Dəniz sahilinin bir metr sahəsi belə, məmurlar, pullular tərəfindən mənimsənməyib. (Ərzincanda Turş su, Açı su, Kükürdlü su adlı üç doğal müalicə su mənbəyi var. Heç bir pullunun ixtiyarı yoxdur ki, mənimsəyib, oranı qazanc mənbəyinə çevirsin. Bunu elə-belə yazdım!). Dənizdən çıxaraq təmiz, narın qumun üzərində hər kəs rahat şəkildə istirahət edə bilir. İstər çımərlik paltrında olsun, istər şortla dənizə gir, kimsəni məraqlandırır. Kişiləri nə küçədə, nə plajda başlarını qaldırıb bir qadına baxmazlar.

Meyvə-tərəvəz çəpərsiz, açıqda əkilib-becərilir, kimsə oğurluq məqsədilələ əl uzatmaz, nəfsi çəkənlər bir meyvə dərmək istərsə, ürəklə iki-üç ədəd alıb gedər. Sahibi ya görməzdən gələr, ya da məcbur pay verərlər. Trabzon insanı sadə, zəhmətkeş, səmimidir. Allahı daim başları üzərində hiss edərlər. O üzdən də şəriət qanunlara uyurlar. Həkim tövsiyəsiylə gündə 4-5 kilometr piyada gəzməliyik. Bu gəzinti bizi nəinki yorur, hətta zövq verir. Təbiət o qədər füsunkar, cəzibədardı ki, nə vaxt evdən çıxıb, nə vaxt döndüyüün fərqində olmursan. Bu gəzintilərin birində gözümə çox tanış bir görüntüsü dəydi. Bir neçə səniyəlik özümü Azərbaycanda hiss etdim. Ayaq-

canda miss etdim. Ayaqlarım yerə kilidləndi. Baxa-baxa qaldım, dəqiq ləşdirməyə çalışdım ki, mən hardayam? Qarşında böyük hərflərlə "Xarı Bülbül" yazılmış və o məşhur yaşıł, bənövşəyi, tünd qırmızı rəngli təsvirin əks edildiyi restoran vardi. Yerimdə nə qədər donub qaldığımın fərqində deyildim. İlk ağlıma gələn, bu restoranı açan azərbaycanlıdır düşüncəm oldu. Anidən ayaqlarım məni restoranın pilləkənlərinə tərəf apardı. Demək olar ki, qaça-qaça gedirdim. İçəridə girişə yaxın masada qarşısında çay olan hicablı gözəl qadının gülümsünərək baxdığının fərqində olsam da, müstəri sanib qeydiyatçıya xəxipləndim. Onpada

gördüğüm qadına bənzəyən qeydiyatçı qız da eyni səmimiyyətlə üzümə baxıb gülümşünərək nə istədiyimi soruşdu. Mən nə istəyirdim?! Bura niyə girdim? Emosional insan olduğum üçün çox zaman danışmadan öncə göz yaşalarım cavab verir. Bu halima acığım tutsada, məndən asılı deyil, başqa cür ola bilmirəm. Anlayışlı olduğu hər hələndən bəlli olan bu gözəl, səmimi qızın: Azerbeycanlımınız? - sorusuya özümü ələ aldım. O ana qədər Türkiyədə özümü heç vaxt qürbətdə, yad ölkədə hiss etmədiyimi sanırdım. Elə idisə, niyə bir simvol, bir ad məni bu qədər duyğulandırıdı, ağlatdı. Bəlkə qardaş millət tərəfindən verilən qiymətdi bu duyğulanmaya səbəb? Yoxsa içimizi otuz ilə yaxın həsrətlə yandırıb-yaxan torpaq, yurd həsrətinin sona yetməsi, gözlədiyimiz zəfərin içimizə gətirdiyi şəhidli, qazili qələbə və o qələbənin qardaşlarımız tərəfindən belə qiymətlandırılması? Onsuz nun Zəfər sevincimizə qoşularaq bayraqımızın türk bayrağıyla yan yan asdirmalarının şahidi oldum. Sayın Ahmet Metin Gençin Trabzonla Şuşanın qardaşlaşmış şəhərlər olması istəyini bildirməsi də bu sevginin bir işarəsidir. Bəli, Türkün türkdən başqa dostu yoxdur deymi var! Türkün oyanması, birləşməsi məlum məsələdir ki, dünyanın istəyinə uyğun deyil. Çünkü türk millətləri birləşsə, qarşısında heç bir qüvvənin dayana bilməyəcəyini yaxşı bilirlər. ...Bir ad məni haralara götürdü, hansı duyguları yaşatdı - bunun sözlə ifadəsi çox çətindi. Ən duyğulu an isə qanımız, canımız, həqiqi qardaşlarımız olan o insanların bizi ürkədən duya bilmələri, anlamaları oldu. Bu, sadəcə iki ölkənin iki qadının doğmalaşması deyildi, bir türk millətin iki dövlətdə ayrılmada yaşasa da, bir-birindən məcburi uzaqlaşdırılmasının mümkün olmayacağı mesajydı... "Xarı Bülbül!"də Ağba-

"ləndirilməsiydi? Onsuz da mənə əziz olan bu şəhər bir anda nə qədər doğmalaşdı ki, İlahi! Halimdən anlayan ana-qızın mənimlə bərabər göz yaşı axıtması nə qədər səmimiyyidi... "Rusdan sonra indi də Türkə qardaş olduq" deyərək ağız bütənlər, biz zatən qardaşdıq və bizi hər ciddi-cəhdə ayırmağa çalışanlar elə "yanlış qardaşlar" olub həmişə. Oturmağa dəvət etdilər. Məşhur Trabzon çayına, pirojnaya qonaq edilərək söhbətə başladıq. Söhbət boyunca da tək-

xitabən yazdığını:

*Vətən bağlı al-əlvandi,
Yox üstündə Xarı Bülbül.
Bu da belə bir dövrəndi,
Səsin gəlsin bəri, bülbül...*

... nisgilli misralarını
unuda bilməsək də, zə-
fər sevincini də daddiq.

P.S. Trabzon'da yaşa-yan, Trabzona müalicəyə, turist səfərinə üz tutan həmyerlilərimiz, "Xar Bülbül"ə uğramadan get-məyin!!! Dadlı yeməkləri (Azerbaijan mətbəxi də fəaliyyət göstərəcək!), şir-niyatları, ətirli çaylı, içər-cəkləri ilə sizin məmənun edəcəyinə əminəm. Amma ən böyük əminlik isə ora-daykən özünüzü Şuşada - Vətəndə hiss etməniz ola-caq.

Ömürdən keçən hər günə yaşamaq demək olmur. Ömrün hər günü yaşanılmır. Və bu mümkün də deyil. Çünkü bu qədər ömrü tam yaşamaq olmaz. Və bir də ömrün ancaq yaşanılan günləri yadda qalır, özündən sonra iz qoyur. Mənali, məntiqli, dəyərli yaşamağa layiq olan günləri həqiqətən ömürdən sansaq daha düzgün hərəkət etmiş olarıq.

Adam var düz 100 il, bir eşr yaşıyır. Amma çox zaman bu az müddet olmayan illeri yaşayan insan dünyamızı tərk edən kimi unudulur, yaddan çıxır. Onun heç yeri də görünmür dünyada. Sanki həyatda belə adam mövcud olmayıb. Çünkü onun keçirdiyi günlər mənasız olub. Yəni ne yaxşı ki, gün keçdi deyib, bu gün bitəndən sonra, sabahki günü gözləməyə yaşam, həyat demək doğru olmazdı.

... Şəhid Akif Elşən oğlu Abbasov 25 mart 2001-ci ildə Ağcabədi şəhərində anadan olub. 2007-ci ildə Ağcabədi şəhər 1 sayılı tam orta məktəbin 1-ci sinfinə daxil olan Akif, 2017-ci ildə bu təhsil ocağını uğurla başa vurur. 2017-2019-cu illerdə santexnika ustası kimi çalışıb. 4 aprel 2019-cu ildə həqiqi hərbi xidmətə yola düşən Akif 2020-ci ilin yanvar ayının 16-da itkin düşüb. Çox güman ki, o hərbi postu növ-

Zəng çatmayan telefon

bəti əsgər yoldaşına təhvil verəndən sonra avtomat və patronlarla (o, özü ilə xeyli əlavə patron da götürüb-müş) düşmənin üzərinə gedib. Və 2020-ci ilin fevral ayının 17-də bu iğid əsgərin nəşti tapılıb. Akif Abbasov Ağcabədi şəhərində, Şəhidlər

Xiyabanında torpağa tapşırılıb. Ana deyib yolunda canını feda etdiyi doğma torpaq onu əbədilik öz ağuşuna alıb.

... Bu günlərdə Akif Elşən oğlu Abbasovun doğulub, boya-başa çatdığı ata-baba evində onun şəxsi otağı muzey ki-mi istifadəyə verilib. Burada hər şey onun keçdiyi qısa və şərəflü ömür yolundan danışır. Muzeyin divarlarından birinə bakılı rəssam şəhidin bütün divarboyu şəklini çəkib. Buna təkcə şəkil demək olmaz. Rəssam Akifin sifet cizgilərini ol-duqca canlı və dəqiq çəkib. Tablodan Akifin əksi elə təbii baxır ki, sanki o, yanındadır. Heç bir yerə getməyib. Başqa bir divarda şəhidin Tebrizdə xalçaya toxunulmuş çox təbii surəti var. Əlini vurmasan onun şəhidin əksi hopmuş xalça olduğuna inana bilmirsən. Muzeydə Akifə məxsus bir çox əşya, hərbi geyim və şəxsi əşyalar var. Divarda eksponatlar-in ətrafi və tavandakı işıqlar Azərbaycan bayrağının rəngin-dədirlər. Şəhid Akifin hələ 3-cü sinifdə oxuyarkən, bir dəfə özündən asılı olmayaraq sınıf lövhəsinin yanına çıxır və tə-başırı böyük hərfli, qururla Azərbaycan yazdığını şəkli də eksponatlar arasındadır.

...Əşgerlikden qabaq Akif telefonunun zəngini səkkiz on ikiyə qoyub. (Bunu təkcə özü biliirdi, niyə məhz səkkiz on iki). Indi hər səhər bu vaxt saat çalır, hay-həşir qoparır, sahibini axtarır.

Anası Xanım Akifin müzeydəki telefonuna hər gün zəng edir, sms mesajları göndərir. Hər axşam qaranlıq düşəndə oğlunun telefonuna zəng edib bala, oğul qaranlıq düşdü, harda qaldın deye onu evlərinə çağırır. Ana hezin kədərlə, onun səsini birçə dəfə də olsa, eşitmək həvəsi ilə zəng edir. Akifin telefonuna isə zəng catmur.

... Muzeydə Akifin 11 aylıq olanda bələkdə çəkilmiş şəkli var. Və burada balaca Akif içi xəzif təbəssümle dolu bir gülüşlə sağ əlini qaldırıb, bizlərə işarə edir, sanki sağollaşır. Uzaq səfərə üz tutur Akif. Əbədi, gözə görünməz bir ayrılıq səfərinə. Hələ danışa bilməyən, dili söz tutmayan Akif sanki qabaqcadan, illər öncə həyatın gedişini başa düşür, şəhid olacağını anlamışdı. Odur ki, gülümseyərək bizi əl edir, elə bil salamat qalın deyir. Özü isə əl çatmayan, ün yetməyən, çıxlarına nəsib olmayan ali, uca bir zirvəyə üz tutur. Şəhədatin əlini bark-bark sıxaraq, şəhidlik zirvəsini fəth edir.

Sən elə bir zirvədəsən, elə bir zirvəsən ki, səni indi hər kəs görə bilmir, Akifim. Sənə nəsib olan zirvənin adı şəhidlik zirvəsidir, qardaşım. Ölümüşlüyün üzərində zəfər çalan, ucalan şəhidlik zirvəsi. Pak, təmizdən təmiz bir zirvə. Müqəddəs şəhidlik zirvəsi. Müqəddəsləri görmək isə hər adama qismət olmur.

Adil MİSİBİ İ

Xatirəyə çevrilmiş ömür

Mətbuatda çalışdığım illər ərzində haqqında yazı yazdığını hər bir insan mənim üçün doğmadı, əzizdi, ömrümün donmuş bir anı, bir parçasıdır. Haqqında söhbət aşacağım şəxs isə sözün əsil mənasında köklü, budaqlı, geniş gövdəli palıd ağacına bənzəyirdi. Tanrıının bəxş etdiyi ömrü şərəflə yaşamaq hamiya nəsib olmur. Çətin və keşməkeşli həyat yollarında qarşıya çıxan çətinliklərə si-nə gərib məqsədi, amalı uğrunda mübarizə aparmağı hər kəs bacarmır. Bu yol insandan dözüm, iradə, cəsarət tələb edir. Sadəlik ona san ki, Tanrı tərəfinən verilmiş pay idi.

Onun sadəliyini, nacibliyini, xeyirxahlığını onu yaxından tanıyanlar yaxşı bilirdilər. O, çox xeyirxah, sədaqətlə insan idi. Söyü qılınc kimi kəsərlə, amma ürəyi qızıl-gül ləçəyi kimi kövrək və zərif idi. Xeyallara dalmığı, planlar qurmayı çok sevir insan. O, daim arzularla, diləklərlə yaşayır. Onlar gerçəkləşəndə isə özünü daha bəxtəvər, daha güclü hiss edir. Amma arzuları reallaşdırmaq çətindir. Bu ancaq zəhmət-sevər, iradəli adamlara nəsib olur. Abduləli Həsənov məhz belə insanlardan idi. Adamların qəlbində yer tapmaq ulu tanrı tərefindən ona bəxş olunan ilahi bir məhəbbətdir. Abduləli Həsənovun hər əməli saf, yaşadığı "Ağ" bulağın suyu kimi şəffaf və duru idi. Onun həyat yolu xeyirxahlıq, kamillik, mənəvi yetkinlik zirvəsinə bənzəyirdi. Xalqına olan sevgisi əbədi, ülvü və müqəddəs idi. O, öz rahatlığını birinə gərəkli olmasında tapirdi. Bu da bu insannı böyükliyündə irəli gəldi. Ürəyi Azərbaycan sevgisi sevdasıyla dolu bu qeyri adı insan zəngin mənəviyyatı, saf əxlaqi, əqidəsi, kövrək ürəyi, böyük vətəndaşlığı ilə mənə əsrin əvvəllərinin ziyalalarını xatırladır.

Müqəddəs kitabımız

elmin dörd əsas sahəsi olan şəriəti, təriqəti, mərifəti və həqiqəti özündə birləşdirir. Abduləli Həsənovun keçidiyi həyat yolu, ictimai fəaliyyəti bu dörd ana prinsipin əsasında qurulmuşdu, onlara xidmət edirdi. Xüsusi həqiqət prinsipi onun ən çox əmal etdiyi tələblərdən idi. Ömür insannın yaşadığı illərlə yox, onun vətən, xalq namənə gördüyü işlər, nəcib və xeyirxah əməllərlə ölçülür. El, oba, vətən yoluñda ömrünü fəda edənlər heç vaxt unudulmur, yaddaşlarda, xatırələrdə əbədi iz qoyurlar. Belə adamların haqqı nəhaqqı verməməsi, düzgünlüyü və mənəvi təmizliyi daim uca tutmaları həmin insanların parlaq şəxsiyyəti barədə dolğun təsəvvür yaradır. Yalnız mübariz və prinsipial insanlar həyatda qarşıya qoyduqları məqsədlər uğrunda mübarizəyə hazır olur, bu yolda hər cür münaqışları dəf etməyi bacarırlar.

İnsan əbədi ömür sürmək üçün dünyaya gəlməyib. Hər birimiz bu dünyadan müvəqqəti sakınlıryık. Bununla belə insan öz əməlli, ləyaqəti ilə qoymuş yaxşı ad sanla həyatda olməzlək qazana bilər. Ulu Tanrı öz bəndəsini yaradarkən ona tale yollarında alın yazısını verir. Həyatın bütün yollarında həmin yazı zaman-zaman insanın həyat fəaliyyətində gözü qarşısında canlanır. Sonra insanın müdrikləşməsinə götürüb çıxarır. Müdrik insanlar həyatın bütün pillələrində insanların mənafeyini və maraqlarını öz şəxsi mənafelerindən üstün tutur, vicdanla xalqına, elinə, obasına xidmət edirlər Abduləli Həsənov kimi. O, san ki, bu dünyaya yaxşılıq etmək, insanlara, onların dərdlərinə, çətin günlərinə həmdən olmaq, onların qolundan tutub qaldırmaq, dərdləri onlara unutdurmaq üçün gəlməşdi. İnsan özündən sonra qoyub

getdiyi nə varsa Allahın ona bəxş etdiyi bir varlıqdır. Bu varlıq onları özündən sonra da yaşadır. Bu cür insanlar məhz öz fəaliyyəti, təmiz əqidəsi, tutduğu düz yolu nəticəsində yüksəlir və gələcək nəsillərə örnək olur.

Abduləli Həsənov mənalı bir ömür yaşamışdır. El obada nüfuz və hörmət qazanmışdı. Çalışdığı bütün sahələrdə həmişə xalqın, dövlətin mənafeyini üstün tutmuşdu. O, işlədiyi vəzifələrdə qanunu bir əlində, xalqı bir əlində tuturdu. Laçının işgalindən sonra Sumqayıt şəhər bir nömrəli xəstəxanasında həkim işləyən oğlu Əhmədəli Həsənovun vəsiti ilə burada məskunlaşdı. Bu illər ərzində Laçının necə de-

yərlər cənnət guşəsi olan, füsunkar mənzərosı və gözəlliyi ilə insani valeh edən "Ağ bulağ"da keçirdiyi gənclik illərini xatırlayır, kövrəlir, içində ağlayır. Yaxşı övlad valideynin baş ucalığıdır. Abduləli Həsənovun övladları bu illər ərzində onu korluq çəkməyə qoymur, müxtəlif yollarla ovundurmağa çalışalar da necə deyərlər, o işində çəkdiyini əkirdi.

O, da torpaqların işgalinə dözməyərək dünyasını dəyişdi. Yaxından tanıldıgım üçün deyə bilərəm ki, bu adamın şəxsiyyətində humanistlik, sədaqət, pak mənəviyyat, fedəkarlıq, təvəzükkarlıq, xalqı, xeyirxahlıq və s. bu kimi əsl kişiyyə məxsus ali mənəvi keyfiyyətlər, əsl insana layiq əxlaqi normalar vəhdət şəklinde öz əksini tapmışdı.

Deyirlər

həyat yaradılısla ölüm, beşiklə məzar arasında olan bir yoldur. Hər kəs bu yolu bir cür addımlayır, kimi elin, obanın, xalqın, vətənin yükünü öz çiyinlərində daşıyır, kimi də vətənə, xalqa yük olub yaşıyır. Abduləli Həsənov vətənin, xalqın, elinin, obasının yükünü çiyinlərində çəkənlərdən oldu. Jurnalıtlar kösfiyatçı-geoloqlar kimi daim axtarışda olurlar. Rast gəldikləri hər faktı döñə-döñə götür qoy edir, arayış axtarıvlar. Ancaq Abduləli Həsənovun haqqında bu portret yazını yazarən yuxarıda dediklərimə ehtiyac olmadı, çünki, onu hələ Laçında ikən, mətbuatda işlədiyim illərdən tamıydum.

Həyat qəribədir, çox sürətlə dəyişir, bizim özümüz kimi. Görkəmimizdən tətmiş daxili aləmimizdən. Dəyişməyən təkcə düşüncələr, münasibətlər və yaşantılardır. Ömrün tale yolları çox rəngarəngdir, acılı, şirinli, kədərli, sevincli analarla dolu olmuşdu.

Onun ömür kitabını vərəqlədikcə, keçidiyi həyat yolu gözlərimiz özündə canlanır. Gənclik illərindən başlayaraq kamillik zirvəsinə qədər keçidiyi tale yollarını görürük. Yollar çoxdur. Dəyirmana gedən yoldan tutmuş, qəbristanlığa gedən yola qədər. Hamısı da bir-birindən fərqli. İnam, əqidə, mənlik yolu var. İnsanları birləşdirən və ayıran yollar var.

Əsas odur ki, öz yolun olsun. Bu yolu tutub gedəsan. Yolunu azmayasan. Bir yolda var. Onun adı ömür yoldur. Bu yolda hər kəsin özünə məxsusdur. Ömür yolunu qatarə da bənzədirlər, karvana da. Nəyə bənzədirlər bənzətsinlər, ömür yolu sinqlardan, müxtəlif xarakterli insanlarla münasibətlərdən keçir. Adamlar var ki, onlar ömürlerini el yolunda şam kimi əridiblər, dostcanlı, ailəcanlı, xeyirxah və sadədirlər. Elə Abduləli Həsənov kimi. Nə üçün belələrinin əməlləri yazılıb gələcək nəsilərə çatdırılmasın? Onların həyatı, keçidləri yol özürləndən sonra gələnlər üçün bir məktəbdür. Haqqında söhbət açdıığımız adam hər seydan əvvəl sabir və təmkin yolcusu, sadəlik və xeyirxahlıq mücəssəməsi idi.

Ömür Tanrıının insanlara bəxş etdiyi paydır. Bu payın təmənnası xeyirxah əməllər, təbiət, cəmiyyətə verilən xoş töfələrdir. Xoş o kəsin halına ki, Tanrıının verdiyi əvəzsiz payın müqabilində borlu qalır, cəmiyyət qarşısında alnı açıq, üzü ağ olur.

Vaxtin dəyirmanında

ömrümüz bugda dənəsi kimi elə əriyir ki, onun sabahundan belə xəbər tutu bilmirik. Üzümüzü göy üzündəki buludlara tutub Tanrıının varlığına şükür edə-edə ömür karvanımızı bu gündən sabaha süruklayırık.

İllərin, ayların, günlərin zaman kəsiyində bizlərə nəyin qalacağının belə fərqi-nə varmur. Bir də gözümüzü açırıq ki, qərinələri adlayıb əsrin yarından çoxunu arxada qoymuşuq. Abduləli Həsənov da İlahinin verdiyi ömrü başa vurub, ötən illər ərzinə nələr qazanıb, nələr itirdiyini deməksə çətindir.

Elə insanlar var ki, olumu ilə ölümü bilinmir. Elə insanlar da var ki, unutmaq istəsən de mümkin olmur, əməlləri ilə yaşıyır. Haqqında danışdığımız insanın da həyat fəlsəfəsi təvəzükkarlıq, xalqa, insanlara təmənnəsiz xidmət etmək olmuşdur. O, həmişə etdiyi yaxşılığı unutmağa çalışırdı.

Zəhmətinin mükafatı isə xalqdan alıqı, çox sağlam olurdu. Müdriklərdən kimsə deyib: "Çox şeyi zor və sərvət gücünə qazanmaq olar. Amma hörməti yalnız öz əmələrlənə qazana bilərsən."

Gözəl insan, sədaqətlə dost, qeyrətli vətəndaş Abduləli Həsənov həm də xoşbəxt ata idi. Böyükər ərseyə getirdiyi övladları da Həsənovlar ailəsinin ənənəsini layiqinə davam elətdirirlər. Ataları kimi Azərbaycan xalqına, dövlətinə sədaqətlə xidmət edirlər. Ölüm insanın həyatında nə varsa hamisini silib atır. Qalan isə yaxşı ad-sən, xeyirxah əməllər olur. Həyatda elə insanlar var ki, onlar haqqında nə qədər deyilsə, yazılısa yenə azdır. Həyatlarını xalqa həsr etmiş bu insanlar həmişə xatırələrdə qalır, heç vaxt yaddan çıxmır, unudulmur.

Ömrümüzdən bir gün də keçdi. Bəzən dünənimizdən də həsrətini çəkmişik. Ötənləri xatırlayanda kövrəlmış, həmişə də qədim bir bayatının həzin zümrümsü ilə yuxulmuş ürəyimizi ovutmağa çalışmışıq.

Ötən günə gün çatmaz, Calasan günü-günə.

Ömrün dünənində təkcə acılı-şirinli xatırələr uyumur, insanın özü qalır, sözü qalır, qəncliyi qalır. Bəlkə də ona görə hamisə belə kövrəlmış. Əlbətət bu insan ömrünün təbii ahəngdarlığıdır. Məqsədim bu haqda danışmaq deyil. Bu yaxınlarda rayonumuzun tanınmış bir qrup ziyalisini ilə rayonun işgalindən əvvəl yaşamış kişilər haqqında söhbət edirdik. O, kişilərdən ki,

onların özü bütöv, sözü bütöv adamlar olublar.

Bu cür insanlar unudulmur,

xatırələrdə qalırlar. İnsan ömrünü bəzən axar suya bənzədirlər: gah səsl-iküylü dağ çayına, gah da sakit-sakit axan suya. Hər ikisinin öz gözəlliyi, öz məlahəti vardır. Lakin onların başlıca məziiyyəti insanlara xeyir verməsindədir. İnsan da belədir. Onun ən yaxşı keyfiyyətləri məhz beşəriyyət, yaşadığı cəmiyyət, öz doğma xalqına nə dərəcədə gərəkli olması ilə ölçülür. İnsanın mövqeyi nə qədər yüksək olsa da, o, adı insan olduğunu heç vaxt unutmamalıdır. Burada Həzrəti Əlinin bir kəlamı yada düşür. "Özüm də insan olduğum üçün heç kəsi özümdən kiçik görmək istəmirəm."

"Təmiz səma şıxəkdən qorxmaq deyir-lər." Abduləli Həsənovun şəxsiyyəti də, məqsədi də, niyyəti də sonsuz səmaya bənzəyirdi. Ona görə də dövrünün sübut olunmamış cəzalarının baş alıb getdiyi vaxtlarda da qəfil qopan tufanlar, çaxan şimşəklər bu qeyrət simvolu sayılın ki titrətmədi, sarsıtmadı, heç vaxt heç kimin qarşısında əyilmədi. O, ünsiyyət etdiyi insanları vəzifəsinə və lazımlığına görə deyil, öz təbiətinə, xasiyyətinə uyğun olaraq seçərdi. Təbiəlik və sadəlik onun xarakterinə məxsus keyfiyyətlər idi. Söyü-söhbəti həmsöhbətlərinin qəlbini bir rahatlıq, dincilik gətirirdi.

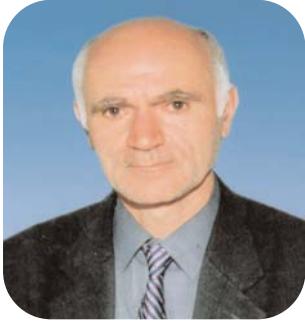
Hər bir insan

dünyaya gələn andan qismətinə düşən bir ömür payı yaşayır. Yaşanan ömür payının yaddaşlarda necə iz qoyması isə insanın özündən aslidir. Elə adamlar var ki, onun həyatda qoymuğu iz, açıldığı cığır, keçidiyi şərəflə ömür yolu gələcək nəsilər üçün bir örnək olur. İnsan daim xalqına, Vətənənə gərəkli olması barədə düşünməlidir. Hətta belə bir fikir də var. Düşünmə ki, Vətənənə nə verəcək, düşün ki, sən Vətənənə nə verməlisən? Bu sual qarşısında bəlkə də çoxları aciz qalır. Amma haqında söhbət gedən şəxs bu suala öz işi, xalqa, vətənənə sədaqətlə xidmət etməsi, əsil vətəndaşlığı ilə cavab verdi. O, elə insanlardan id ki, onun barəsində böğazdan yuxarı, üzəyari danışmaq, tərif naminə tərif söyləmək mümkün deyildi. Dostluqdan söhbət düşəndə deyirdi ki, dost sözünün çəkisi ağırdır. Ona görə hər adama dost deməzər. İnsan ömrünün mənəsi onun yaşı ilə deyil, müdrikliyi, cəsarəti və faydalı əməllər sahibi olması ilə ölçülür.

Adamlar cürbəcür olur. Eleləri var ki, çoxdan tanıyırsan, ancaq haqqında danışmağa çətinlik çəkirsən. Elə bil ətrafinı çən, duman alıb. Eləsi də var ki, bulaq suyu kimi şəffafdır, aydan arı, sudan duru. Abduləli Həsənov bu qəbil adamlardan idi. O, ümidi, inamı, əqidəli insanların arasında addımlayırdı. Xalqı, eli, obası, Vətəni, inamı, məsləki uğrunda hər cür fədakarlıqla gedə bilən insanlardan idi. İnsan oğlu özü üçün deyil, xalqı, eli, obası, yaşadığı cəmiyyət üçün çalışanda daha çox əlçatmaz olur. Vicdan tərəzisi insan üçün mayakdır, deyirlər. O, bu tərəzini daim təraz saxlaya bilerdi. Dünyada ən böyük fədakarlıq həqiqəti hər seydan üstün tutmağı bacarmaqdır. O, bunu bacardı.

O adam xoşbəxtidir ki, Dünyadan köçəndə onu xatırlayır və yad edirlər. Abduləli Həsənov məhz belə insanlardandır.

Vaqif Şükürov
Laçın şəhər sakini, birinci Qarabağ mühəribəsi veterani

**Sixəmməd
Seyidməmmədov,
ADPU-nun Quba filialının
"Təbiat fənləri və
onun tədrisi metodikası"
kafedrasının baş müəllimi**

Türk mənşəli sabir (savar) tayfasının adı ilə bağlı olan Şabran (Şabran) yaşayış məntəqəsi kimi 928-ci ildə məlumdur. 1930-cu ildə burada Dəvəçi adında rayon yaradılmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2010-cu il 13 aprel tarixli sərəncamı ilə evvelki tarixi adı qaytarılmış və Şabran adlandırılmışdır. Hazırda onun sahəsi 1088,2 kv.km, əhalisi 50 min nəfərdən çoxdur.

Şabran rayonunda qədim tarixə malik çoxlu abidələrlə yanaşı həm də müxtəlif dövrlərdə əmələ gelən göller də vardır. Bu yaxıda həmin göller haqqında məlumat verməklə məqsədimiz məktəblilərə, yerli əhaliyə onları yaxından tanıtmaqdır. Onlar yaşlıları doğma rayonuna, doğma ocaqlarına nə qədər yaxşı bələd olarsa bir o qədər də onların vətənə məhəbbəti artar, genclərdə milli iftixar hissi formalaşar.

Ağzıbirçala gölü. Xəzər dənizinin sahilində yerləşir. Sahəsi 154 hektara yaxındır. Ağzıbirçala gölünə üç çay - Şabrançay, Dəvəçiçay və Taxtakörpüçay tökülməsinə baxmayaq ondan yalnız Qaradəhnə adlı kiçik çay çıxaraq Xəzərə töküür. Güman ki, gölün bircə yerində axarı olduğuna görə onu "Ağzıbir" adlandırmışlar. Son zamanlar seviyyəsinin aşağı düşməsi ilə əlaqədar olaraq laqun mənşəli Ağzıbirçala gölünün suyu iki çalada toplanmışdır.

Göldən Xəzərə gedən səthi axar cənubdakı çökəklikdən olub, uzunluğu 4 km-ə çatan Qaradəhnəçaydır. Ağzıbirçala gölün şimal hissəsindəki çökək-

Şabran gölləri

lik nisbetən böyükdür. Sahilləri bir qədər girintili-çixintilidir. Şabran rayonundakı Sarvan kəndindən 3,5 km şərqdə yerləşən bu çalanın uzunluğu 1725 m, eni 775 m, sahil xəttinin uzunluğu isə 5750 mdir. Cənubdakı çökəkliyin uzunluğu 1750 m, eni 375, sahil xəttinin uzunluğu isə 4900 metrdir. Ağzıbirçala gölünün ümumi uzunluğu 11,2, maksimal eni 3,5 km, sahil xəttinin uzunluğu isə 37,5 km-ə qədərdir.

Ağnohur. Dəvəçiçayın sağ qolu Dəliçayın mənbə hissəsi sahəsində dəniz seviyyəsindən 1357 m yüksəklikdə yerləşir. Sürüşmə nəticəsində əmələ gəlmişdir. Oval formada olan bu gölün uzunluğu 100 m, eni 60 m, sahəsi isə 0,5 hektardır. Maksimal dərinliyi 3,5 metrdir. Noyabrin axılarından aprelin əvvələrinə kimi gölün səthi buzla örtülü olur. Gölün axarı yeraltıdır. Hidrokarbonatlı-natrium və kalsiumlu sular qrupuna daxildir.

Beşgöl (Pəncigöl). Beşgöl Dağquşçu kəndindən 3 km şimal-qərbdə, Gilgilçayın sağ sahilində yerləşir. Sahəsi 6 hektar, qədərdir. Burada bir-biri nə yaxın beş göl olduğuna görə bura "Pəncigöl" adı verilmişdir.

Qamışlıgöl. Dəvəçiçayın sağ qolu Dəliçayın mənbəyi yaxınlığında dəniz seviyyəsindən 1200 metr yüksəklikdə yerləşmişdir. Qamışlıgöl bir-biri ilə əlaqəsi olan üç göldən ibarətdir. Sürüşmə nəticəsində əmələ gəlmişdir. Suyunu etrafında olan sürüşmə sahəsində axan sulardan və qar sularından alır. Sahəsi 0,3 hektardır.

Qaragöl. Dəvəçiçayın sağ qolu Dəliçayın yuxarı hissəsində yerləşir. Mütləq hündürlüyü 1153 metrdir. Su səthinin yarından çoxu otla örtülmüşdür. Suyunu qar və çalasının dibindən çıxan yeraltı sularдан alır. Sahəsi 0,3 hektardır.

Qaragöl. Gilgilçayın hövzəsində okean seviyyəsindən 1408 metr hündürlükde, daha doğrusu

Şabran rayonundakı Qəribilikəndən 7 km cənub-şərqdə, Düberdən şimal-qərb yamacında yerləşir. Sahəsi 2,4 hektara qədərdir. Hövzəsinin sahəsi 129 hektardır. Maksimal derinliyi yayda 3 m olur. Göldən Qızılıçaya, oradan da Gilgilçaya səthi axar vardır. Noyabrin axılarından aprelin əvvələrinə kimi gölün səthi buzla örtülü. Əsasən qar və yağış sularından qidalanır.

Qaragölün suyu hidrokarbonatlı-kalsiumlu sular qrupuna daxildir.

Qaranohur. Dəvəçiçayın sağ qolu Dəliçayın mənbə hissəsində dəniz seviyyəsindən 1357 m yüksəklikdə yerləşir. Sahəsi 1,3 hektar, uzunluğu 160 m, maksimal eni 115 metrdir. Gölün çalası iki çökəklikdən ibarətdir. Qərbədəki çökəkliyin dərinliyi 7,6 m, şərqdəkinin dərinliyi 8,6 metrdir. Qar və çalasının dibindən çıxan bulaq suları ilə qidalanır. Sürüşmə nəticəsində yaranır. Suyu hidrokarbonat, natrium və kalsiumlu sular qrupuna daxildir.

Qaranohur. Gilgilçayın sağ qolunun mənbəyində dəniz seviyyəsindən 1250 m yüksəklikdə yerləşir. İki çaladan ibarət olan bu gölün səthinin yarısına qədəri bitkilərlə örtülmüşdür. Sahəsi 1 hektara qədərdir. Qar, yağış və bulaq suları ilə qidalanır.

Ənbilgöl. Şabrançayın mənbə hissəsində dəniz seviyyəsindən 921 metr yüksəklikdə yerləşmişdir. Oval formadadır. Sahəsi 0,8 hektar, uzunluğu 150 m, maksimal eni 100 metrdir. Suyunu etrafında olan sürüşmə sahəsində axan sulardan və qar sularından alır. Sahəsi 0,3 hektardır.

Gülahgöl. Gilgilçayın sol sahilində olan Gilahkəndin cənub-şərq hissəsində yerləşir. Mütləq hündürlüyü 986 metrdir. Sahəsi 1,2 ha, uzunluğu 110 m, maksimal eni 80 metrdir. Suyunu qar və bulaq sularından alır. Göldən Gilgilçaya səthi axar vardır. Rəhimli hovuzu,

1958-ci ildə Rəhimli kəndinin kolxozçuları tərəfindən yaradılmışdır. Hovuz su Şabrançaydan çəkilmiş sünə kanal vasitesi ilə getirilir. Həcmi 150 min kub. metrdir.

Sarinohur. Gilgilçayın sağ sətoplayıcı hövzəsinin mənbə hissəsində dəniz seviyyəsindən 1473 metr yüksəklikdə yerləşir. Görünüşü uzunsovudur. Sahəsi 1,8 hektara qədərdir. Uzunluğu 250 m, maksimal eni 80 metrdir. Əsas suyunu qar və yağış sularından alır. Noyabrin axılarından aprelin əvvələrinə kimi gölün səthi buzla örtülü. Əsasən qar və yağış sularından qidalanır.

Bütün bu göllərin böyük turizm və təsərrüfat əhəmiyyəti vardır. Belə ki, Ağzıbirçala gölü keçmişdə indiyə qədər su quşlarının ovlanması cəhdən Respublikamızın ən zəngin sahələrindən biri olmuşdur. Göldə ov əhəmiyyətli yüksəkli balıqlar da vardır.

Göldəki bataqlığın üzərini örtən six qamış və sair bitkilər kağız sənayesində işlədilmək üçün zəngin xammal mənbəyidir. Ağnohur, Ənbilgöl, Rəhimli hovuzu, Qamışlıgöl, Beşgöl, Gülahgöl, Sarinohur və s. göllərin, o cümlədən Qaragölərin və Qaranohur-gölərin suyundan yaylaqlarda otarılan mal-qaranın, qoyun-quzunun sulanmasına istifadə edilir. Rəhimli hovuzu, Beşgöl, Gülahgöl həmçinin ətraflarında olan əkin sahələrinin suvarılması, su quşlarının yetişdirilməsində böyük əhəmiyyətə malikdir.

Qaranohur gölündə də su quşlarının saxlanılması üçün hər cür şərait vardır. Odur ki, bu göllərə qayıçı ilə yanaşılmalı, mühafizə edilib saxlanılmalıdır. Su tutumunun artırılması üçün müvafiq tədbirlər görülməlidir.

**Novruz Kərimov
ADPU Quba filialının
baş müəllimi, tarixçi.**

QƏDİM TARİXİ OLAN KƏND

Rayon mərkəzindən 24 kilometr aralıda, Qusar-Zindanmuruq yolunun kənarında, Qusar çayının sağ sahilində qədim tarixi olan bir kənd vardır. Başlıq qarlı Şahdagın ətəyində qərar tutan Əniq kəndi strateji cəhətdən çox əhəmiyyətli bir sahədə yerləşir. Təsadüfi deyildir ki, burada orta əsrlərdə qalanın istehkamları tikilən zaman təbii müdafiə imkanlarından bacarıqla istifadə edilmişdir. Qala divarlarının qalıqları inди ki kəndin içərisindədir və məscidlər məhəlləsində yerləşir. Kəndin yerləşdiyi ərazi şərqdən, qərb və şimaldan Qusar çayı və onun qolları ilə əhatə olunmuş yarımadani xatırladır.

Qalanın tikilmə tarixi dəqiqləşdirilməmişdir. Onu IX-XIV əsrlərə aid etmək olar. Həmin tarixi müəyyənləşdirmək üçün onun yerləşdiyi sahədən tanılmış IX-XIV əsrlərə aid şirli gil qabların qırıqlarını əsas götürmək lazımdır. Qala IX-XIV əsrlərdə yaşayışın olmasına heç bir şübhə yoxdur. Bizə qədər onun divarlarının içi salamat qalmışdır. Divarlar mühafizə olunmuş, hündürlüyü ən yüksək yerdə 9.3 metr, ən alçaq yerdə isə 5.8 metrdir. Eni əsas hissədə 1.9-2 metr, qapı olan yerdə isə 5.8 metrdir. Divarlar gil qarışq əhəng məhlulu ilə bərkidilmiş, çay daşlarından tikilmişdir.

Əniq qalası haqqında müxtəlif əfsanələr vardır. Deylənə görə, qala Enix adlı bir hökmərin göstərişi ilə tikdirilib. Ara mühəribələrinin nəticəsində bu qala dağıldılmış və əhalisi məhv edilmişdir. Sonradan qonşu kəndlərdən bura əhali köçərək inди ki kəndin əsasını qoymuşdur.

Qalanın əsas qapısı şimala, hal-hazırda kəndin qəbiristanlığı olan sahəyə açılır. Çox güman ki, burada qala ilə eyni dövrə aid olan qəbirlər də vardır. Bunu sübut etmək üçün arxeoloji qazıntılar aparılmalıdır.

Hal-hazırda istifadədə olan qəbiristanlıqda XIX əsrin memarlıq abidəsi olan Molla Abdullah və onun oğlunun türbələri vardır. Bu abidələr bir daha bizlə kəndin tarixini öyrənməyə çağırır. "Molla Abdullah" türbəsi eyni ölçüyə malik olmayan daşlardan tikilmişdir və tikiñidə əhəng məhlulundan istifadə olunmuşdur. Türbənin içərisində olan baş daşı üzərindəki epigrafika yaxşı qorunub saxlanılmışdır. Həmin epigrafik yazıya əsasən türbənin adı və mərhumun vəfat etdiyi tarix, yəni hicri tarixi ilə 1305-ci, miladi tarixi ilə 1888-ci ili müyyən etmək mümkün olmuşdur. Türbənin hündürlüyü 3,18 metr, eni isə 2,7 metrdir.

Digər türbənin epigrafikası da tam saxlanılmışdır. Yalnız bu türbənin "Molla Abdullah" oğlunun olduğunu oxumaq mümkün olmuşdur. Yazilar ərab əlifbası ilə yazılılmışdır.

Qala divarlarından bir qədər aralıda XX əsrin əvvəlində tikilmiş memarlıq abidəsi olan məscid diqqətəmizi cəlb etdi. Bu məscid Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən bərpa edilmiş və əvvəlki vəziyyətinə qaytarılmışdır. Binanın çöl divarlarında abidənin tikilmə tarixini müyyən edən epigrafika vardır. Bu epigrafik yazıya əsasən məscid dörd ilə tikilib, yəni 1909-1913-cü illərdə.

Bütün yuxarıda göstərilənlərə bərabər qeyd etmək istərdim ki, qədim tarixi olan bu kəndin keçmişini öyrənmək bizim borcumuzdur. Bəlkə də, bu ərazilən elə bir tapıntı aşkar edildi ki, IX əsrən də əvvəlki tarixə mənşəb oldu. Son söz arxeoloq-alımlarındır.

Daha üç qazinin əməliyyat və müalicə xərcləri "YAŞAT" Fondu tərəfindən qarşılıqlı

"YAŞAT" Fondu yaralanan şəxslərin müalicə xərclərinin qarşılıqlı üzrə işləri davam etdirir. "YAŞAT" Fondundan Adalet.az-a verilən məlumatə görə, Qazılərimiz İlqar Canməmmədovun, Novruz Novruzon və Osman Əliyevin əməliyyat və müalicə xərcləri Fondu tərəfindən qarşılıqlı. Xatırladaq ki, "YAŞAT" Fondu müraciət etmək və Fondu fəaliyyəti ilə tanış olmaq üçün yashat.gov.az portalı istifadədir.

Fondun hesabatlılığı ilə tanış olmaq üçün keçid: <https://yashat.gov.az/report/tableau>

Həmçinin Fondu 8110 "Çağrı" Mərkəzi fəaliyyət göstərir.

Valideynləri narkotik aludəcisi olan azyaşlı siğınacağa yerləşdirildi

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi valideynləri narkotik aludəcisi olan azyaşlı ilə bağlı vəziyyəti nəzarətə götürüb.

Komitədən Adalet.az-a verilən xəbər görə, ötən gün si-

artıq müayinə olunub. Qeyd edək ki, azyaşının valideynləri narkotik vasite aludəcisi və uşaq daim nəzarətsiz qaldığından anası tərəfindən dilənməyə məcbur edilib.

Narkotik aludəcisi olan valideynləri isə müayinə olunur. Narkoloji Dispansera göndərilir.

Məsələ Aile, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin nəzarətindədir.

Zakir Bağır

Vətən mənə oğul desə...

... Ən ağır döyüş Qubadlıda oldu Oktyabrın 20-sində 2020-ci ildə Bala Soltanlı kəndində təpənin o yanında ermənilər bu tərəfdə isə bizimkilər idi. Azərbaycan prezidenti Ali baş komandan cənab İlham Əliyevin xüsusi tapşırığı vardı Qubadlı təcili xilas olunmalıdır.

...Qubadlının mərkəzində ermənilərin hərbi hissəsi vardi. Ermənilər təslim olmaq istəmirdilər. Pulemyotlarla ordumuza atəş açırdılar. Əskər və zabitlərimiz qəti hücumu keçdilər. Manqa komandiri Lənkəranlı Samid Allahverdiyev, könülü Soltan Əhmədov, əskər İlqar Ağayev yaralandılar.

...Lənkəran rayonunun Şilavar kəndindən olan komandır Elçin Nəcəfəliyev cəsurluqla vuruşduğuna görə prezidentin Fərmanı ilə mayor hərbi rütbəsi aldı. Bu döyüşdə Vüsalda igidlilik göstərdi.

...Vüsal Vüqar oğlu Əhmədzadə 1999-cu ilin 6 noyabrında Lənkəran şəhərində anadan olub. Lənkəran şəhərindəki xarici dillər təmayüllü gimnaziyanı bitirib, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetini maliyyə ixtisası üzrə bitirib. 2020-ci il hərbi xidmətə gedib N saylı hərbi hissədə xidmət edib. Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyevin Fərmanı ilə 4 oktyabr 2020-ci ildə Cəbrayıl uğrunda vuruşduğuna görə 25 oktyabr 2020-ci ildə Cəbrayılın azad olunması, Qubadlının azad olunması, Laçının azad olunmasında igidlilik göstərdiyinə görə ve müharibə iştirakçısı medalları ilə təltif olunmuşdur.

...30.06.2021-ci ildə hərbi hissənin komandırı polkovnik-leytenant Elnar Əliyev tərəfindən təşəkkür məktubu, qərargah bölməsinin komandırı baş leytenant Bəhrəm Həsənov tərəfindən Xidmət Xasiyyətnaməsi təqdim olunub.

...Cəbrayılda döyüş ağır keçdi müharibədə çoxlu əskər və zabitlərimiz şəhid oldular. Dağlaraya ayaqla qalxan əskərlərimiz Erməni hissələrinə ələ keçirdilər. Çoxlu Erməni əskər və zabit əsir alındı.

...Vüsal Əhmədzadə dedi, Nicat Əhmədov, Mirxəyal Kərimzadə, Samir Allahverdiyev, Səxavət Abbasov şəhid oldular allah onların ruhun şad eləsin qəbrəri nurla dolsun.

...Vüsalın atası Vüqar, anası Məlahət ziyalıdlılar, Bacısı Jalə Əhmədzadə bu il xarici dillər Universitetinə sənəd verib, ailə Vüsal Əhmədzadə ilə fəxr edir.

...Qazi Vüsal Vüqar oğlu Əhmədzadə xalq şairi Məmməd Arazın bu şerini xatırlatdı.

Vətən mənə oğul desə nə dərdim
Mamır olub qayasında bitərdim
Bu torpaqsız harda nə vaxt nə dərdim
Xəzanımdır, xəzanımdır, xəzanım.

Vaqif Qarayev: Dünya sürətlə dəyişir, biz yox!

Bizim məmləkətdə eyni
peşə sahibləri bir birinin ki-
tabını oxumur....həkim hə-
kim yoldaşını, jurnalist jurna-
listi, müğənni digər həm-
karını və s. bəyənmir....rə-
qabət filan deyil....sadəcə,
hər kəs özünü ənnnnnnn bi-
rinci hesab edir....ortada da
inkışaf adında heç nə yox-
dur!

Siyasətçilər də elədi....30 ildi eyni insanlar(qurum-
lar) bir ilə düşməncilik edir....qan düşmənciliyi...
Dünya sürətlə dəyişir, biz yox!

İFTİXAR
Sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru,
Əməkdar mədəniyyət işçisi

"ZÜMRÜD QUŞU" FƏLSƏFƏSİ

Ədəbiyyat həyatın bədii məcməsidir!.. Deyərkən, önce həyat həqiqətlərinə, daha sonra ədəbiyyatda cərəyan edən proseslərə və ədəbi mühitdə baş verən hadisələrə, eləcə də, həyatda rastlaşdırılmış situasiyalara mütləq nəzər salmalı olursan. Bir də görürsən ki, ədəbiyyat həyat hadisələrinin təkcə bədii məcməsi deyil, həm də rənglərlə boyadılmış təcəssümüdür. Sadəcə "rəngkarlar" fərqlidir.

Yəni, bəzən hadisələrin əsas gerçəkliliyi qalır bir tərəfdə, yazıçı təxəyyülünün nəqli səni istədiyi səmtə elə aparır və elə inandırır ki, düşünürsən, həqiqət elə budur.

Həyat hadisələri isə öz həqiqətləri ilə tarixin sehifələrinə həkk olunur. Bunu isə tarixçilər olduğu kimi görür və olduğu kimi de tarixləşdirirlər.

Oxuduğumuz bütün tarixi əsərlərdə tarixiliklə yanaşı bədii təxəyyülün uydurulması da öz yerini tutur və uydurulması elə rənglənir ki, az qala tarixi gerçəkliliyə deyil, uydurulmalarla üstünlük verirsən, çünkü uydurma yalandır və yalan da çox şirin olur - gerçəyin çox acı olduğu kimi.

Bəzən düşünürsən ki, hadisələr olduğu kimi qələmə alın-sayıdı nə baş verərdi? Dərhal da qəbul edirsən ki, axı həqiqət acı olur. Acını isə heç kəs istəmir. Odur ki, şirin yalanlarla başımızın tumarlanması hər birimizə xoş təsir göstərir və uydurulmala-ra daha çox inanmaq istəyirik və inanırıq. Ancaq mənim həm riyaziyyat, həm də həyat müəllimim, mükəmməl riyaziyyatçı olması ilə yanaşı, bütün elmlərə akademik səviyyədə vaqif olan mərhum Əmim İsa müəllim həzaman tövsiyyə edərdi ki, "ağladan yanında otur, güldürən yandan oturma!". Qulaqlarında sırga etdiyim bu hikmətlə böyüdüm.

Bu gün də o meyyar mənim üçün dəyişməzdır. Həm də, da-ha çox həyat dərsi almaq üçün həmişə özündən yaşılırlarla yoldaşlıq, dostluq etdim. Onlardan öyrənir, onlara saygı ilə yanaşdım.

Üzümə güləndən uzaq olur, məni tənbəh edənlərdən el çəkmirdim. Bəzən bunu anlamayan tay-tuşlarım məni qınayırdılar ki, niyə sənə əziyyət verənин yandan el çəkmirsən, sənə xoş sözələr deyənlərdən, sənə daim təriflər yağıdırınlardan uzaqlaşırsan? İsa əmimin tövsiyyələrinə onlara təlqin edirdim. Lakin yenə də köhnə hamam, köhnə tas olurdu, yəni hərə öz yoluna davam edirdi. Bu fəlsəfə ilə yol getdikcə yolum həmişə daşdan-kəsəkdən, sildirrim qayalardan

keçdi. Ən ağır muhit məni öz ağuşundan bir an belə buraxmadı. Düzünü deyim ki, heç mən özüm də həmin mühitdən əl çəkmədim və həmin mühitin içində yeriməyi, yixılmağı-durmağı, əzilməyi-əzməyi öyrəndim. Mübarizə əzmimi möhkəm-ləndirdim və ruhdan düşməmək məntiqimi gücləndirdim. Amma bir gün müşahidə etdim ki, nədənsə, həmişə quyuya birinci məni sallayırlar və quyunun dibinə çatar-çatmaz da kəndirimi kəsirlər.

Qaranlıq dünyada əjdahalarla vuruşurram; divlərlə döyüşürəm; ilanlarla, qurbağalarla çarpışram; ağ qoçun üstünə atlınram, ağ qoş məni qara qoçun üstünə tullayırm; zillət içinde zülmətə düşürəm və sair, lakin həmişə sonda bir zümrüd quşu məni işqli dünyaya çıxarırm. Onu da canımın eti ilə yemləmək məcburiyyətində qalıram... Büttün belalardan xilas olduğumu zənn edirəm...

Lakin yenə də quyuya düşmək lazım gələndə birincilik qisməti məni tapır. Yenə də kəndirimi kəsirlər, çarpışmalar, vuruşmalar bir də təkrarlanır, sonda zümrüd quşu, işqli dünya... Yenidən yenə də hər şey təzəden başlayır. Quyu, kəsilən kədir və sair, və ilaxır.

Bir də baxdım ki, qum saatı 61 il dövr edib. Çönüb arxaya boylandım, arxada yalnız qaranlıq quyu, quyudaki mübarizələrim, zümrüd quşu, sonda işqli dünya!..

Hələ ki, işqli dünyadayam, qüşünürəm ki, əcəba, nə üçün və necə olur ki, məni hər dəfə "kəndirkəsmə fəlsəfəsi"nin məhvərinə sala bilirlər?.. sərr nədədir ki, hər yalvaranın-yaxaranın, hər and içənin-aman edənin, hər məzlumam, maduram, yazığam, imkansızam, yetiməm, kimsəsizəm, sahibsizəm deyənин yalanlarına tez aldanıb özümü quyuların dibinə sallatdırıram?! Sonra da Məlikməmməd kimi zillət çəkməli oluram. Bir-dən dərk etdim ki, axı mən "Məlikməmməd" nağlı ilə böyükən millətin övladıym... Bizim qəhrəmanlarımızın, fədailərimizin kəndirlərini həmişə öz doğmaları kəsiblər...

Bir də o yadına düşdü ki, gəncliyimdə Akademik Milli Dram Teatrının səhnəsində Məlikməmməd rolunu oynamışdım...

Demək ki, taleyimdə Məlikməmməd qisməti varmış!.. Baxın, bəzən deyirlər ki, yuxular düz çıxır, yuxuların hər biri hansısa hadisənin ekvivalentidir. Necə ki, ad fəlsəfəsinin həqiqətləri gerçək olduğu kimi, talenin səhifələrində yer tutan amillər də gerçəyin təmsilidir...

Odur ki, mən Məlikməmməd qismətinə doğuşdan məhkumamış.. bu mənim alın yazımış!..

Demək ki, ədəbiyyat həyatın bədii məcməsi olmaqla yanaşı, doğrudan -doğruya həm də, həyatın rənglərlə boyadılmış təcəssümüdür. Əlbəttə ki, bunu başqa prizmədən görə bilənlər də mövcuddurlar. Çünkü hər kəsin bir baxış bucağı, bir nəzər nöqtəsi var. Kim hansı bucaqdan, hansı nöqtədən hadisələrə nəzər yetirir və ya baxırsa və hadisələr də həmin istiqamətdə hansı rəndə nəzərə çarpırsa, məhz o baxış nöqtəsinin əks etdiridiyi kimi və həmin rəngdə də görür.

Ədəbi mühitdə bəzən elə çəlpəşik işlərə rast gəlirsən ki, mat qalırsan. Bəzən ağ qoçla qara qoç arasında çarpışmalar olursan, kimin yalan istehsal etdiyi, kimin həqiqəti inşa etdiyini ayırd edə bilmirsən. Bir də baxırsan ki, elə bir cızmaqaranı elə bir nəhəng ədəbiyyatşunas, Məlikməmmədin qardaşlarının məntiqi ilə elə şəkildə tərif edir ki, sən öz baxış bucağına şübhə ilə yanaşırsan.

Bəzən də tərsinə, elə bir dəyərli ədəbi nümunənin kəndirini elə ustailıqla kəsirlər ki, yenə də öz nəzər nöqtəni şübhə altına almaq təhlükəsi ilə üz-üzə qalırsan.

Lakin "kəndirkəsmə" fəlsəfəsi ilə qidalananlar unutmamalıdır ki, Allahın "Zümrüd quşu" fəlsəfəsi də vardır! Zümrüd quşu özünü yetirdikdən sonra bütün kəsilmiş kəndirlər öz mahiyətini itirir, aydınlıqlar görünür, o yazanların yazıları Məlikməmmədin qardaşlarının, Məlikməmmədin önündə boyunları qıldan nazik qaldıqları kimi vəziyyətə düşürlər. Ələnən ələnir və xəlbirdən keçir.

Tarix də, amansızcasına, boynu qıldan naziklərin boynuna elə bir ip salır ki, həmin boyunlar iplərdən asılı rəsmlər tipində, dəhşətli bir tablo kimi tarixin yaddaşında daim acı xatırələrə çevrilirler. Sənətin qiymətini isə zaman özü verir...

Odur ki, ədəbiyyata həyatın bədii məcməsi kimi baxarkən, yazıçının, həyat həqiqətlərini nə qədər dolğun və zəngin çalarlarla təsvir etdiyinə, onun əsərinin bədii keyfiyyətinə elə diqqət yetirmək lazımdır ki, sonra vicdanın və tarixin hökmü qarşısında, Məlikməmmədin qardaşları kimi boynun qıldan incə qalmayasan.

Ümumiyyətlə, vicdanlı olmaq elə bir keyfiyyətdir ki, bunu yalnız Allahı olmaqla müqayisələndirmək mümkündür. Axı Məlikməmmədin də Allahi var!

Allahlı olun, ey Allahsızlar!

Xalqın maariflənməsində, tərəqqisində misil-siz xidmətləri olan gör-kəmli ziyahıların müstəsna xid-mətləri olmuşdur. Millətin qay-ğları və azadlığı üçün çalışan, onu azad gələcəyə qovuşturma-ğı can atan bu ziyalilar əzab və əziyyətlərlə qarşılaşalar da öz əqidə və məsləkləri uğrunda mü-barizə apararaq tarixdə özlərinə əbədi iz qoymuşlar. Milli özünü-dərkən ədəbi prosesdəki rolunu çəgdaş elmi-nəzəri prinsiplərə əsaslanan meyarlarla yeni təfəkkür işığında araşdırmağa cəlb etmək aktual problemlərdən birlidir.

Görkəmli ədəbiyyatşunas alim,

filologiya elmləri doktoru, Əməkdar elm xadimi, professor Timuçin Əfəndiyevin yeni kitabında ("Milli özünüdərkən ədəbi kontekstdə" Bakı, Azərnəşr, 2021) ədəbi-ictimai fikrimizin müəyyən bir mərhələsində xalqın formallaşması prosesində milli özünüdərkən inkişaf yolu, prosesləri, milli şür və milli ideya məsələlərindəki rolu araşdırılır. Monoqrafiyada M.F.Axundzadə, C.Əfqani, H.Zərdabi, N.Vəzirov, M.Şahtaxtılı, N.Nərimanov, C.Məmmədquluzadə, Ə.Hüseynzadə, Ə.Ağaoğlu, M.Hadi, A.Səhhət, A.Şaiq, M.Ə.Rəsulzadə, Ü.Hacıbəyli kimi fikir adamlarının əsərlərinə və düşüncələrinə milli özünüdərkən kontekstində yanaşılır. Ümuməbəşəri dəyərlər sisteminde milli-mənəvi özünüdərkən ölçüyəgəlməz rolunu xüsusi qeyd eden müəllif bu prosesin ədəbi düşüncədə de öz əksini tapdığını sərgileyir. Başlangıcını ta qədimdən götürən bu proses XIX əsrin əvvəllerində intensiv xarakter almış və milli özünüdərkən ədəbi düşüncədə yeni mərhələsi başlanmışdır. Xüsusiəti bu proses Azərbaycan maarifçilərinin fəaliyyətində və əsərlərində əğlə söykənərək maarifçilik istiqamətinə yön almışdır. Maarifçilərdən A.Bakıxanov, M.Ş.Vazeh, İ.Qutqaşlı bilik, elm və mədəniyyətin yayılmasının maarifçilik işində milli özünüdərkən təhsil və məktəbdən keçidiyi ilk dərk edənlərdən olmuşdur. Onları düşündürən xalqın taleyi, onun mənəvi yüksəlişi, milli şüru və milli yaddaşı idi. Onların nəzərində milli özünüdərkən həm de milli "mən" i mənimseməklə bağlıdır. Milli özünüdərkən millətin əsas göstəriciləri sırasındadır. Özünüdərkən mədəniyyətə ilgili millət üçün yüksək ənənəvi daşıyan əlamətlərdən biridir. Təqdirəlayiqdir ki, professor Timuçin Əfəndiyevin monoqrafiyasında zəngin və geniş bir dövrün -XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəllerində milli özünüdərkən problemi mən-tiqli şəkildə öz əksini təpib.

Dörd fəsildən ibarət olan monoqrafiyanın ön sözündə müəllif əsəri yazılmışın əsas məqsədini açıqlayır: "Azərbaycanda milli özünüdərkən prosesinin baş verməsində ədəbi-ədəbi düşüncənin ölçüyəgəlməz rolü olmuşdur. Milli ideya və milli müstəqilliyə gedən yol əvvəlcə milli şürurun oyanması, formallaşması sayəsində baş vermişdir. Milli özünüdərkən xalq düşüncəsində və siyasi-ictimai həyatında uzun bir yol keçərək özünün milli dövlətinin yaratmasının və ideologiyasının formallaşmasının şahidi olur. Monoqrafiyanı yazımaqda əsas məqsəd milli özünüdərkən xalqın düşüncəsində, həyatında, təfəkküründə oynadığı rolu

nəzərdən keçirmək, özünüdərkən bədii düşüncədəki təzahür komponentlərini araşdırmaqdır". Müəllif görə milli özünüdərkək xalqın bir millət olaraq formallaşmasının ən mühüm aspektlərindən biri kimi çıxış edir.

Monoqrafiyanın

birinci fəsli "XIX əsrin ikinci yarısında ədəbi, ictimai proseslər özünütanimanın ilk mərhələsi kimi" adlanır. Səkkiz bölmə əhatələyən bu fəsilde özünütanimanın mənbə və qaynaqları, M.F.Axundzadə yaradıcılığında milli intibah ideyaları, milli teatrın yaranmasında özünüdərkən problemləri, milli mətbuatda və "Kaspı" qəzetində özünüdərkən məsələləri, H.Zərdabının milli oyanma prosesində rolu və ideya məsələsi araşdırılır. M.F.Axundzadə komediyalarını xalqın milli ictimai şürurunun formallaşmasını praktik şəkildə həyata keçirən ilk bədii mətn nümunələri kimi qiymətləndirir və bədii düşüncədə xalqın özünüdərkət etməsi prosesini onun komediyalarının

rində milli özünüdərkə" adlanır. Bu fəsil də özlüyündə yeddi bölmü əhatələyir. "Ədəbi ictimai prosesdə özünüdərkə; ümmətçilikdən millətçiliyə" bölməndə N.Nərimanovun "Bəhadir və Sona", Zeynalabidin Marağayının "İbrahim bəyin səyahətnaməsi" romanlarının təhlilinə geniş yer verilir. Qeyd edilir ki, N.Nərimanov millət sözünü qəhrəmanın aydın programına çevirən ilk yazıçılarımızdan biridir. Bu fəsilde qeyd edilir ki, özünüdərkətənin

TİMUCİN ƏFENDİYEV

MİLLİ ÖZÜNÜDƏRKƏN ƏDƏBİ KONTEKSTDƏ

Milli özünüdərkən ədəbi kontekstdə

start götürməsi ilə sərgiləyir. M.F.Axundzadə dramaturgiyasında xalq özünü görür, özünü tanır və özünü gülürdü. Bu əsərlərdə milli oyanış, milli özünüdərkək və milli mənəvi şüurunun inkişafına xüsusi yer verilirdi. M.F.Axundzadə şahzadə Celaləddin Mirzəyə məktublarının birində öz komediyalarını nəzərdə tutaraq yazarırdı: "Bu əsərləri yazmaqdə məqsədim öz xalqımı Avropada məlum olan dram və teatr sənəti ilə tanış etmək idi, bəlkə, mənim başqa həmvətənlərim də son dərəcə faydalı olan bu gözəl sənətin şərtləri və tələbatı ilə tanış olub, bu cür əsərlər yazmağa başlasınlar". M.F.Axundzadənin əlifba dəyişdirmək ideyasına böyük önəm verən müəllif əlifba dəyişimini Sərq xalqlarının çəgdaş sivilizasiya ilə ayaqlaşması, xalqın tərəqqi etməsi istəyi ilə bağlayır.

Teatri milli-mənəvi dəyərlər

Konstekstində insanların özünüdərkən prosesinin ən güclü təsir edə biləcək vasitələrdən biri hesab edən müəllif həm də onu milli "mən" i formalasdırın ən mühüm faktorlardan sayır. Müəllif qeyd edir ki, teatr yalnız cəmiyyəti yeni ideyalar və ideallarla təmin etmir, həm də xalqın milli etnogenetini, etnoqrafik xüsusiyyətlərini müxtəlif boyalarla təqdim edir, dünayagörüşünü formalasdırır. T.Əfəndiyev çəsidi qaynaqlara istinadən vurgulayır ki, milli "mən" şüurunun formallaşması həm də milli mətbuatın yaranmasından və inkişaf xəttindən keçir. H.Zərdabının millətin mədəni səviyyəsinin artması üçün məktəblərin açılmasına, təhsil alınmasına vacib faktorlardan biri hesab edirdi. O, "Əkinçi" qəzeti ilə dövrün yeniliklərinə xalqın şüuruna yeritməyə çalışırdı, çünki inkişafı, tərəqqini yenilikdə görürdü. Bu fəsildə xalqın milli özünüdərkəndə M.Şahtaxtılının və "Kaspı" qəzeti rolü da elmi araşdırmağa cəlb edilir.

Monoqrafiyanın ikinci fəsli "XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəllə-

masından xəbər verirdi. Nə qədər qəribə də olsa, cəmi bir illik fəaliyyəti bir əsrdən sonra da onun qoyduğu yol, yaratdığı ədəbi-estetik təsir haqqında danışmağa imkan verir".

Monografiyanın sonuncu-dördüncü fəsli "Cümhuriyyət dövrü Azərbaycan ədəbiyyatı milli özünüdərkən yeni mərhələsi kimi" adlanır. Bu fəsil də özlüyündə yeddi bölmə əhatələyir. Müəllif qeyd edir ki, XX əsrin əvvəllərində həm türk adı, həm də türkçülük ideyası Azərbaycan ədəbi, ictimai-siyasi mühitinə daxil olur. Ə.Hüseynzadənin "Türklər kimdir və kimlər dən ibarətdir" məqaləsinin milli özünüdərkən formallaşması istiqamətində Azərbaycan ədəbi, elmi, ictimai-siyasi mühitinə böyük təsir kimi dəyərləndirir.

Poeziyada türk adı və onun milli özünüdərkə M.Hadi, A.Şaiq, A.Səhhət, Ə.Müznib, H.Cavid, Ə.Cənnəti və başqalarının yaradıcılığında aydın ifade olunur. Tədqiqat əsərində bu şairlərin yaradıcılığından da bədii nümunələr göstərilir. Müəllif qeyd edir ki, XX

can mədəniyyəti və incəsənəti", "Azərbaycan teatr tarixi", "Mədəniyyətdə tarixilik və müasirlik", "Hüseyin Cavid:ideal həqiqət axtarışı", "Ənənədən başlanan yol", "İllərin izi ilə", "Romantizm: təşəkkülü, problemləri, şəxsiyyətləri" və s. əsərləri yüksək nəzəri səviyyəsi və elmi yeniliyi ilə seçilir. T.Əfəndiyev Azərbaycanda və xaricdə noşr olunmuş çoxsaylı elmi və publisistik məqalələrin müəllifi dir. Xaricdə keçirilmiş bir çox elmi-nəzəri konfrans və simpoziumlarda məruzəçi kimi çıxış etmişdir. Görkəmli elm və mədəniyyət xadimi T.Əfəndiyev "Əməkdar incəsənət xadimi", "Əməkdar elm xadimi", "Şöhrət" ordeni və "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu" ilə təltif edilib. T.Əfəndiyev müxtəlif illerdə "Humay", Akademik Yusif Məmmədəliyev adına mükafatlara və Azərbaycan teatr xadimləri İttifaqının Qızıl Medalına layiq görülmüşdür. 2013-cü ildə isə "Dünya Mədəniyyəti İnstitutun Akademiki" fəxri adı ilə təltif edilmişdir. T.Əfəndiyev on-

ən böyük faktorlarından biri Millət və Vətən anlayışlarının cəmiyyət tərəfindən qəbul edilməsidir. Burada C.Məmmədquluzadənin "Anamın kitabı" tragikomedyası" elmi-nəzəri təhlillər əsasında, tarixilik və müasirlik mövqeyində geniş təhlil olunur. Müəllif belə bir elmi qənaəətə gəlir ki, C.Məmmədquluzadənin publisistikasının ana xətti olan Vətən, Millət və Dil triadasının dramaturgiya yaradıcılığında özünün ən yüksək bədii zirvəsinə çatdığını görürük. "Ü.Hacıbəyli publisistikasında milli özünüdərkən problemləri" bölməndə görkəmli bəstəkar, musiqişunas və komedioqrafın felyeton yaradıcılığında xalqın milli kimliyi və özünüdərkən problemləri şərh edilir.

Monoqrafiyanın "Azərbaycan ədəbiyyatının milli hərəkat dövründə özünüdərkə" adlanan üçüncü fəslinde "Molla Nəsreddin" jurnalı və ədəbi hərəkatında milli oyanış, "Füzuzat" və füyuzatçıların yaradıcılığında milli özünüdərkən məsələləri, Sabir satirasında özünütanuma və milli kimlik, maarifçi realistlərin yaradıcılığında vətən və vətəndaşlıq motivləri, tənqidci realistlərin yaradıcılığında vətən və xalq taleyi problemi, "Açıq söz" qəzeti və milli ideya məsələsi elmi-nəzəri təhlildən keçirilir. Qeyd edilir ki, molanəsreddinçilər ədəbi məktəbi xalqın özünüdərkən prosesində ayrıca bir mərhələdir. Məhz bu jurnalın sayəsində cəmiyyət və onun bütün təbəqələri özüne yenidən baxdı, onun tonqid filtrindən keçərək özünü tanıdı. Xalqın özünü tanımamasında, dövrün ictimai-siyasi proseslərinin dərk edilməsində jurnalın və onun müəlliflərinin əvəzsiz rolü olur. Azərbaycan ədəbi, ictimai, mədəni şüurunun formallaşmasında "Füzuzat" dərgisinin roluna xüsusi önəm verən müəllif yazır: "Cəmi bir il özür səmərəli fəaliyyət göstərir. Elmi işə olan marağın və həvəsi heç vaxt səngimək bilmir. Onun teatr tənqidinə, dramaturgiyaya və mədəniyyətin aktual problemlərinə həsr etdiyi elmi-nəzəri məqalələri də yüksək peşəkarlıqla yazılıb. Alimin müxtəlif illərdə çapdan çıxmış "Hüseyin Cavidin ideyaları aləmi", "Romantik dramaturgiyada tarixilik və bədiilik", "Azərbaycan dramaturgiyasında metodlar", "Mədəniyyət və incəsənətimizin məbədgahı", "Azərbay-

larla aspirant və doktorantın elm rəhbəri olub. O, bir sıra elmi monoqrafiya və dərsliklərin redaktoru olub və ön söz yazır. Bir neçə dərsliyi və dərs vəsaiti çap olunub. Timuçin müəllim Azərbaycan ədəbiyyatının, elminin, təhsilinin və mədəniyyətin şərəfini daim yüksək tutan təəssübəşəz ziyalılarımızdır. Bu yerdə unudulmaz xalq şairi Qabilin alımı həsr etdiyi məqaləsi yadına düşür: "Timuçin müəllim hər bir insanın yerini bilən ziyalı şəxsiyyətdir. O, öz tələbələrinə və müəllimlərinə həmisi qayıçı və tələbkarlıqla yanaşır. İstedəli tələbələri o, müqəddəs varlı kim qorur və onların qeydində qalır. Timuçin Əfəndiyev Azərbaycan mədəniyyətinin və incəsənətin inkişafında xüsusi xidmətləri olan bir şəxsdir. Bu gün rahmətlik İlyas mülliimin ruhu şaddır. Ona görə şaddır ki, soyadını daşıyan Elçin və Timuçin qanadlı oğlanları respublikamızda böyük hörmət və nüfuz sahibidirlər.

Timuçin həm də nümunəvi bir övlad kimi fəxr ediləsi oğuldur. Ataya, valideynlərə hörmət onun üçünən məqəddəs keyfiyyətdir. O, həmisi fəxr edir ki, yəzici İlyas Əfəndiyevin oğlu yam. Mən Timuçini dərəcədən keçərəm ki, unudulmaz dostum İlyas Əfəndiyevin ocağında Timuçin kim davamçısı var. Mən Timuçini əziz qardaşığım sayıram. Onun uşaq teravetli sadəliyi Allahın bəxş etdiyi ən güzel xasiyyətdir".

Iyulun 17-si professor Timuçin Əfəndiyevin doğum günüdür. Gənclik ehtirası ilə elmi fəaliyyətini davam etdirən, ədəbiyyat və mədəniyyətlə nəfəs alan, yüksək ziyalılığı ilə nüfuz və hörmət qazanan böyük şəxsiyyəti - Timuçin mülliimin doğum günü münasibətilə səmimi qəlbdən təbrik edir, ona uzun ömr, cansağlığı və yeni-yeni uğurlar arzulayır.

Vəfa Xanoğlan
Sənətşünaslıq üzrə elmlər doktoru

Vətən savaşında iki dəfə həlak olan məğrurumuz...

İlk övladı dünyaya gələn 10 gündən sonra əbədiyyatə qovuşan - şəhid baş çavuş Abdurəhman İsrafilov

...Bu iki müharibə - Birinci Qarabağ Savaşı və İkinci Vətən Müharibəsi Azərbaycan xalqı üçün çox amansız oldu. Müharibələr elə oğulları apardı ki, əvəzsiz və təkrar olunmaz... Anaları, ataları, bacı, qardaşları, nişanlı qızları, başlarından aq duvaqları yenice atmış, təzəcə ana olmuş gəlinləri və kimləri həsrətdə, gözü yolda qoyular... Bir nənənin iki nəvəsi, bir ananın həm oğlu, həm də nəvəsi, bir ananın iki oğlunun şəhid olduğunu, lakin ruhlarının sindirmədiyi, başlarını dik tutduğunu da gördük... Hətta o anaları da gördük ki, səhərə kimi müharibədə həlak olduqları oğullarının məzarlarını qucaqlayan, onlara layla çalıb, mahni oxuyanları da... Çünkü, o oğullar Ana Vətən üçün vuruşmuş, elə Vətənin də qoynuna getdilər... cəsarətlə, vicedanla, qeyrətlə, namusla, qəhrəmanlıqla...

Bu kişi qeyrəti oğullar arasında elə qəhrəmanlarımız, cəsurlarımız da var ki, onlar hətta döyüslərdə iştirak edən zaman dünyaya gələn övladlarının belə üzlərinin görməmiş, torpaqlarımızın erməni vandallarından təmizləyərkən şəhid olublar və əbədiyyətə qovuşublar...

Döyüşü yoldaşları həmişə Abdurəhmaşa deyərdilər ki, "Təki bu amansız müharibə itkisiz qələbəmizlə qurtarsın, sağlıq-salamatlıq olsun gedərik. O gözel, dillər güşəsi olan Zaqtala övladının göz aydınlığını toplaşarıq..." Düzdür, onun sağ qalan hərbiyi yoldaşları bu diyara gəldilər. Ancaq şəhid qəbrini ziyarət etməye, Abdurəhmənsiz onun ölümündən 10 gün sonra dünyaya gələn qız körpəsinə görməyə.

Əvvəlki yazılarında da qeyd etdiyim kimi Zaqtala rayonunun Qımir və eyni nümayəndəlikdə olan Bazar kəndi hərbiçilər kəndi adlanırlar. İsrafilovlar ailəsində də 3 oğlunun 3-də (şəhid olan Abdurəhmaşa nəzərdə tuturam. E.M.) hərbiyi olub... Milli Ordumuzun fəxrləri olan hərbiçilər...

...Etiraf edim ki, mən bu şəhidin dünyaya gəldiyi, böyük boy - başa çatlığı həyətdə olarkən gərgin anlar yaşadım... Bu da sebəbsiz deyildi, bu barədə bir az sonra... İkinci Vətən Müharibəsi İsrafilovlar ailəsinə iki dəfə sarsıcı zərbə vurub. Ailə başçıları İsrafil kişi, Şəfiqə xanım, böyük oğlu Elşən, şəhid Abdurəhmaşa əkiz qardaşı Abdulla, şəhidin gənc həyat yoldaşı Jala xanım aldıqları zərbələrdən, həmin stresli anlardan hələ də özlərinə gələ bilmirlər, hələ də şokdadırlar... Təsəvvür edin ki, həyatda elə hadisələr baş verir ki, onları yaddan çıxara bilmirsən, çox ağırlı, acılı olsa da... Haqqında söhbət açığım Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin əlaçı hərbi (MAXE) qulluqçusu İsrafilov Abdurəhman İsrafil oğlu bu savaşda iki dəfə "həlak" olub.

Xatırlama: 27 sentyabr 2020 -ci il. Cörəyimizi yediyi, suyumuza içdiyi harınlamış, mənfur ermənilər həmin gün Azərbaycana qarşı ardıcıl keçirdikləri təxribatların sonluğunda Azərbaycan və Ermenisatanla qanlı

müharibəyə başladı... Torpaqlarımıza vicedanlı, qeyrəti oğulları düşmənə qarşı ölüm-dirim mübarəzinə başladılar... Abdurəhman da, Elşən də elə ilk gündən düşmənə qarşı mübarizəyə qalxdılar...

"...28 sentyabr 2020 -ci il tarixinə isə ailəmizə xəbər verdilər ki, oğlum Aburəhman Vətən Müharibəsinin qəribi taleli şəhidi, Abdurəhman İsrafilovun həlak olmasına da həyatı kimi fəsadlarla dolu olub. Belə ki, müharibənin başlandığı gün şəhid olması barədə məlumatın yayıldığı, hətta tabutu yaşıdığı evin həyatına gotirilən və sonradan onun dostuna zəngindən sonra "sağ" olmasının barədə xəbər çıxan və 24 gündən

lardır, müharibə səngiməyib... Siz başqa sahə seçə bilərsiz... Biz inadımızdan dönəmədik..."

...Haqqında söhbət açığım Vətən Müharibəsinin qəribi taleli şəhidi, Abdurəhman İsrafilovun həlak olmasına da həyatı kimi fəsadlarla dolu olub. Belə ki, müharibənin başlandığı gün şəhid olması barədə məlumatın yayıldığı, hətta tabutu yaşıdığı evin həyatına gotirilən və sonradan onun dostuna zəngindən sonra "sağ" olmasının barədə xəbər çıxan və 24 gündən

sonra həqiqətən də döyüş əməliyyatlarının birində ölümü gerçəkləşən hərbi qulluqcu...

...Abdurəhman İsrafil oğlu İsrafilov 1991 -ci il iyun ayının 11 -də Zaqtala rayonunun Qımir kəndində sadə kondili ailəsində dünyaya göz açıb. O, uşaqlıqdan cəld, diribaş və əməksevər olub. Ailə üzvlərindən öyrəndik ki, Abdurəhman şəhid İsgəndər Məmmədov adına Qımir kənd orta məktəbində oxuyandan böyük qardaşı kimi hərbiyi olmaq arzusu ilə yaşayış. Qardaşı Abdulla deyir ki, əkiz qardaşı məktəbdə hərbi həzırlıqdan, fiziki bədən təriyədən, tərix və coğrafiya fənlərindən həmişə yaxşı qiymətlər alardı... Məktəbi müvəffəqiyyətlə bitirməsinə baxmayaraq Abdurəhman tekdilə hərb yolunu seçdi. O, 2009 -cu ildə kənd tam orta məktəbinə bitirdikdən sonra bir müdəddət təsərrüfat işlərində valideynlərinə yaxındıñ köməkli edib və... Abdurəhman 2009 -cu ilin iyul ayında Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinə həqiqi hərbi xidmətə çağırılıb və həvəsle, vətənpərvərlik hissələri ilə əsgərliyə gedib... Abdurəhman İsrafilov hərbi xidmətini cəbhə bölgəsi olan Füzuli rayonunda döyüş mövqelərində keçirib daha da mətinləşib, hərbi təcrübəsinə artırıb, qorxmaz, cəsarətli olub, hərbi silahlarının da sırlarını dərinlənərən öyrənib və hərbi xidməti dövründə nümunəvi əsgər kimi seçilib, xidmətini uğurla başa vurub...

...Qeyd edək ki, Abdurəhman İsrafilov həqiqi hərbi xidmətindən sonra Dövlət Sərhəd Qoşunlarında 4 il 6 ay Müdafiə Nazirliyinin hərbi hissəsində isə 2 il 6 ay xidmət edib. Abdurəhman İsrafilov təcrübəli, nümunəvi hərbi qulluqcu kimi həmişə on cəbhədəki mövqelərdə qulluq edib. Böyük komandiri olub. Döyüşə hazırlıq tölimlərində fəal iştirak edib, hərbimizin bütün sınaqlarından uğurla çıxb...

Xatırlama: 27 sentyabr 2020 -ci il. Cəsər elə qələmənə qarşı nifrat, qısa hissə daha da artırdı...

Qardaşı Abdulla dedi ki: "Qardaşım məzarını ziyarətə gələn hərbiçilər deyiblər ki: "Abdurəhman həmişə deyərmiş ki, "mən son damla qanım adək vuruşub, bütün şəhidlərin, qazılınan qanını yerda qoymayaçağam, hətta şəhid olacağam, amma düşmənə göz dağı verəcəyəm." O, belə də etdi..."

Cəsər el oğlumuzun həyat yoldaşı Jalə xanım deyir ki, "Abdurəhman həlak olub" deyə birinci dəfə tabutu gətirəndə dərin stress keçirdim. Uzun müddət müalicə olundum. Nə yaxşı ki, övladına təriyədən, təxəllüs və qeyri-məzənnələrdən hərbi qələmənə qarşı nifrat, qısa hissə də artırdı...

Jalə xanımın dediklərindən: "Abdurəhman sonuncu dəfə 09.10.2020 -ci il tarixində mənimlə danışdı. Danışığında narahatlılıq, nigaranlılıq hiss olundurdu. Dedi ki: "Balamdan möhkəm muğayat ol, qızımı sənə əmanət edirəm, çox fikir etmə, men geri dönməsem də ona həm də çox qayıqeş ata olacağam... Müharibədir, ölüm qəşla-göz arasındadır. Naməd düşmən atışa qəndərənək etmir... Salamat qalın, Nilay mənim evəzimə də öpün..." Sənəcə dəfə onun səsini eşitdim. Sənki vida deyirdi Abdurəhman. Körpəsi üçün çox darıxmışdı. Elə bil həmin telefo danışığından sonra nəsə hiss etmişdim, Çox nigaran idim. Demə Abdurəhmanın son yaşam anları idi..."

Və neyət.... 10 sentyabr 2020 -ci il tarixdə hərbi qulluqcu Abdurəhman İsrafilovun ailəsində qız usağı dünyaya gəldi... Hami göz aydınlığı verdi... Ancaq, Abdurəhman ilk şirinşəkər balasını görə bilmədi...

Daha bir səhifə açıldı: 21 oktyabr 2020 -ci il tarixində Füzuli uğrunda gedən döyüslərdə düşmən qüvvələri qəfildən Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinə hücum etdilər, düşmən atıcıları asıldı... 17 iyul 2021-ci il

yan kimi Abdurəhman İsrafilovun böülüyün xətdən döyüş əməliyyatlarına başlayıb... Həmin vaxt Abdurəhman cəbhənin bir tərəfində böyük qardaşı, baş gizir Elşən isə digər tərəfindən erməni daşnaklarına qarşı döyüşürmüs, hamimiz (məmurdan, adı fehleyədik, hətta müharibə başlayan kimi dədələrinin pulları sayəsində "qırmızı pasport" alanların da E.M.) Azərbaycan Respublikasının əsarət, işğal altında olan torpaqlarının azadlığı, düşməndən tomizlənməsi uğrunda əsil Vətən igidləri kimi...

milər nəticəsində döyüşçülərimizdən yenə itkilər oldu... Elə həmin gün, 9 il hərbi qulluqcu (MAXE) kimi nümunəvi xidmət etmiş, baş çavuş Abdurəhman İsrafil oğlu İsrafilov qəlpədən aldığı yaralardan qəhrəmanca-sına həlak olub, şəhidlik zirvəsini fəth etdi, elin gözündə bir daha ucaldı... Tarix yazmış bir qəhrəman kimi... 10 günlük körpə balasını belə görməyən şəhid Abdurəhman İsrafilovun üçüncü bayraqa bükülmüş nəşri 22 oktyabr 2020 -ci il tarixində Qımir kəndində İsrafilovların həyatına gətirildi. Bu dəfə birinci əfsanə, həqiqətə çevrildi, acı bir həqiqətə... Abdurəhman gerçəkən şəhid oldu... əbədiyyətə qovuşdu... ömrünün 28 dönməndə... Həmin gün Qımir kəndinin sakınları, ictimaiyyət nümayəndələri, hərbiçilər və onu sevənlər, ürəkdən bağlı olanlar Abdurəhmanı son mənzilə yola saldılar, fəxarətlə, böyük qururla... kənddəki Şəhidlər Xiyabanında...

Bu anda həyat yoldaşı Jalə xanım sözləri yadına düşdü: "Biz, təmiz, ülvə bir məhəbbətlə evdik, yaşadıq, ailə qurdıq, yenə də bir-birimizi sevdik, övladımız dünyaya gəldi, yenə də bir-birimizi unutmadıq. Qanlı-qadəli müharibədə olsa da, o, da bizi unutmadı... Abdurəhman. Bilə-bilə, düşməni möhv edə-edə düşmənin üstüne, ölümə getdi... İndi ümidiq qurban olduğumadır. Mənim indi ən böyük vəzifəm şəhid həyat yoldaşım-dan əmanət qalmış, Nilay balamızı sağ-saiamat, atasına layiq böyütəkdir. Mənə qarşı olan bütün təzyiqlərə, təhdidlərə, saymamazlıq və bigənəliyə baxmayıaraq. Dözürəm, Abdurəhmanın ölümünə də, bütün bu yaşadıqlarına, mənə yaşatdıqlarına da dözürəm. Təkcə o, balamızı sağ-salamat mühitdə böyütəm üçün..."

Jalə xanımın dediklərindən: "Abdurəhman sonuncu dəfə 09.10.2020 -ci il tarixində mənimlə danışdı. Danışığında narahatlılıq, nigaranlılıq hiss olundurdu. Dedi ki: "Balamdan möhkəm muğayat ol, qızımı sənə əmanət edirəm, çox fikir etmə, men geri dönməsem də ona həm də çox qayıqeş ata olacağam... Müharibədir, ölüm qəşla-göz arasındadır. Naməd düşmən atışa qəndərənək etmir... Salamat qalın, Nilay mənim evəzimə də öpün..." Sənəcə dəfə onun səsini eşitdim. Sənki vida deyirdi Abdurəhman. Körpəsi üçün çox darıxmışdı. Elə bil həmin telefo danışığından sonra nəsə hiss etmişdim, Çox nigaran idim. Demə Abdurəhmanın son yaşam anları idi..."

Bəli, qəhrəmanlar can verir ki, Vətəni yaşatmaq üçün. Abdurəhman İsrafilov kimi, Allah Rəhmət eləsin! Ruhun şad olsun!

...Son gedisindən qalan izlər və yolları dikenlər... Bu gözler o, ölməz şəhidi gözləyir... ümidi, intizarla və sevgi həsrəti ilə...

Realıq isə göz önündədir...

Prezidentin sərəncamı ilə Vətənə ürəkdən, əsil hərbi kimi xidmət etmiş Abdurəhman İsrafilov ölümündən sonra "Vətən uğrunda" və "Füzulinin azadlığı uğrunda" medalları ilə təltif edilib...

O, ölməz bir qəhrəmandır, mərdidir və hamimiz xilaskarı, foxarətidir... Əhsən, belə övladları böyüdən valideynlərinə! Onların qarşısında baş öyrik, baş öyrik.

Halal olsun, Vətənin xilaskarının yadigarının anası - Jalə, daima məgrur ol!

Elman Maliyev
Azərbaycan Jurnalistlər
Birliyinin üzvü

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi

Nº 71 (2252) 17 iyul 2021-ci il

Azərbaycanın bütün bölgələri kimi cənub bölgəsinin də öz gözəllikləri və həm də özəllikləri var. Yəni bütün cənub bölgəsinin kənd və qəsəbələrini, rayon və mərkəzlərini bir-birinə bənzətməklə yanaşı, onların fərqli xüsusiyyətlərini də, əlamətlərini də çox aydın bir şəkildə görmək və həm də dəyərləndirmək mümkündür. Bu mənada həm ədəbiyyatımızda, həm tərihimizdə, həm də mədəniyyətimizdə, ictimai-siyasi düzüncəmizdə Lənkəranın yeri tamam fərqlidir. Əgər tari-

yeni dövrünü yaşayır. Ona görə də Regionların İnkişafına Dair Dövlət Proqramının neçə gerçəkləşdiyini izləmək üçün növbəti səfərimizi Lənkəranə edirik. Bəri başdan deym ki, Lənkəran son illərdə daha böyük inkişaf yoluna qədəm qoyub. Bu şəhərin görkəmində dərhal diqqəti çəkən dəyişikliklər birmənalı şəkildə özünü bürüzə verir. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin Lənkəranın infastrukturunu daha da yeniləmək və müasir tələblər səviyyəsinə qaldırmaq üçün imzaladığı fərman və sərəncamlar, verdi-

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

dan xəbər verir. Ümumiyyətlə, Lənkəranda təhsil, mədəniyyətə göstərilən diqqət də həmişə maraq doğurubdu. Ona görə də son illərdə respublikada qazanılan təhsil uğurlarında Lənkəranın da öz payı var. Şəherin mədəni həyatının daha diqqətçəken olmasında yaradıcı insanların, xüsusilə gənclərin eməyi də danılmazdır. Dəfələrlə, Lənkəranda olmuş Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Lənkəranda iştirakçıları olduqları tədbirlərdə hər kəs üçün göstəriş

Min bir dərdin dərmanı - Lənkəran çayı

xəbaş vursaq, təkcə Lənkəran xanlığının dövrünə aid zaman kəsiyi bizlərə günlərlə danışmalı, yazmalı mövzular verər. Bu xanlığın siyasi müstəvidəki rolü çar Rusiyasının nümayəndələrinin, hərbi-siyasi xadimlərinin buraya səfərləri, qonşu İran dövləti ilə və bu dövlətin səlahiyyət sahibləri ilə buradakı təmaslar tariximizin həm yazıya, həm yaddaşa köçürülmüş anlarındandır.

O ki, qaldı daha qədim zamanlara, bunları da özündə ifadə edən kifayət qədər yazılı, həm də arxeoloji mənbələr və abidələr var. O cümlədən də, bugünümüze qədər qorunub saxlanmış qalalar, məscidlər və digər abidələr də həmin siyahıda öz yerini zaman-zaman saxlamaqla danişan, təsdiq edən gerçek faktlardır. Bu gün Lənkəran bir iqtisadi rayon olaraq özünün

yi tapşırıqlar Lənkəran şəhərinin ümumi mənzərəsini həqiqətən inkişafa, tərəqqiyə doğru dəyişibdir. Burada aparılan yol tikintisi, küçə və asfaltların yenilənməsi, səkilərin salınması, insanların rahatlığından öz faydasını verməkdə və göstərməkdədir. Heç də təsadüfi deyil ki, Lənkərandan digər ətraf rayon və kəndlərə, eləcə də şəhərlərimizlə daha geniş əlaqələrin qurulması üçün çəkilən yollar artıq öz rahatlığı ilə sürücülərin, sənayenin inkişafına xüsusi diqqət yetirilir.

Cünki bu həm insanların sosial rifahını, həm də bütövlükde onların həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə birbaşa təsir edən amillərdəndir. Ona görə də Lənkəranda kənd təsərrüfatının, sənayenin inkişafına xüsusi diqqət yetirilir. Cünki bu həm insanların sosial rifahını, həm də bütövlükde onların həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə birbaşa təsir edən amillərdəndir.

Ona görə də Lənkəranda təsərrüfat heyatının en böyük tələbatı olan su təminatı məsəlesi həmişə gündəmdə saxlanılır.

Doğrudur, Lənkəran özü Lənkəran çayın Xəzərə töküldüyü ərazidə Xəzər sahilində yerləşir və Lənkəran çaydan başqa burada Varavul, Qumbaşı və Boladı çayları da mövcuddur.

Amma bu çaylar daha çox yağış və sel sularından qidalandığı üçün yay aylarında suyun səviyyəsi xeyli aşağıya düşür.

Bu da təsərrüfat işlərinə təsirsiz ötüşmür.

Ona görə də Lənkəranda Xanbulançay su anbarı yaradılmışdır və həmin çayların suları da ilboyu su anbarını ehtiyat su ilə təmin edir. Son nəticədə də təsərrüfatların su-

varılmasında tələbat demək olar ki, ödənilir. Ona görə də Lənkəranda çəltik yetişdirilməsi işi həmişə yüksək nəticələrlə seçilir. Bu gün də Lənkəran bölgəsində çay plantasiyaları ilə yanaşı, çəltik sahələri də zəhmət adamlarının əsas gəlir yeridir. Kifayət qədər mehsuldar olan bu sahələrin inkişaf etdirilməsi hem dövlətin, həm də özəl sektorun həmişə marağında olub və bu gün də Lənkəranda fəaliyyət göstərən Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətlər çəltik və çay istehsalı ilə məşğul olmaqdadır. Onların arasında "Yaşıl çay" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyət və "Cənub Aqro" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyət xüsusilə fərqlənir. Bu cəmiyyətlərin çay və çəltik zavodları regionla yanaşı, ölkəmizi, eləcə də artıq onun hüdudlarından kənarda da alıcıları təmin edir.

Bu da onu göstərir ki, hələ böyük Səməd Vurğunun da vəsf etdiyi Lənkəran çayı özünnü şöhrətini bu gün də yaşadır və hər kəsin də diqqətini özünə çəkir.

Bu gün Lənkəran şəhərində yeni iş yerlərinin yaradılması ilə bağlı görülən tədbirlər sırasında təbii ki, tikinti-abadlıq sahəsinin xüsusi payı var. Belə ki, salınan parklar, istirahət zonaları, tikilən yeni binalar Lənkəranda tikinti sektorunun böyük uğurların-

xarakterli fikirlər səsləndirərək bildirmişlər ki, Lənkəranda həyat səviyyəsini yüksəltmək üçün hər cür imkanlar var. Burada sənaye müəssisələrinin şəbəkəsinin genişləndirilməsi, xüsusilə bu qədim diyarın turizm üçün imkanları danılmazdır. Ona görə də bundan yararlanmaq iki mənada Azərbaycan üçün, xüsusilə Lənkəran üçün önemli ola bilər. Yəni, buraya yerli və xarici turistlərin cəlb edilməsi baxımından, həm də Lənkərana gələnlər üçün yaradılacaq xidmət sahələrinin daha da müasirləşməsi baxımından çox önemlidir. Bu addımın atılması həm də yerli büdcənin, eləcə də xidmət sahələrinin imkanlarını bir az da artırır.

Düşünürəm ki, bu gün Azərbaycan Prezidentinin tələb və tapşırıqlarını uğurla yerinə yetirən Lənkəran şəhər rəhbərliyi, eləcə də icra hakimiyyətinin başçısı Təleh Qaraşov və onun komandası Lənkərandakı böyük quruculuğun, inkişafın davamlı və sürətli olmasını təmin edəcəklər. Bu da Azərbaycanın cənub bölgəsinin və bütövlükde Azərbaycanın ən böyük şəhərlərindən biri olan Lənkəranın şöhrətini daha da artıracaq.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MEDİANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MƏLİYYƏ YARDIMI İLƏ

ƏDALƏT •

17 iyul 2021-ci il

QƏRİB MEHDİ - 85

Qərib Mehdi 65 ildir bu ədəbiyyatın içindədir. Yazdıqları göz qabağındadır: lirik və satirik hekayələr, mənsur şeirlər, povestlər, publisistik məqalələr Bəlkə yaza bilmədikləri yazdırıqlarından artıqdı. Qəribin bu dünyada heç bir vəzifəsi olmayıb. Təhsili belədir ki, 19 yaşında Gəncədə fəhlə-gənclər axşam məktəbini, 35 yaşında Gəncə Dövlət Pədəqoci institutunun ibtidai təhsil pedoqogikası və metodikası fakültəsini bitirib. Əmək fəaliyyətinə poçtal-yonluqla başlayıb, sonralar teatrda aktyor, dəmir-beton məmulatı zavodunda bənna, suvaqcı, betonçu, armaturcu, qaynaqcı işləyib. İnstitutu bitirəndən sonra Qərib 5-6 il orta məktəbdə müəllim də işləyib. Və nəhayət, 1971-ci ildə Gəncə Pədəqoci institutunda çoxti-raclı "Yüksəliş" qəzetinin redaktoru olub, bir xeyli müddət də Gəncə Alimlər evi nəzdində "İlham" ədəbi birliyine rəhbərlik edib. Bir sözlə, Qərib Mehdiya bir necə mənada "zəhmətkeş yazıçı" titulunu bəxş etmək olar. Birinci halda: Qərib müəllim böyük bir ailə sahibi, oğul-uşaq sarıdan özüne eziyyət verməyib (hamisini da yerləşdirib, ata kimi hamı ona həsəd çəkə bilər) və Qərib müəllim o boyda ailəni maaşı və qonorarı ilə dolandırıb. Otuz dörd il əvvəl Qərib müəllimin Gəncədəki o kasib evində qonaq olanda Çexovun bu sözlərinə xatırlayırdı: "Ədəbiyatçı olmaq- rahatlıq bilməmək, dadlı yeməklərdən məhrum olmaq, həmişə qonorar gözləmək və heç bir zaman cibdə bir quruş belə pul görməmək deməkdir. Həqiqətən də çətin, əzablı, tikanlı bir yoldur". Qərib müəllim bu əzablı, tikanlı yolu şərflə keçib və əsil ata, ailə başçısı vəzifəsini şərflə yerinə yetirib. İkinci halda: Qərib Mehdi həqiqətən zəhmətkeş yazıçıdır. 1967-ci ildə, "İşləq" adlı ilk kitabından üzü bu illərə iyirmi beşdən artıq kitabı çıxbı.

Həmişə onu düşünəndə vaxtile anasına həsr etdiyi "Qərib hey" hekayəsindəki o harayı xatırlayıram. "Bəzən bir könlü sindirmaq istəyirəm, bəzən birisinə yuxarıdan baxmaq istəyirəm; bəzən birisinin vəzifəsində gözüm olur, ona quyu qazmaq istəyirəm, anamın səsi gəlir; "Qərib hey!. Bəzən pa-

xılıq hissi qəlbimi didir, dostlarımın, yoldaşlarımın, yüksəlişinə, şöhrətinə dari-lıram, bəzən haqqı nahaqqın pəncəsinə vermək istəyirəm, anamın səsi gəlir: "Qərib hey!!"

Bu ana nəsihəti Qəribin bütün həyat yoluna işıq saçdı və Qərib o mənəvi təmizliyi əsərlərində də obrazlarının həyat tərzinə "köçürü" bildi. Burada bir haşiye çıxməq isteyirəm. Görkəmlə yazıçı-ədəbiyyatşunas Mir Cəlal Paşayev Qərib Mehdiyevin "Qərib hey!.." hekayəsini oxumuş və o əcəri "kövrek hissələrin poetikası" adlandırmışdı və "Gənclik" neşriyyatının direktoru Əzizə Əhmədova-dan xahiş etmişdi ki, 10 çap vərəqi həcmində olan kitabından 2 çap vərəqini gələcəyinə ümidi bəslədiyi Qərib Mehdiyevə versin.

Qərib Mehdi bütün ömrü boyu həqiqəti, həyatda gör-dükələrini qələmə alıb, yalan danışmayıb. Bu həqiqət hissi onun bədii təxəyyülünə də təsirsiz qalmayıb. Onlarla obrazları həyatdan, gerçəklidən yaranan obrazlardır. Biz onları tanıyırıq. Amma Qərib bu obrazları elə ümumiləşdirib ki, burada ancaq yazıçı məharətinin şahidi olursan.

Qərib Mehdi 70-ci illərde yazdığı "Rast" povesti onu bir yazıçı kimi ədəbi ic-timaiyyətə, oxuculara tanıtdı və "Rast"ın ayağı sayalı imiş. O povest Qəribin bütün sonrakı ədəbi uğurları üçün bir başlangıç oldu. Qərib "Rast" yolunu tutub lirik nəşrin maraqlı nümunələrini yaratdı. Rast-doğru, düz deməkdir, həm də ən qədim, əsrlər keçdikcə təh-rifə uğramayan muğamımızdır. Qəribin bu povestdə təsvir etdiyi hadisələr də uydurulmamışdı, həyatın özündən gəlirdi. Əsərdə müəlli iki insanın- cəmiyyət-dəki hər dəyişikliyə uyğun sıfətini, xarakterini dəyişən Ağabəyli ilə istedadlı bir musiqicinin -Cəmilin müba-rizəsini əks etdirir. Cəmilin əzablı həyat yolu bütün dramatik məqamları ilə gözlərimiz qarşısında canlanır. "Rast" zirvəsinə ucalana qədər Cəmil daxilən saflaşır, kamilləşir,

Qərib Mehdi ister lirik istərsə də satirik-yumoristik planda yazdığı əsərlərində əsas mövzu mənəviyyat məsələləridir. O, təsvir etdiyi hadisələrə, insan obrazla-

rına da bu açpektən yanaşır, təmiz, mənən saf insanların düşdürü sarsıntıları qələmə alır, onları çətinliklərdən keçirir, həyatda uğur qazanmağın yollarını göstərir. Son illərdə yazdığı "Skripka üçün mi simi" povesti zənnimcə, Qərib Mehdinin "Rast" yoluna -mənəvi saflıq platformasına sadıq qaldığını sübut edir. Bu əsəri oxuyub qurtarandan sonra bir daha "Rast" povestini xatırlamalı oldum. Bu əsər-

rib Mehdi yaşadığı illərin (keçən əsrin 60-cı illərindən ta bu günə qədər) həyatda, cəmiyyətdə, insanlararası münasibətlərdə bizim mənəvi dünyada baş verən hadisə və olayları hekaya və povestlərində əks etdirmişdir

Qərib Mehdinin hələ sovet dönməndə-səksəninci illərdə qələmə aldığı "Çinar günü" povestində təbiət-ekologiya problemi ilə qarşılaşırıq. Müəllif adı bir bağbanın-Bədirxan kisinin təbiət sevgisi ilə yaşıllaşdırma idarəsinin rəhbərləri arasında baş verən konflikti nəzərə çarpdırıq. qoca bağbanın dilində səslənən bu sözələr müəllifin mövqeyini ifadə edir: "Bəs biz bahar fəslinin sehri nəfəsinin qüdrətini necə duymalıyıq? Yaşıl zoğların günəşə doğru necə boy atlığıni görməliyik. Biz təbiətin paltarı-

nı necə geyindiyini görməliyik. Sarı, qırmızı yarpaqların açıldığı budaqoara vida yaylığı yelləyə-yelləyə torpağa doğru necə uçduğunu-təbiətin necə soyunduğuunu görməliyik!"

Qərib Mehdi gözəl bir hekayəcidir,-desək, səhv etmərik. O, hekayə janrının tələblərini, forma-struktur müəyyənliyini və təbii ki, hər bir hekayədə yadda qalan bir obraz yaratmaq qayğısını düzgün dərk edir, hekayə üçün elə həyat materialı seçir ki, günün reallığını əks etdirsin. Qərib Mehdi-nin "Qara zurna" hekayəsi sovet dövründə qələmə alınsa da, orada qoyulan məsələ bu gün üçün də müasir və aktualdır. Hekayədə bir elçilikdən söz açılır. Bütün varlığı ilə kəndə, el adət və ənənələrinə bağlı olan Pəri xala oğlu Çəməd üçün bir professorun evine elçiliyə gedir. Professor Hətəmov qızı ilə səsəd bir-birini sevirlər. Səməd professor dərs deyən institutda-beşinci kursda oxuyur. "Alimbaş" Hətəmov hər səhəbtində özünü intellektual, bilikli bir insan kimi nümayış etdirirsə, Pəri xala özünü xalq mənəviyyatının, elin əsrlər boyu hifz etdiyi adət-ənənələrin təmsilçisi kimi göstərir. Hətəmov deyir ki: "Mənim dünyam elmi

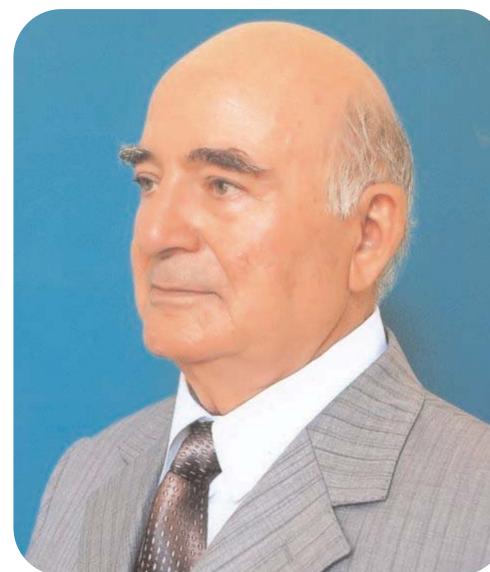
dünya, intellekt dünyadır. Mənimlə qohumluq eşqinə düşən bir cavan sübuta yetirməlidir ki. O mənim hörmətimə, mənim iltifatıma, mənim rəğbətimə layiqdir". Professor Səmədə rəssamlıqdan, musiqidən, ədəbiyyatdan xeyli suallar verir və Səməd bütün sualara əla cavab verir. Amma sonuncu suali bu olur ki, özünüz necə, calmağı, oxumağı bacarırsınız? Çünkü mənim ailəmdə hamı calmağı, oxumağı bacarır. Ona görə də elçilik tam razılıqla başa çatsın deyə, Səməddən piano arxasına keçməyi, nə isə oxumağı tələb edir. Amma "Səməd tərəpənmək bilmirdi. O, ağızını açıb nəsə demək istəyirdi, ancaq bacarmırdı. Pəri xala ayağa durdu, oğlunun harayına çatdı:- Ay ca-maat, balamı çox qısnama-yın Kənd uqağıdır, utancaqdır, sözünü deyə bilmir, Bi-lırsız, mənim oğlum siz deyən çalanlardan deyil. O, zurna calmağı bacarır -qara zurna Kimsə marağını gizlədə bilmədi -Qara zurna nədir?.. Hətəmov ildırım vurmaş kimi qapqara kəsilmişdi"

Beləliklə, elçilik baş tutmur. Professor Hətəsovun "intellekt dünyası" ilə "qara zurna"- sünə həyatla xalqın əsrlər boyu yaşatdığı mənəvi prinsiplər arasında konflikt baş verir.

Qərib Mehdi digər hekayələrində də ("Sən niyə yaşayırsan", "Bərəkət", "İşləq", "Tərbiye üsulu" və s.) həyatın, gerçəklilikin mühüm məsələləri öz ekçini tapır.

Qərib Mehdi dəyişilən dövrənin havasını, mənəvi iqlimini bəsirət gözü ilə yaxşı müşahidə edir. "Humanist" povestində belə bir cümlə ilə rastlaşırıq: "Bir həyətdə dörd ailə yaşayırırdı. Dolanışqlarının maddi çəkisi, nüfuzlarının əhatə dairəsinə görə bir-birindən fərqlənirdilər. Yəni, qapıları bir həyətə açılan bu dörd ailə dördmərtəbəli evə bənzəyir-di". Qərib Mehdi dövrün bu təzadalarını ustalıqla təsvir etməyə çalışır və əksərən buna nail olur. Lirik ruhlu Qərib Mehdiyi satiraya sövg edən də elə bu fərqli "mərtəbələrdir".

Qərib Mehdi indi yaradıcılığının müdriklik dövrünü yaşayır və yəne yazmaqdan yorulmur. Uğurlar diləyirik Gəncədə yaşayan qocaman yazıcıımıza!

Oqtay
Abdulla

BƏNÖVŞƏ

Adəmdən indiyə susursan nədən,
Gizlənin gözündə həyan bənövşə!
Sevilib sevmək də qismətindədir,
Yan keçməz ətrini duyan bənövşə!

Bu təbim, bu ruhum oynadır yenə,
Elə vurulmuşam sənən hüsnünə.
Əymisən boyunu nədən köksünə?
Sözüm var vəsfinə dayan, bənövşə!

Mirvari misralar qismətindədir,
Sənən ucalığın ismətindədir.
Çox sözümüz sinəndə həsrətindədir,
Qəflət yuxusundan oyan bənövşə!

Danişım, nə deyim, söyləyim sənə,
Fikirin göylərdə, xəyalda yena.
Bu halın parışan, dərd olub mənə,
Uçubmu dağların, qayan bənövşə!

Sevgimi, eşqimi ara sözümüzə,
Hüsnü gözləyin nurduru gözümüzə.
Arasan bu saat, deyələm özümüzə,
Duyğumu, hissimi duyan bənövşə!

SORAĞINDAYAM

Gözlərim yollarda, qulağım səsdə,
Bir saçı sünbülün sorağındayam.
Qonağım olaydın günün birində,
Bu şair könlümün sarayındayam.

Ömrümüz çox qisa, səbrimi kəsir,
Mürgüsüz ağrular canımda gəzir.
Bir dünya telimə hey siğal çəkir,
Zamanın gərdişin darağındayam.

Mən olum qurbanın, qoy olum neynək,
Hər anın, hər ayın, ilin mübarək.
Eybin də görümüzə görünər nur tək,
Ocağın tonqalın marağındayam.

Hər qələm götürən anlamaz məni...
Çömçələr, qaşıqlar bulamaz məni.
Yandırmaz hər atəş, qalamaz məni,
Son ünvan məzərim yarağındayam.

Bu yolda dərd-kədər, qəm-qüssə yesəm,
Qurusun dil-ağzı bir kəlmə dinsəm.
Dərd deyil a dostlar, bu dərdə ölsəm,
Sevgilim, Vətənin torpağındayam.

QAYTAR

Tanrıya hər kəs, eyləsə bist,
Var orda ehtiram, böyük məhəbbət.
Olaydı nəsibim, nə dərdim fəqət,
Allahum, sən məni özünə qaytar.

Şair var gəlişi, gedisi naşı,
Çıynının üstündə görürəm daşı.
Allahum, sən məni gözündən daşı,
Allahum sən məni gözümə qaytar.

Şair var imzası möhürsüz olur,
Şair var ölümü döyüssüz olur.
Şair var ölümü ölümsüz olur,
Allahum sən məni dözümə qaytar.

Şair var nəfəsi tanımır sərhəd,
Sözün xırıdarı verərsə qiymət.
Oynadır ruhumu oynadır fəqət,
Allahum sən məni izimə qaytar.

Tanrum özü vermiş şairə qiymət,
Şairə ehtiram, şairə hörmət.
Şairin nəfəsi, sözü şeiriyyət,
Allahum sən məni sözümə qaytar.

Qəlbimin işığı, gözümə nūrsan,
Yerdə də, göydə də hər yerdə varsan.
Allahum, mən azb yolumdan sapsam,
Allahum, Oktayı özünə qaytar.

KÜSMÜŞƏM

Nə dərə günahkar, nə duman, könlüm,
Ətirli çıçəkdən, güldən küsmüşəm.
Bu hüsnü gözəllik çəşidirdi mənə,
Hər sözü şəkərdən, dildən küsmüşəm.

Sözü var mirvari, gül butasınınan,
Saz düşdü könlümə el havasınınan.
Köç edər dağlara el-obasınınan,
Ay əllər, demədim eldən küsmüşəm.

Heyranlıq duymuşam söz qüdrətinən,
Yerlərin, göylərin səltənətinən.
İncilik duymadım göy qübbəsinən,
Ədəsi hündürdən, zildən küsmüşəm.

Bir şikar oxladın, gəzdim yaralı,
Bir biləydim hanı eldan, haralı,
Yozmayın sözümüz söz adamları,
Bir zülfü gecədən, teldən küsmüşəm.

Çox varmışam yaxşı-pisin fərqinə,
Haqq alıbsa, sözüm yoxdur qəhrinə.
Bu dünyadan görən mənə dərdi nə,
Mən elə özüm də məndən küsmüşəm.

İbrahim
Yusifoğlu

Onsuz da hissələrimiz
Çarmıxa çökülmüşdi.
Köksümüz kotanlanıb
Dərd bəla əkilmışdi

Düşmənin tapdagında
Qırıldırı Qarabağ
Yer üzündə bir elə
Çökilməyib belə dağ

Vəhşilər caynağında
Çırpinırı Xan Şuşa
Dönmüşdü yad qəfəsə
Inildəyən bir quşa

Cəbrayıl, Füzulinin
Qəlb yanırı halına.
Qubadlıda dağların
Duman çökdü yalına.

Xankəndi bələnmişdi
Xankəndinin quçağı
Şər-şeytan oylayıdyı.
Xocalı yarağının
Qan süzülən çagyıdyı.

Saqqallı əsgərlərə
Birçə xəbər tuturduq
Günəşindən, qarından.
Ekranda yayımlanan
"Hava durumları"ndan.

Bunu da həzm etməyən
Ermənilər söyləyir
-Qarabağın havasın
Azərbaycan neylayın.

Tutaq ki, Qarabağda
Günəş çıxır, yaör qar...
Bunların müsəlmana
Nə isti, soyuğu var

Torpağını, suyunu
Almışq havasın da
Gör neçə illər keçib,
Qurtardıq davasın da.

Diğaların gülüşü
Ruhumuzu əzirdi
"Ya Qarabağ, ya ölüm"
Göylərə yüksəlirdi

Çox təmkinlə gözlədi
Gəlməsini o anın,
Əmri sərt, qəti oldu
Ali Baş Komandanın

Azərbaycan əsgəri
Aşdı aşılmaz dağı.
"Dəmir Yumruq"qurtardı
İşgaldən Qarabağı.

...Bu mesajı oxuyun:
Qorxaq, məğlub, yavalar.
Sızsız, daha xoş keçir
Qarabağda havalar.

Dünya görür qarışır
İrəvanın havası
Axır ki məhv olacaq
Oğru, quldur yuvası.

Həsrətlə baxarsınız
"Hava durumlari"na.
Göz dikməyin bir daha
Qonşu torpaqlarına.

Azərbaycan əhalisi ticarət şəbəkələrində nə qədər pul xərcələyib?

2021-ci ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycanda pərakəndə ticarət şəbəkəsində istehlakçılar 19 milyard 383,1 milyon manatlıq, o cümlədən 10 milyard 436,8 milyon manatlıq ərzaq məhsulları, içkilər və tütün məmulatları, 8 milyard 946,3 milyon manatlıq qeyri-ərzaq malları satılıb.

Trend-in məlumatına görə, 2020-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə pərakəndə ticarət dövriyyəsi real ifadədə 1,7 faiz, o cümlədən ərzaq məhsulları, içkilər və tütün məmulatları üzrə 2,3 faiz, qeyri-ərzaq malları üzrə 1,1 faiz artıb.

2021-ci ilin birinci yarısında əhalinin bir nəfərinə düşən orta aylıq pərakəndə ticarət dövriyyəsi 322,7 manat və ya 2020-ci ilin müvafiq dövrünün göstəricisi ndən nominal ifadədə 17,4 manat çox olub.

Ticarət şəbəkəsində bir ölkə sakini orta hesabla ayda 173,8 manatlıq ərzaq məhsulları, içkilər və tütün məmulatları, 148,9 manatlıq qeyri-ərzaq malları alıb.

Şəhid xatirəsinə ehtiram

Ölkəmizin hər yerində olduğu kimi Yasamal rayonunda da şəhid ailələri və qazilər dövlət qayğısını öz üzərlərində hiss edirlər. İkinci Qarabağ mühəribəsi başa çatandan bu günə qədər rayonda şəhid ailələri və qazilərlə görüşlər mütəmadi davam etdirilir. Görüşlər zamanı belə ailələrin problemləri, məisət qayğıları öyrənilir, qaldırıqları məsələlərin həlli istiqamətində müvafiq tədbirlər görülür, onlara əməli və hüquqi yardım göstərilir.

Bu günlərdə Yasamal Rayon Gənclər və İdman İdarəsinin və 2 nömrəli Respublika İxtisaslaşdırılmış Olimpiya Ehtiyatları Uşaq-Gənclər İdman Məktəbinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilmiş Vətən Mühəribəsi iştirakçısı "Vətən uğrunda", "Döyüsdə fərqlənməyə görə" və "Füzuli rayonunun azad olunmasına görə" medalları ilə

təltif olunmuş şəhid baş leytenant Natiq Baxşəliyevin xatirəsinə həsr edilmiş mini - futbol üzrə turnirin final oyunu və qaliblərin mükafatlandırma mərasimi təşkil edilmişdir.

Gənclərdən təşkil olunmuş "Dəmir yumruq" və "Fatehlər" komandaları arasında baş tutan gərgin final oyunu 5:3 hesabı ilə "Dəmir yumruq" komandasının qələbəsi ilə yekunlaşmışdır. Final oyunundan sonra qalib komandaların mükafatlandırılma mərasimi keçirilmişdir. Mərasimi Yasamal Rayon Gənclər və İdman İdarəsinin rəisi İlham Səfərov açıq elan etdiyindən sonra Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda Vətən Mühəribəsində həlak olmuş şəhidlərin xatirəsi 1 deqiqəlik sükütlə yad edildi. İlham Səfərov öz çıxışında bildirdi ki, Vətən Mühəribəsində Müzəffər Ordumuzun Ali Baş Komanda-

nı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasında qəhrəmanlıq göstərmiş şəhidlərimizin xatirəsini yaşatmaq və yetişməkdə olan gənc nəslin nümayəndələri arasında təbliğ etmək məqsədilə təsdiq olunmuş xüsusi tədbirlər planına müvafiq olaraq, idarə tərefindən bir sıra tədbirlər həyata keçirilməkdədir. 44 gün-lük Vətən mühəribəsində qeh-

rəmanlıq nümayiş etdirmiş və şəhidlik zirvəsinə ucalmış oğullarımızdan biri də Natiq Baxşəliyevdir. Baş leytenant Natiq Baxşəliyev Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə ölümündən sonra medallarla təltif olunmuşdur. Tədbirde millet vəkili Sabine Xasayeva, Yasamal Rayon İcra Hakimiyəti başçısını I müavini Hüseyn Əfəndiyev, Yasamal Rayon İcra Hakimiyəti başçısı Aparatının Vətən mühəribəsi iştirakçıları və şəhid ailələri ilə işin təşkilatçısının müdürü Samir İsmayılov, 2 nömrəli Respublika İxtisaslaşdırılmış Olimpiya Ehtiyatları Uşaq-Gənclər İdman Məktəbinin direktoru Əjdər Cəfərov, Yasamal rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri Ca-

vanşır Qurbanov, "Qarabağ Mühəribəsi Əlliilləri, Veteranları və Şəhid Ailələri" İctimai Birliyinin Yasamal rayon Təşkilatının sədri Behram Şeydayev çıxış etmiş, Vətən mühəribəsində eldə etdiyimiz tarixi qələbənin önemindən, şəhidlərimizin xatirəsinin xalqımızın qəlbində daima yaşayacağından söz açmışlar.

Sonda şəhid baş leytenant Natiq Baxşəliyevin atası Saleh Baxşəliyev çıxış edərək, Natiqin xatirəsinə həsr olunmuş turnirin təşkilatçılara şəxsən öz adından və ailəsi adından minnətdarlığını bildirmiş, qalibləri təbrik edərək, onlara yeni-yeni ugurlar arzuladı. O Natiqin keçdiyi şərəflə döyük yolundan söz açmış, gənclərə mərd və vətənpərvər olmağı, Vətənimiz Azərbaycanı canları qədər sevməyi arzulamışdı. Sonda xatirə şəkli çəkilmişdir.

Elşad Dağlı

"Cabir Novruz" Mədəniyyət Fondu mətbuat xidmətinin rəhbəri, AJB-nin üzvü

Tenderin qalibi Aynur Cavid : "Bilgənin macəraları" və 3000 manat mükafat..."

"Hədəf Nəşrləri"nin "Bilgənin macəraları" uşaq seriyası kitabları üçün elan edilən müəllif tenderi yekunlaşdır. İyulun 10-da təşkil olunan tədbirdə tenderin qalibləri açıqlanıb. iştirakçılarından Aynur Cavid (Aynur Qarayeva) və Cəmilə Məmmədli qalib elan olunublar.

Adalet.az xəbər verir ki, Aynur Cavid 1980-ci ilin 13 noyabr anadan olub, əslən Ağdam rayonundandır. Məcburi köçkün kimi Qaradağ rayonunda məskunlaşdır. Qaradağ rayon 195 sayılı tam orta məktəbin ibtidai sinif müəllimidir. Ailəlidir 2 övladı var.

Qısa arayış: Atası Qarabağ mühəribəsi zamanı Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Şirin Mirzəyevin batalyonunda döyüşmüş Cavid Qarayevdir. Qarayev Cavid Paşa oğlu 1955-ci ilin 10 iyul tarixinde Ağdam şəhərində anadan olub. Ağdamda 1 sayılı tam orta məktəbi bitirəndən sonra, 1974-cü ildə Ağdam Musiqi Texnikumuna tar müəllimliyi ixtisasına qəbul olunub. 1976-ci ildə texnikumdan məzun olan Cavid Qarayev mühəribə başlayana qədər elə həmin orta ixtisas məktəbində tar müəllimi işləyib. 1988-ci illərdə Ağdamda ilkkönüllülər batalyonu yarananda Mil-

li Ordumuzun tərkibinə yazılan bu cəsur əsgəri 1993-cü ilin oktyabrından etibarən bir daha gəren olmayıb. O, müəmməli şəkildə itkin düşüb.

Anası Qurbanova Ətra-be Kamal qızı Ağdam 8 nömrəli məktəbin müəllimi olub, ömrünün sonuna qədər Saatlı rayon Qıraqlı

logiyasına dərindən bələd idim. Odur ki, tərəddüd etmədən tenderə qoşuldum.

- Tenderin şərtləri haqqında da məlumat maraqlı olardı...

- Tenderə qoşulduğundan sonra bildim ki, ora məndən başqa 50 nəfər də yazı təqdim edib.. Həyəcanlıydım, amma buna baxmaya-

- Qaliblər üçün mükafat fondu qurulduğu da deyilir.

- Qaliblərin elan edilməsiylə bağlı təşkil olunan tədbirdə nəşriyyatın metodik vəsaitlər üzrə direktor müavini Nizami Hüseynov çıxış edərək bildirdi ki, iştirakçıların təqdim etdiyi mətnləri, eləcə də topladığı balları analiz edib, münsiflər heyəti tərefindən verilən balları esaslandırıb. "Hədəf Nəşrləri"nin direktoru, yaşıçı-tərcüməçi Səbahi Şahmursoy da tədbirdə qeyd etdi ki, ilkin mərhələdə tenderin mükafat fondu 2500 manat nəzərdə tutulsa da, daha sonra 3000 manat təyin olunub.

- Aynur xanım bir sinif müəllimi üçün bu böyük bir uğurdu. Sevincinizi ilk kiminə bölüşdünüz?

- Çox istərdim ki, atam-anam sağ olsaydı, məndə uşaq vaxtimdakı kimi hoppa-hoppa qaçıb atama sarılaydım, sevinclə, səsim tutduğum qədər qışqır-qışqır deyim ki, bax, ata sənin qızın uğur qazanıb.

Nə iş görürse görsün, çalışır ki, sənin adına layiq iş tutsun...

- Aynur xanım, maraqlı müsahibəyə görə təşəkkür edirik! Arzu edirik həm xalqın övladları, həm də öz övladlarınız üçün çəkdiyiniz əziyyətin bəhrəsini görəsiniz!

Əntiqə Rəşid

kend tam orta məktəbinde müəllim işləyib.

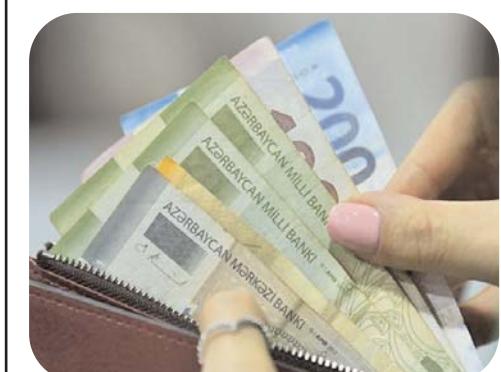
A.Qarayeva tenderlə bağlı bir neçə sualımızı cavablandıracaq:

- Aynur xanım, əvvəlcə qalib gəldiiniz tenderin məqsədi haqqında qısa bir məlumat verərdiniz ...

- "Hədəf Nəşrləri" tenderi elan edəndə ilk önce elə məqsədi məni maraqlandırdı. Əsas məqsəd yerli ədəbiyyata yeni nəfəs qazandırmaq və uşaq ədəbiyyatını zənginləşdirmək olduğunu biləndə çox şad oldum. Çünkü bu işin öhdəsindən gələcəyimə əmin idim. Həm də uşaqlarla işlədiyim üçün onların psiko-

raq yazdığını hekayəyə o qədər arxayın idim ki... Uzun illər sinif müəllimi olmaq, onlarla danışmaq, əlaqə qurmaq üçün dönüb ele onlar yaşda olmaq artıq məndə vərdişə çevrilib. O səbəbdən də nəyi, necə yazmağı bilirdim. İştirakçıların mətnləri obyektivliyin qorunmasının temini üçün kodlaşdırılaraq münsiflər heyətinə təqdim edildi. 5 münsif tərefindən qiymətləndirilən hekayedə qalib təqdim edilən meyarlar üzrə mümkün 50 baldan 38 ni topladım və qalib gəldim... Cəmilə Məmmədli ilə mənbəndən sonradı gedən kitab seriyası üçün 10 hekayə yazacaqıq.

Azərbaycanda bu sahədə çalışanlar daha yüksək maaş alır

2021-ci il iyulun 1-i vəziyyətinə Azərbaycan iqtisadiyyatında muzdla çalışan işçilərin sayı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 4,1 min nəfər və ya 0,2 faiz azalaraq 1 milyon 677,6 min nəfər olub, onlardan 911,6 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət sektorunda, 766,0 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorunda fəaliyyət göstərib.

Trend-in məlumatına görə, muzdla işləyənlərin 19,7 faizi təhsil, 18,6 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 12,7 faizi sənaye, 8,3 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 7,4 faizi tikinti, 6,7 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat, 4,4 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,4 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqlılıq, 3,4 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 1,7 faizi maliyyə və siyorta fəaliyyəti, 13,7 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olublar.

2021-ci ilin yanvar-may aylarında ölkə iqtisadiyyatında muzdla çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 0,7 faiz azalaraq 724,0 manat olub. İqtisadiyyatın mədənçixarma sənaye-si, maliyyə və siyorta fəaliyyəti, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, informasiya və rabitə, eləcə də nəqliyyat və anbar təsərrüfatı sahələrində orta aylıq nominal əməkhaqqı daha yüksək olub.

Müslüm babanın bir sillə ilə başlayan sevgisi

O, hələ tanınmamış arabesk mahnilar oxuyan sənətçi idi. Muhterem Nur isə çoxdan məşhur olmuş aktrisa idi. Platonik də olsa, sevgi sevgidir. Bəlkə özü də bu sevginin mümkünsüzlüyünü dərk edirdi, amma ümidi lər sonda ölü axı. İllər keçdikcə dünyadan çərxi bu iki ayrı dünyadan adamı üçün dönməyə başlamışdı. Muhterem Nur Yəşilçam filmlərində çox vaxt əzilən qadın obrazlarını canlandıran, tamaşaçıları ağlatmayı, sarı simə toxunmayı bacaran aktrisalarlardan biri idi. Müslüm baba isə həyatın ağrılarını saziyla, sözüylə çatdırmağa çalışan biri.

Dünyanın çərxi elə dövr elődi ki, Muhterem Nur pilləkənlərdən aşağı, Müslüm baba isə sürətlə yuxarı qalxmağa başladı. Nur dolanışının təmin etmek üçün kazinolarda oxuyur, rəqqasolik edir, Müslüm baba isə heyranlarının sayını get-gecə artırır. O, artıq Türkiyədə məşhur arabesk kimi konsertlər verir, Nur isə oxuyan kim olmasına bilməsə, onun mahnilarını dinleyirdi. Nur 40 yaşında, Müslüm isə 20 yaşında idi.

1982-ci il günlərin bir günü Malatya'daki kazinoların birində bu iki insanın yolları kəsişir. Müslüm əslində bu iş təklifini qəbul etməyəcəkdi, amma Muhterem Nurun da bu kazinoda işlədiyi bilib bu təklifdən necə imtina edə bilərdi? Bu, Müslüm yuxusu idı, çin olacaqdı. İllərdir heyan olduğdu, hətta platonik sevgi yaşıdagı qadınla eyni kazinoda, eyni səhnəni bölliçəcəkdi. Əvvəlcə Muhterem Nur səhnəyə çıxacaqdı, amma o, bu durumdan məmənun deyildi, axı o assolist idi, səhnəyə ən sonda çıxırdı. Nur səhnəyə çıxıb Müslüm babanın inadına onun

mahnısı oxuyan zaman aləm bir-birinə dəyir. Onlar səhnədə mübahisəyə başlayırlar. Müslüm Gursə özündən çıxır və Muhterem Nura sillə vurur. "Büyük aşklär kavgayla başlar" deyimi burada eyani olaraq özünü sübut edirdi.

Nur bu hadisədən sonra Malatyanın getmək qərarına golir. Otelən çıxarkən saz səsi eşidilir. O, səssə doğru gedir və səsin gəldiyi yeri tapır. Qapını aralayanda

babanın yanına gəlir, hər şeydən bezmiş halda, sakitcə ona evlilik təklif edir. Bir əlində çay, bir əlində də siqaret Müslüm baba əvvəlcə susur, sonra bu sütütü ona yaraşan tərzədə "niyə də olmasın?" deyərək pozur.

Onlar Beykozdə evlənirlər. Otuz ilə yaxın birlikdə yaşayırlar. İkişi də yoxsuluqdan çıxmışdır. Həyatın bütün çətinliklərini birgə aşdır. Aralarındaki sevgini nə yaş fərqi, nə mədəniyyət fərqi, nə də başqa bir şey əngelleyə bildi.

Uşaqları olmadıqları üçün Müslüm baba Nurun yanında uşaqlarla oynamadı, onlara sevgisini göstərmirdi.

2012-ci ildə Müslüm baba ağıciyər və türk çatışmazlığı səbəbələ xəstəxanaya yerləşdirir. Onun sevgisi Muhterem Nur yenə də onun yanında idi. Bir gün ilk dəfə evlilik teklifini necə etmişdi, eyni dəfə bu o cəsarətlə Müslüm babanın yanına gəlir. Müslüm həmişə sevgisini sözlə yox, davranışları ilə göstərir. Nurun isə haqqı idı ki, ömründə bir yol necə ki özü sevgisini dile getirirdi, Müslümündən de birçə dəfə hissələrini söz çevirməsini isteyirdi.

Müslüm ona yorğun-yorğun baxır və ömründə ilk dəfə Muhterem Nura deyir:

- Səni sevməsəm bu illər boyunca səninlə birgə olardım mı? Bax, gözlərimi sənin açdım, səninlə də bağlayıram...

Eminquy

Müslüm babanı çarpayının üstünde saz çalıb türk oxuyarkən görür. Bu, onların ikinci qarışması idi, amma bu dəfə nə musiqiçilər var idi, nə də tamaşaçılar. Yalnız ikisi. Müslüm baba Nuru görən ki mi töəccübələnir, sonra perişanlığını dileyir, üzr isteyir. Bu üz böyük bir sevginin başlangıcı olur. O gündən sonra əvvəlcə dost, sonra isə sevgili olurlar. Biri xəyallarındaki qadına qovuşur, o biri isə ona bu həyatda ən çox dəyar verən kişiye bölliçəcəkdi. Əvvəlcə Muhterem Nur səhnəyə çıxacaqdı, amma o, bu durumdan məmənun deyildi, axı o assolist idi, səhnəyə ən sonda çıxırdı. Nur səhnəyə çıxıb Müslüm babanın inadına onun

Fəqət iki məşhur insanın sevgili qalması olduqca çətin idi. Evli olmadıqları üçün otellərdə eyni otaqlarda belə qalmırdılar. Bir gün Muhterem Nur Müslüm

Əbülfət Mədətoğlundan yeni kitab

Tanınmış şair, publisist Əbülfət Mədətoğlunun yeni şeirlər kitabı nəşr olunub. "Dörd divar...Allah, O və mən..." adlı kitab Adiloğlu nəşriyyatında çap olunub.

500 nüsxəylə nəşr olunan kitabın redaktoru Fəridə Rəhimlidir.

Kitabda toplanan şeirlər müəllifin son dövr yaradıcılığının möhsuludur. Əsasən vəton, sevgi və təbii ki, insani duyguların ifadəsidir. Oxucuların yolunu gözləyən bu kitabı tezliklə kitab satışı məntəqələrindən ala bilərlər.

Qeyd edək ki, Əbülfət Mədətoğlu Respublikanın əməkdar jurnalistidir. Şeir və kitablari Türkiyədə, İran-da, Rusiyada çap olunub.

Emin

"Qarabağ" yeni legioner gətirdi

"Qarabağ" heyətini daha bir futbolçu ilə gücləndirib. Qol.az-in əldə etdiyi məlumataya görə, Ağdam klubu montenegrolu müdafiəçi Marko Vesić'i transfer edib. O, həm sağ, həm sol cinahda oynaya bilir. Əsasən sağ cinahda çıxış edir. Son oyunlarda milli komandası olan Montenegro da isə sol vinger kimi də oyneyib.

"Qarabağ"ın Avstriyadakı təlim-məşq toplantısına qatılan 29 yaşlı futbolcu ile müqavilə imzalanıb. Sözleşmənin müddəti və digər detalları hələlik belli deyil.

Qeyd edək ki, son olaraq "Legiya"da (Polşa) oynayan Vešović "Torino" (İtalya), "Srvena Zvezda" (Sırbiya), "Rijeka" (Xorvatiya) kimi klublarda da çıxış edib. Montenegro millisinin üzvü yığmada 30 oyuna 3 qol vurub.

Mars-A MTK-ya məxsus olan, Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, A.Mirqasimov küçəsi 13 ünvanında yerləşən, özəl torpaq sahəsinin qeydiyyat nömrəsi 1113113844 olan, 21.10.2013-cü il tarixli çıxarış itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran rayonu Liman şəhər sakini Əskərov Vaqif Byram oğlunu Əfqanistan döyüşlərində iştirak etdiyinə görə verilmiş veteran vəsiqəsini itirdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran rayonu Osaküçə kənd sakini Həbibov Təyyar Rəsul oğluna 05 aprel 1984-cü ildə verilmiş Əfqanistan mühərbi iştirakçısı vəsiqəsi (AN455243) itdiyi üçün etibarsız sayılsın.

Kürdəmir rayonu Qarabucaq qəsəbə sakini Abasov Nətil Tofiq oğlunun adına 01.08.2008-ci il tarixdə Kürdəmir rayon Hərbi Komissarlığı tərəfindən verilmiş hərbi bilet itdiyi üçün etibarsız hesab edilsin.

Kürdəmir rayon sakini Qurbanova Nahibə Yusif qızının adına verilmiş A 056606-li. Kürdəmir rayon Aqrar İslahat Komissiyasının 24.07.2004-cü il tarixli 01 sayılı qərarı ilə 743-kv. m fərdi yaşayış evi tikmək üçün torpaq sahəsinin planı və ölçüsü itdiyi üçün etibarsız hesab edilsin.

Kürdəmir rayon Şahsevən kənd sakini Osmanova Bəhrəz Büyükköşü qızının adına verilmiş A 034785-li Kürdəmir rayon Aqrar İslahat Komissiyasının 10.04.1998-ci il tarixli 04 nömrəli qərarı ilə 3619. 22-kv.m həyətyanı torpaq sahəsinin planı və ölçüsü itdiyi üçün etibarsız hesab edilsin.

Aqil Abbas və Mehman Cəvadoglu Tofiq Yaqublu anası

Hürümələk xanımın

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Qocalmaq və ölmək istəməyənlərin nəzərinə: Bunlardan uzaq durun!

Qədim zamanlardan bu günə qədər bəşər övladı iki nüansı bacara bilmədi. Bir əbədi həyatı, bir də əbədi gəncliyi.

Amma hər ikisini müvəqqəti də olsa, ləngitmək mümkündür. Bunun üçün insan sağlam həyat tərzi seçmeli, təbiətlə sıq bağlılıq qurmalıdır. Eyni zamanda yediyimiz ərzaqların nəyə gətirib çıxaracağına da bilməlidir.

Adalet.az xəbər verir ki, sağlamlı qidalanmaq orqanızm üçün xeyirlidir. Bununla siz təkcə formada qalmağı bacarmır, eyni zamanda cavanlaşırıñ da. Amma bezi qidalar var ki, onlar insanı tez qocaldır.

Əvvəlcə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən professional yoqa müəllimi və yoqa bilicisi Elçin Quliyevin məsləhetinə riayət edərək üç ağ ölümü tanımlı və neticə çıxarılmasını: "Duz, ağ şeker və ağ unu qida rasionunuzda minimuma endirin!"

Dietoloqlar düşünürler ki, et və et məhsulları(kolbasa, sosiska, hisə verilmiş balıq) eyni zamanda tərəvəzleri qızardaraq yemək kökəlməyinə, bədəninizin sallanmasına,

dərinizin çirkli görünməsinə, qocalmasına gətirib çıxaracaq. Həm yağılı, həm də ziyanolu qızartma yemeklə-

zərərlə olduğunu aparılan araşdırımlar təsdiq etmişdir.

6. Araşdırımları aparan alımlar insanlara nə qədər çox kofe içirlərsə, bir o qədər də su içmələrini məsləhət görürler. Hazır satılan qarışq qəhvənin tərkibində orqanızm üçün ziyan olan maddələr mövcuddur. Bu da mədə xorası yaradır. Bu na görə də çalışın təbii qəhvə alıb dəmləyin.

Xəmir xörəkləri: tort, badambura, halva, xəngəl, qutab, düşbərə, xəşil, quymaq və sairə kimi un məmələtləri və xəmir xörəkləri oturaq işlə məşğul olan insanların sağlamlığına ziyanırdır.

Bu cür qidalar orqanızmı qocaldan ilkin vasitədir. Xəmir xörəklərinin tərkibində karbohidratlar var ki, bu da orqanızmə ziyanırdır.

Mərgarın yağıları tərkibində təbii maddələr olmadığı üçün həzm olunmur. Bu da orqanızmda yayın yıgilmasına gətirib çıxarır. Şəkərli tərəvəzler: kök, qarğıdalı vitamin üçün yeyilə bilər. Amma həddindən çox yeyildikdə orqanızm üçün ziyanırdır. Bu tərəvəzler insanı kökəldir. Qazlı sular tez-tez istifadə edildikdə, aludəciliq yaradır. Tərkibində ziyanolu maddələr və şeker var. Onun tərkibində olan maddələr bədəndəki kalsiumu məhv edir.

Əntiqə Rəşid

ri nəinki qocaldır hətta qocalmağa da imkan verməyib öldürən "sevdiklərimizdəndir".

Qəhvə- əzələlərin fəaliyyətini nəbzi, ürəkdöyünməni artırmaqla yanaşı arterial təzyiqi də artırır. Alımların araşdırımları gün ərzində 6 stekan kofe içən adamlarda ürəkdamar sistemi xəstəliklərinin, digər adamlara nisbətən 71% çox rast geldiyini təsdiqləmişlər. Ürəyində xəstəlik olan insanlar kofe içməyin

Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılib sehfələnmiş və "Son dakika" MMC Nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPITAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.

kod: 200112 h\nh

Müxbir hesab: 0137010001994

S.W.I.F.T. Bik: AIIBAZ 2xhesab N:

3807001941100451111 VOEN: 1300456161

İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı AZ-1073 Mətbuat prospekti, 529-cu mahalla,

"AZƏRBAYCAN" nəşriyyatı, 6-ci mərtəbə.

Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru

adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 1608

Sifariş: 114

Çapa imzalanmışdır:
16.07.2021

Təsisçi və baş məsləhətçi:

Aqil ABBAS

Baş redaktor:

İradə TUNCAY

24 ƏDALƏT •

17 iyul 2021-ci il